

que el bloc d'activitats familiars "més públiques", que es realitzen fora de la llar

(Bloc C), en general són força compartides entre mares i pares joves, no és d'estranyar que un 27% de mares mestresses de casa o un 35% de mares en atur afirmen que la parella col.labora. Aquesta dada no solament informa de que els homes joves comparteixen més que en el passat les activitats de compres i oci amb les seves dones, sinó que també informa que aquestes valoren molt positivament aquest "acompanyament" i que, contràriament es ressenteixen molt si falla. Aquesta dada també explica perquè hi ha un cert estat d'opinió pública que tendeix a pensar que, avui, dones i homes joves ja mantenen posicions i relacions de plena igualtat malgrat que les dades d'ocupació en el mercat de treball i les dades de participació al treball domèstic ho desmenteixen.

Fer en exclusiva les feines de la llar i d'organització familiar, i sentir-se bé fent-les sola, és avui una experiència molt minoritària entre les mares joves i, en tot cas, aquesta situació és més apreciada quants menys estudis i menys qualificació professional es tenen.

El sentiment d'injustícia quan la mare fa treball remunerat i el cònjuge no col.labora en les feines domèstiques

Hem vist que la situació d'exclusivitat en el treball familiar és viscuda com a injusta per un 14 % del conjunt d'entrevistades. Segons les distintes situacions laborals de les afectades, aquesta insatisfacció pot tenir una base més o menys objectiva. La insatisfacció de la mestressa de casa (20%) que declara com a injusta la seva posició en el repartiment del treball domèstic, és més subjectiva que objectiva, si ens atenem a la disponibilitat de temps de mare i pare. En canvi, el sentiment d'injustícia pot tenir una base molt objectiva pel 11 % de les mares que fan TR a temps complet i pel 12 % de mares que fan TR a temps parcial o variable, donat que sabem que fan moltes activitats de treball domèstic en exclusiva.

Però, la màxima descompensació per causa de la falta de col.laboració del cònjuge l'expressen les mares que fan T R a temps parcial o variable: quasi bé la meitat (47%) ha de protestar per ser ajudada en les feines de la llar i, fins i tot, aquestes joves mares tenen menys ajuda que no pas les mares en atur. Cal recordar que la major part de les entrevistades que fan TR a temps variable són dones de molt poca qualificació que es dediquen a fer neteges a casa d'altres. De fet ja havíem

vist que les mares que feien TR a temps variable/parcial (especialment les primeres) mantenien una exclusivitat en les feines domèstiques molt equivalent a les de les mares mestresses de casa o en atur. Per tant, la seva protesta té una indubtable base objectiva per doble partida: treballen fora de casa fent, justament, feines domèstiques per altres que, abans o després, també han de fer elles soles a casa.

Els cònjuges col.laboradors (comparteixen algunes activitats domèstiques en forma d'ajuda, no com a corresponsables)

Un 40 % del total d'entrevistades tendeix a valorar positivament la situació actual del repartiment de Treball Familiar amb la parella. I dic repartiment del Treball Familiar, i no del treball domèstic o d'organització, perquè entenc que amb la seva valoració estan fent un balanç global d'allò que comparteixen amb el cònjuge que va més enllà del que se'ls pregunta en concret sobre el treball domèstic, i incorporen les activitats de criança dels fills. Ja he avançat que els pares joves comparteixen molt més les activitats de criança dels fills que no pas les activitats pròpiament domèstiques, tal com veurem al següent capítol. Dit això, es pot entendre més que fins i tot un elevat percentatge de mares en atur (35%) o de mares mestresses de casa (27%) ens parlin d'una bona col.laboració de la seva parella.

Però el grup de mares que declara una major col.laboració del pare en el treball de la llar són, com era d'esperar, les que treballen a temps complet. Tot i que entre aquestes mares cal destacar que un 11 % considera injusta la seva situació d'exclusivitat en les feines domèstiques, i que un 24% ha de demanar l'ajuda que no li donen. La major col.laboració del cònjuge i, per tant, la major aproximació a un model de repartiment compartit equitatiu, es dona entre les mares que tenen estudis superiors (54%) o secundaris i que tenen càrrecs intermitjos (55%) o formen part del grup de resta de personal (51%).

Adonem-nos, finalment, que les ajudes externes pel treball domèstic són molt escasses entre les famílies joves, i que solament es donen entre les mares amb estudis superiors que tenen càrrecs intermitjos i, sobre tot, entre empresàries i professions liberals (amb molt pocs efectius respecte del conjunt). Les mestresses de casa compten sovint amb l'ajuda dels fills o filles més grans o, en alguns casos, amb la presència de l'àvia a casa.

L'ideal de la parella-associació

Per completar informació sobre l'imaginari ideal de les entrevistades, respecte de la organització familiar i la posició ideal de dones i homes en les relacions de parella, es va fer la pregunta següent: *¿Si vostè podés escollir, és a dir sense tenir en compte la seva pràctica real, qui hauria de prendre les decisions a casa sobre ?* Les respostes globals han estat les següents:

Taula 48. Posició de dones i homes en les decisions familiars (% horitzontals)

	DONA sobre tot	HOME sobre tot	DONA i HOME alhora
Compres importants	3	3	94
Quan i com estalviar	5	6	89
L'educació dels fills	2	3	95
Decidir si hi ha desacord	10	6	85
Horari i treball més convenient per l'home	1	68	31
Horari i treball més convenient per la dona	70	-	30

Amb aquesta informació obtenim una evidència més del canvi de mentalitat de les dones joves d'avui les quals es manifesten del tot favorables a compartir, sigui quina sigui la seva condició laboral, decisions importants que afecten el present i el futur del projecte familiar. És de destacar, per altra banda, que aquest procés cap a una parella ideal que mantingui posicions equitatives i simètriques va acompanyat de l'acceptació d'un procés ideal d'individuació en el projecte personal, tal com es desprèn de que el 70 % de les entrevistades consideri que tant la dona com l'home han de poder prendre decisions personals respecte del seu propi treball remunerat i professional.

Per tant, es evident l'acceptació teòrica de dues tendències de la modernitat no exemptes de contradiccions pràctiques: la igualtat entre la parella alhora que la individuació dels projectes personals de cadascun. Tot i que aquest sigui l'ideal (família associació), la família igualitària com a projecte de vida en comú és avui de molt difícil construcció donada la situació actual del mercat de treball i donada la persistent actitud dels homes joves a mantenir-se en els marges del treball domèstic.

Canvis, si, però menys del que s'aparenta

Vegem a continuació si les mares entrevistades experimenten les seves relacions quotidianes de parella, això és la seva posició de gènere a la família, de manera molt diferent o molt similar a les posicions de gènere del seu pare i mare a la família d'origen. Es va preguntar, per esbrinar-ho, que comparessin la participació del seu pare amb la del seu marit en sis àrees d'activitat domèstica. Les respostes han estat les següents:

Taula 49. Participació del pare de l'entrevistada, en sis àrees d'activitat domèstica, comparada amb la del marit

	pare MENYS que marit	pare IGUAL que marit	pare MÉS que marit
Participació en les compres	68	20	12
Participació a la cuina	70	18	12
Participació a la neteja casa	70	21	10
Participació a la bugada	71	23	6
Participació a la org.general	67	23	10
Participació a la criança fills	66	25	8

Recordem que el 51 % de les mares de les nostres entrevistades sempre van fer de mestresses de casa, que un 27 % va fer TR a temps complet i un 19 % va fer TR a temps variable o parcial. De fet, la situació laboral actual de les joves mares amb criatures de 0-3 anys no difereix quasi bé gens de la situació laboral, consolidada, de les seves pròpies mares. Doncs bé, prop del 70 % de mares joves considera que els seus cònjuges participen més que no pas els seus propis pares de les activitats domèstiques i familiars, entorn del 20 % considera que participen igual i, entorn del 10 % considera que participen menys.

Per tant, podem considerar que la percepció més general de les dones joves a Catalunya és la de que els seus cònjuges estan modificant la seva relació amb el treball familiar, tot i que s'ha comprovat que en l'àrea del treball domèstic i d'organització familiar la participació dels marits és molt reduïda. Aquest fet de que participen més però relativament poc fa pensar en un desajustament fort entre les expectatives d'un ideal de família igualitària (molt estès entre les entrevistades) i la realitat quotidiana de les mares (altes taxes d'atur i forta exclusivitat dins la llar) i, per tant, fa pensar en malestar i manca d'expectatives de futur. Des d'aquest punt de vista, tenir fills avui és tot un repte per les dones joves.

4.3. El treball de criança

El treball de criança és la tercera dimensió que contemplo del Treball Familiar. La seva operacionalització fa referència a les activitats absolutament necessàries pel benestar i creixement físic, psicològic i social dels infants entre 0 i 3 anys, en el context de la nostra cultura.

Pel que fa a l'anàlisi d'aquesta dimensió presento els resultats de manera similar a com s'ha fet amb les dimensions de treball domèstic i d'organització, això és (2.3.1.) la dedicació relativa de mares i pares a unes o altres activitats de criança; (2.3.2) l'anàlisi diferencial d'aquestes pràctiques; (2.3.3) la dinàmica i estratègies familiars en la criança dels fills; i, finalment (2.3.4) el model de maternatge i paternatge ideal segons les mares entrevistades.

Els conceptes de dedicació al treball de criança

Quines són avui les activitats maternals i paternals que realitzen mares i pares joves quan tenen una criatura petita? És cert, com diuen algunes recerques a d'altres països veïns, que les relacions dels homes-pares s'han tornat més expressives? Si és així, quines són avui en dia les funcions de pare i mare en el procés de criança i socialització? Els canvis afecten de manera similar a tots els grups socials? Quins són els factors que més incideixen en la transformació de les pràctiques parentals? Aquestes eren algunes de les preguntes que ens fèiem quan plantejàvem aquesta part de la recerca sobre els canvis en els rols i relacions de gènere dins les famílies joves.

Per comprovar l'existència o no de canvis significatius es va preguntar qui era la persona principal responsable de portar a terme 23 activitats de criança de diversa significació; unes de major component domèstic, d'altres de major component relacional amb la criatura. Aquesta informació ens permetria distingir les formes i continguts del rol maternal i paternal, els seus canvis respecte de les formes i continguts tradicionals, i les distàncies o apropament actual dels rols de mare i pare. Es feia la hipòtesi de que els canvis en les pràctiques parentals estan directament relacionats amb els canvis a les altres dimensions del Treball Familiar i amb el Treball Remunerat de mare i pare.

Plantejo, per tant, un paral·lelisme entre els conceptes que he utilitzat en l'anàlisi del repartiment del treball domèstic i d'organització de la vida familiar, i el treball

de criança: així ens podem trobar amb mares que es **dediquen en exclusiva** a la criança de la criatura la qual cosa implica, a la pràctica, que mare i pare ocupen espais de relació exclusius i excloents un respecte de l'altre (la qual cosa no significa que no hi hagi comunicació). Ens podem trobar amb una **dedicació compartida no equitativa** quan el pare, fent de suport a la mare, participa en algunes activitats de criança tradicionalment femenines però és la mare qui n'assumeix la responsabilitat sempre i en tot cas; i, a la inversa, quan la mare dóna suport al pare en algunes activitats de criança tradicionalment masculines, però és aquest qui n'assumeix la responsabilitat principal. Ens podem trobar amb una **dedicació compartida equitativa** quan mare i pare poden assumir (per actitud i per habilitats apreses) qualsevol activitat de criança amb responsabilitat exclusiva, tant si és tradicionalment femenina (higiene i alimentació del bebè, regulació del son i de les funcions fisiològiques bàsiques, relacions de comunicació i tendresa; transmissió d'amor) com si és tradicionalment masculina (fer les prohibicions, reprimir l'infant en nom de la moral social; transmetre la norma i la llei), tot i que se suposa que mare i pare mantenen àrees d'activitat preferents relacionades amb les posicions tradicionals de cada gènere. Segons les nostres hipòtesis aquesta és la modalitat més evolucionada en el procés d'acostament dels rols parentals. Però, seguint aquesta lògica de procés d'aproximació de rols, podria aparèixer una quarta formulació de **dedicació compartida equitativa i no estereotipada**, que faria referència a un repartiment dels temps i activitats de criança del tot independents dels models tradicionals de gènere, modalitat que avui per avui ens sembla molt difícil de poder contrastar com a pràctica real en les famílies (vegeu la formulació global del problema dels canvis en les relacions de gènere a 2ª part : capítol 1).

4.3.1. Qui fa què de les activitats de criança: les transformacions dels rols parentals tradicionals.

A la taula que segueix presento la distribució percentual de cada modalitat, per cadascuna de les 23 activitats, ordenades de més a menys exclusivitat de les mares entrevistades. Sota aquest ordre apareixen clarament les posicions relatives de mare i pare en les pràctiques familiars de criança.

Taula 50. Activitats de criança. Participació relativa de mare, pare o altres persones

	MARE	MARE I PARE	PARE	ALTRA PERSONA	TOTAL N=352
(A) 1 . S'ocupa de roba infant	90	8	-	2	100
2 . Prepara menjars infant	84	14	-	2	100

(B1) 3 . Lleva al matí	73	20	6	1	100
4 . Porta al netge	73	26	1	-	100
5 . Dóna les medicines	69	30	1	-	100
6 . Pren la temperatura	68	29	3	-	100
7 . Dóna les papilles	68	31	-	1	100
8 . Até a les nits	64	28	9	-	100
9 . Fa fer caca	62	34	1	3	100
10 . Dóna biberó	63	34	1	1	100
11 . Fa fer pipí	62	35	1	3	100

(B2)12 . Canvia bolquers	55	43	-	1	100
13 . Porta a dormir nit	55	39	5	-	100
14 . Banya a l'infant	52	40	7	1	100
15 . Fa seure, gatejar, caninar	38	59	1	2	100
16 . Consola a l'infant	33	63	3	1	100

(C) 17 . Prohibeix quan cal	29	65	6	-	100
18 . Renya quan cal	27	69	5	-	100
19 . Parla amb l'infant	25	73	1	1	100
20 . Porta a passeig	24	69	4	2	100
21 . Juga amb l'infant	21	69	7	3	100
22 . Compra joguines	20	71	5	4	100
23 . Porta a avis/amics	17	78	3	2	100

Es comprova que l'acció conjunta de mare i pare a la criança tendeix a ser superior a l'acció conjunta que abans hem comprovat per les activitats de treball domèstic i d'organització (compareu amb la Taula 41, p.381). Ara bé, la lògica que regeix la menor o major participació del jove pare en una o altra dimensió del Treball Familiar és molt similar : el pare tendeix a compartir molt més les activitats que

tenen més relació amb l'exterior de la llar (passejar, comprar joguines, visitar als avis i amics), de la mateixa manera que també mostrava una major participació en les feines familiars externes (compres, bancs, escoles, oci); en canvi, és molt menor la seva participació en les feines internes de la llar que són regulars, obligades i continues, siguin de criança o siguin domèstiques.

Si bé el pare proporciona alguna ajuda domèstica, la organització i dinàmica regular del grup familiar continua sent responsabilitat fonamental de les dones. Una cosa molt semblant succeeix amb el treball de criança, i això significa, al nostre entendre, que si bé podem afirmar l'existència d'una tendència de canvi dels rols parentals tradicionals, també podem afirmar que la participació relativa de cada cònjuge manté una lògica que depèn dels papers tradicionals de cada gènere. Es a dir, els models socials de gènere, interioritzats des de la infància, mantenen la seva força normativa sobre els comportaments de dones i homes joves : allò més públic "ha de ser" l'àmbit fonamental de l'acció masculina, mentre que allò més privat "ha de ser" l'àmbit fonamental de l'acció femenina. I aquesta norma veiem que es compleix a bastament en les famílies de les entrevistades. Ara bé, la major presència del pare en les activitats de criança més relacionades amb l'exterior de la llar, permet reforçar el miratge de qui creu que avui els pares i mares joves participen ja per igual en tots els àmbits de la vida social. I malgrat que cal reconèixer que en la "vida pública" de la família (mercats, passeig, transports, compres) el pare és avui molt més visible que en el passat, cal també tenir present que a la vida privada a l'interior de la llar les posicions de gènere mantenen espais molt diferenciats.

La dinàmica de la transformació dels rols parentals

Observem ara les dades de la taula. Respectant l'ordre de participació relativa de mare i pare en resulten tres grans àrees d'activitats de criança:

(A) - Activitats d'atenció domèstica

(B) - Activitats de maternatge

(B1) activitats de regulació del son, atenció a la salut, alimentació i regulació físico-funcional bàsica (biberó, pipí, caca);

(B2) activitats que faciliten relacions lúdiques amb l'infant

(C) - Activitats de socialització: imposició de les normes socials i relació amb el món extern a la llar.

Les activitats (A) i (B) estan molt vinculades al rol femení/maternal tradicional; integren el model de "maternatge" dominant en les societats industrials modernes i són components fonamentals del model de domesticitat femenina, definit i construït com a ideal al llarg dels segles XIX i XX. Fins el punt que la identitat femenina i materna solament prenia legitimitat en la mesura que aquestes activitats eren (o són) realitzades per la pròpia mare. El cert és que aquestes activitats suposen relacions de tendresa i atenció contínua cap a l'infant, i li són absolutament necessàries. En canvi, les activitats del bloc (C) han estat històricament molt més vinculades al rol paternal masculí per la seva directa relació amb l'aprenentatge de les normes socials i, essent també absolutament necessàries pel desenvolupament social de fills i filles, impliquen una major opcionalitat, tant en els continguts com en la intensitat o regularitat de l'acció adulta. Feta aquesta reflexió, vegem ara amb més detall cada bloc d'activitats de criança.

BLOC (A)

Activitats de criança i feines domèstiques

La lògica del rol femení/maternal continua essent essencialment domèstica: a l'extrem superior de l'escala de dedicació exclusiva de les mares hi tornem a trobar la cura de la roba de la criatura (90 %) i la preparació dels seus aliments (84%), tasques que, encara que també són realitzades per terceres persones en un 2 % de les llars, no hi ha un sol pare que les realitzi en exclusiva o de manera prioritària. Ja hem comentat abans la importància simbòlica i pràctica de que siguin sempre les dones les que s'ocupen de la cura de la roba de tota la família, procés al qual els homes es resisteixen fortament a participar tal com posen en evidència les dades de la taula.

De tota manera un 8 % de pares comparteixen amb la mare la cura de la roba de l'infant, i un 14 % de pares comparteixen l'elaboració de menjars (coincidint bastant amb les dades de treball domèstic vistes anteriorment). Per tant, podem parlar de l'existència d'una dèbil fissura en aquell estereotip femení que assenyala les dones com les úniques responsables de la higiene i l'alimentació dins la llar. Cal dir que molt probablement són els pares en atur aquells que participen, mai en exclusiva o de forma prioritària, en aquestes activitats.

BLOC (B1)

Maternatge tradicional: alguns pares s'hi animen si la mare fa treball remunerat a temps complet

Les activitats de regulació del son, atenció a la salut, alimentació i funcions físico-funcionals bàsiques, són realitzades en exclusiva per una majoria important de mares (entre el 62% i el 73 %). Però la presència del pare en l'atenció d'aquestes necessitats de l'infant comença a ser notable: fixem-nos que un 25-35 % de pares hi participen, essent una proporció similar al percentatge de mares que fan treball remunerat a temps complet (29%). Així doncs, és certa la tendència emergent a que el pare assumeixi activitats de maternatge tradicional, sigui en l'absència de la mare, sigui perquè aquesta no exerceix de mare excloent quan ambdós estan amb el fill o filla.

La fissura del model de rols tradicionals segregats de mare i pare en la criança es posa més de relleu pel fet de que en un 6 % de famílies el pare és qui lleva la criatura pel matí, o pel fet de que en un 9 % dels casos sigui ell qui até la criatura a les nits. Molt probablement aquests pares siguin, una vegada més, els pares que estan en atur (7%), la qual cosa no impedeix afirmar que el "naturalisme" dels models de gènere en la criança queda en entredit: si cal, el pare s'ocupa dels infants i dóna satisfacció a les seves necessitats. Encara que això succeeixi pel fet d'estar a l'atur i tenir una disponibilitat no habitual cap al Treball Familiar.

BLOC (B2)

Maternatge tradicional: les activitats de canvi en el rol de pare amb tendència a consolidar-se

Es pot considerar que els canvis més consolidats en les pràctiques tradicionals de pare i mare són els que apareixen de manera més freqüent, sense que sigui necessari que la mare realitzi treball remunerat a temps complet. S'hi poden incloure, segons les dades obtingudes, les activitats que faciliten relacions de tendresa i relacions lúdiques amb l'infant (canviar bolquers, banyar, gatejar, caminar, consolar). Són activitats que tradicionalment han estat d'exclusiva responsabilitat de les dones i que, avui, són ja exercides per un bon nombre de pares joves.

A la taula es pot observar que si bé entorn del 55 % de mares s'ocupa en exclusiva del canvi de bolquers, del bany i la dormida de la nit (percentatge que coincideix amb el de les mares en atur o mestresses de casa), en canvi en un

40-60 % de les llars mare i pare les comparteixen. L'evidència és ben clara: les relacions actuals dels joves pares amb els seus fills i filles tendeixen a ser més pròximes i expressives que no pas en el passat immediat. En aquest sentit, els homes, que han estat exclosos per la tradició d'una de les dimensions més gratificants del Treball Familiar, mostren, davant la necessitat de repartiment de la massa de treball entre la parella, una disposició "natural" a ocupar-se dels seus fills, mentre que la seva disposició a ocupar-se de les feines domèstiques i organitzatives de la llar és molt reduïda en moltes famílies, per no dir inexistent. Es obvi, per tant, que les activitats que més tendeixen a assumir els joves pares dins de la llar són les més gratificants, mentre que aquelles més pesades, regulars, que suposen un constant fer i desfer, són les que les joves mares han de seguir assumint, sigui quina sigui la seva posició de treball en el mercat laboral.

BLOC (C)

Autoritat compartida i reducció del perfil específic del pare malgrat la persistència del perfil de gènere masculí

Mares i pares joves comparteixen molt o bastant els processos interaccionals que permeten que l'infant conegui i adquireixi el llenguatge comú i les normes socials, tant a l'interior com a l'exterior de la llar. Que sigui en aquestes activitats on el pare més participa, té molta relació amb el paper paternal tradicional, sempre més vinculat a la socialització normativa i externa de la criatura. És cert que l'acció quotidiana de la mare en la criança també implica regulacions normatives de l'infant, però quasi sempre aquestes regulacions tenen un caràcter menys públic i més pròxim a l'aprenentatge de les relacions afectives i personals.

En aquest sentit s'observa un canvi amb el passat perquè les activitats de criança més relacionades amb l'aprenentatge de la llei i la norma són avui molt compartides per mare i pare des de la primera infància. Per tant, allò que ha canviat és que el pare s'implica en edats ja molt petites en les activitats de maternatge tradicional, i que la mare participa també en la construcció de la norma i la moral social. Altra problema és la qualitat i contingut precís de les normes i valors transmesos.

De fet, el pare sempre ha estat identificat amb la Llei i l'Ordre familiar i social. Una representació extrema d'aquesta figura és la del patriarca que, a la pràctica, exerceix un paper decisor sobre la vida de les dones i els fills. Doncs bé, per les nostres dades, sembla ser que la figura del pare que imposa la llei i actua com a

principal agent d'orientació de valors en la família, està avui molt debilitada, mentre que es dona pas a una autoritat familiar compartida entre mare i pare. De fet, les activitats d'inducció a la sociabilitat i a l'aprenentatge de les normes del món social són responsabilitat avui de mare i pare en un 70 %, aproximadament, de famílies, segons declaracions de les entrevistades.

Així doncs, tot i tenint en compte que la informació ha estat obtinguda de les mares, allò que apareix com a més significatiu, respecte del passat, és que aquestes activitats siguin vistes com poc específiques del pare, fins al punt que apareix un notable major nombre de mares que exerceixen en exclusiva la responsabilitat de l'educació social de fill i filles, enfront d'un molt reduït grup de pares que són vistos per les seves cònjuges com la primera autoritat familiar davant dels fills. Més endavant, quan fem l'anàlisi diferencial, tornarem sobre el tema. Però podem avançar ja que aquestes activitats, que anomenem de sociabilització, tendeixen a ser molt més compartides en la zona de component burgès que no pas en les zones de component obrer.

Índexs sintètics de participació a les activitats de criança

Podem contrastar també aquesta dinàmica de transformació dels rols parentals a través dels índexs sintètics de participació a set dimensions de la criança.

Taula 51. Índexs sintètics de participació en set dimensions de la criança del fill/a de 0-3 anys

	MARE	MARE I PARE	PARE	ALTRA PERSONA	TOTAL
(1) I. d'atenció domèstica	87	11	1	2	100 (704)
(2) I. d'atenció a la salut	70	28	2	-	100 (1056)
(3) I. d'atenció a l'alimentació	65	33	1	1	100 (704)
(4) I. d'atenció a la higiene corporal	58	38	2	2	100 (1408)
-----	-----	-----	-----	-----	-----
(5) I. d'atenció a la regulació normativa	50	44	6	-	100 (1760)
-----	-----	-----	-----	-----	-----
(6) I. d'estimulació-tendresa	29	66	3	2	100 (1408)
(7) I. de socialització externa	20	73	4	3	100 (1056)

(1) = preparar menjars, roba

(2) = temperatura, medicines, netge

- (3) = biberó, papilles
 (4) = bolquers, pipí, caca, banyar
 (5) = dornir nit, llevar natí, atendre nit, prohibir, renyar
 (6) = jugar, parlar, consolar, gatejar
 (7) = joquines, passeig, avis/anics

És evident que el procés de major proximitat del pare als seus fills en els tres primers anys de vida implica, alhora, una participació més notable de la mare en el conjunt de la socialització normativa. Però, com ja avisàvem abans, cal ser prudents en no interpretar activitats de criança compartides per mare i pare, amb responsabilitat compartida equitativa o simètrica. Perquè, encara que la mare realitzi jornada de treball remunerat a temps complet i de que el pare comparteixi algunes activitats, allò més probable és que sigui la mare qui assumeix la responsabilitat primera en el conjunt de la criança, tal com ja hem comprovat pel conjunt de la organització domèstica. No obstant, és indiscutible que avui existeix a Catalunya una tendència a un major apropament del pare a les feines tradicionalment exclusives de la mare.

Però insistim, sembla que quan es dona el procés d'aproximació mútua dels rols parentals, allò que apareix com a més rellevant és la reducció del paper específic de pare (que fins i tot pot arribar a comportar l'anul·lació d'un espai propi en la criança), mentre que la posició materna no solament manté la seva especificitat tradicional sinó que, fins i tot, i malgrat la major participació del pare en la criança, està adquirint més pes general, donat que també assumeix de manera compartida o prioritària, funcions que abans eren obertament específiques del pare, com ho eren la imposició de la norma i la moral social dominant.

Aquesta qüestió, associada a la transformació de les relacions de gènere, és al nostre entendre un tema a investigar més a fons i que té fortes connotacions ideològiques. De fet, els canvis en els rols parentals estan implicant un difícil procés de redefinició de papers, donat que si bé l'aproximació del pare a les feines de maternatge és quasi sempre vista com un canvi positiu de poques conseqüències negatives, en canvi, la reducció del seu paper com a representant de l'autoritat és vista, sovint, com una pèrdua d'autoritat generalitzada de pare i mare sobre els fills.

En aquest sentit, algunes veus conservadores defensen amb impaciència el retorn de l'autoritat tradicional del pare sobre la família, donat que troben la causa de tots els mals de la societat actual al procés d'acostament dels rols parentals. Aquesta visió del problema de la redefinició dels rols parentals és molt lluny de la que aquí

tenim, perquè considerem que els canvis, tot i no ser en tot ni clars ni encertats, formen part d'un procés irreversible i positiu cap el creixement de la igualtat entre dones i homes.

Ara bé, tot i mantenint-nos ben distants de qui defensa la necessitat d'un retorn als papers parentals tradicionals, cal preguntar-nos fins a quin punt la "deslegitimació de l'autoritat patriarcal" no està donant en molts casos una freqüent "deslegitimació del pare", en quant l'altre adult, distint de la mare, que en el procés de criança dels fills és bo que tingui un paper equitatiu, no menor al de la mare. Però, feta aquesta reflexió, que reprendrem al darrer capítol, vegem ara quines situacions personals o familiars de les mares entrevistades afavoreixen més els canvis o la permanència de les pràctiques tradicionals de maternatge i paternatge.

4.3.2. L'anàlisi diferencial de l'exercici de la parentalitat segons algunes característiques bàsiques de les entrevistades o dels seus cònjuges

S'ha fet una anàlisi de la participació diferencial a cadascuna de les activitats de criança segons cadascuna de les variables sociodemogràfiques bàsiques de les entrevistades. L'associació entre unes i altres ha resultat ser estadísticament significativa en el nombre següent d'activitats per cada variable contemplada :

- Nombre de fills: en 2 de les 23
- Edat : en 3 de les 23
- Grup professional: en 7 de les 23

- Nivell d'estudis: en 11 de les 23
- Lloc d'origen dels pares en 13 de les 23
- Situació laboral: en 14 de les 23
- Zona de residència..... en 15 de les 23

Per tant, la pràctica de la parentalitat, tal com l'hem vist fins aquí, varia molt poc segons el nombre de fills i l'edat de l'entrevistada i una mica més segons el grup professional. Però varia de manera important i significativa segons el nivell d'estudis, el lloc d'origen dels pares de l'entrevistada, la situació laboral, i la zona de residència.

La informació estadística resultant d'aquesta anàlisi bivariada és molt rica tot i que aquí caldrà sintetitzar-la bastant (pot ser consultada en la seva totalitat al volum d'annexos). En primer lloc (a) es comenten alguns efectes de les variables que, tot i modificar poc el conjunt d'activitats de criança, informen de comportaments específics; en segon lloc (b) es mostren les variacions en la criança compartida segons les variables més explicatives; en tercer lloc (c), es veuran algunes dades sintètiques d'aquestes variabilitats; i, finalment (d) veurem la participació a la criança segons la situació laboral, estudis i grup professional del pare.

(a.1)

El **nombre de fills** (que sabem molt reduït en la majoria de famílies) solament afecta les següents activitats: "*Qui s'ocupa de comprar joguines*" i "*Qui fa gatejar, caminar la criatura*". Quan es tenen tres o més fills la mare s'ocupa més que les altres de comprar les joguines dels seus fills, compartint menys aquesta activitat amb el seu cònjuge. Així mateix, quan es tenen tres o més fills es redueix notablement el percentatge de parelles que comparteixen l'activitat de fer gatejar o caminar l'infant, augmentant-se l'exclusivitat de la mare o d'altres (germans/es grans).

(a.2)

L'**edat de les entrevistades** influeix sobre tres activitats: "*Qui juga amb la criatura*", "*Qui parla amb la criatura*" i "*Qui la fa gatejar, caminar*". En les tres activitats, les mares més joves (19-27 anys) declaren que elles mateixes juguen, parlen i fan gatejar o caminar la criatura més que no pas la resta de mares que, o bé declaren compartir aquestes activitats amb el pare o bé declaren que són realitzades per terceres persones. Per tant, les mares més joves, que sabem també molt afectades per l'atur, són les que més parlen i juguen en exclusiva amb els seus infants, activitats que comparteixen menys amb el pare que no pas la majoria.

(a.3)

El **grup professional** de l'entrevistada ja influeix en la variació del model general de parentalitat, donat que ja mostra set activitats subjectes a diferències significatives. El sentit de la variació és divers segons sigui la naturalesa de l'activitat de criança. Les mares no obreres (empresàries i professions liberals, càrrecs mitjos i resta de personal) tendeixen a compartir molt més amb la seva parella les següents activitats:

- "*Qui parla amb la criatura*" ($p=0.00095$ $gl=12$)
- "*Qui fa gatejar, caminar*" ($p=0.04378$ $gl=12$)

També les mares no obreres (empresàries, professions liberals, tècnics mitjos, resta de personal) destaquen del conjunt de mares per disposar de més ajuda domèstica per les activitats següents:

- "*Qui fa els menjars de la criatura*" ($p=0.00481$ $gl=12$)
- "*Qui s'ocupa de la roba de la criatura*" ($p=0.00000$ $gl=12$)

De fet, no és gens estrany que siguin les dones amb més recursos professionals aquelles que tenen més ajuda domèstica per la criança de l'infant, o bé que a més estatus més es tendeixi a compartir amb el pare les activitats de maternatge tradicional. En canvi, allò que d'entrada sorprèn és la forta exclusivitat de les mares de màxim estatus en algunes activitats de fort component relacional amb l'infant. En efecte, les mares que declaren pertànyer al grup professional més alt (empresàries i professions liberals) tenen una quasi total exclusivitat en les activitats següents :

- "*Qui consola la criatura*" ($p=0.00069$ $gl=12$)
- "*Qui canvia bolquers*" ($p=0.00400$ $gl=12$)
- "*Qui dona les papilles*" ($p=0.00000$ $gl=12$)

Elles declaren ser les úniques que les realitzen. Es distancien, sobre tot, de les mares dels grups de tècnic mig i resta de personal que realitzen aquestes activitats de manera més compartida que no pas en exclusiva, i s'aproximen i superen en la seva exclusivitat, a les mares obreres i mestresses de casa. Ara bé, sabem que els efectius d'aquest grup són molt escassos i, per tant, les generalitzacions no són possibles. Però és interessant recollir aquesta diferent posició maternal perquè trenca la tendència de que a més recursos econòmics i culturals, més es practica, o més es tendeix a declarar que es practica, un model compartit de criança dels fills encara que sigui en una pràctica més simbòlica que efectiva. No sabem fins a quin punt aquestes mares trien experimentar una criança molt tradicional (en el sentit d'elecció d'exclusivitat), o, contràriament, no comparteixen aquestes activitats perquè el pare és poc present a la llar per causa del seu propi alt estatus professional que implica moltes hores de treball remunerat (tot i que molts pares de diferents estatus fan una llarga jornada de treball).

És a dir, ¿fins a quin punt la mare que té un compromís professional fort, quan té una criatura (potser "la" criatura) vol experimentar una criança del fill amb una dedicació i exclusivitat màxima, alhora que pot comptar amb ajuda domèstica per les activitats menys gratificants? o potser resulta que aquestes mares, malgrat el seu alt estatus, no poden triar el model de parentalitat sinó que els ve imposat per la inhibició (voluntària o no) d'un cònjuge molt implicat en el desenvolupament de la seva carrera professional? El tema és prou interessant i el deixem apuntat per posteriors estudis en profunditat que puguin esbrinar la relació entre la generalització, més o menys aparent, d'un model ideal de parentalitat compartida entre les mares joves, i una possible cerca de distinció social en grups d'alt estatus que implica uns estils i models de parentalitat que accentuen la diferència sexual en relació a la primera etapa de criança (per exemple, en el sentit de que la diferència femenina es pot considerar un bé preat quan les dones tenen una posició forta en el mercat de treball i quan, per tant, aquesta diferència no es confon amb la tradicional subordinació de les dones).

(b.1)

Vegem a continuació les taules de variabilitat dels percentatges de la modalitat compartida ("tant el pare com la mare") segons la zona de residència, segons la situació laboral de la mare, i segons el seu nivell d'estudis.

La primera taula mostra els resultats segons les diferents **zones de residència**, de les quals cal recordar la seva forta relació amb desiguals capitals i posicions socials. El conjunt d'activitats compartides queden ordenades en sentit invers al d'exclusivitat de la mare, però s'agrupen en els mateixos grans blocs d'activitats vistos anteriorment: activitats de **SOCIABILITAT**, activitats de **MATERNATGE**, activitats **DOMESTIQUES**. Cada bloc queda ben delimitat pel fort salt percentual que apareix entre un i l'altra.

Taula 52. Activitats de criança. Percentatges de participació compartida ("tant la mare com el pare") a cada zona de residència.

	ZONA 1	ZONA 3	ZONA 2	ZONA 5	ZONA 4
SOCIABILITAT					
1. Parla amb l'infant	98	84	67	62	49
2. Renya quan cal	93	77	61	65	42
3. Juga amb l'infant	92	88	56	53	52
4. Porta a avis/anics	91	78	72	65	82
5. Porta a passeig	89	77	53	60	62
6. Consola l'infant	88	72	59	52	38
7. Prohibeix quan cal	87	66	57	68	41
8. Compra joguines	85	68	72	59	65
9. Fa seure, gatejar, caminar	83	63	46	50	35
MATERNATGE					
10. Porta a dormir nit	61	37	36	18	37
11. Banya l'infant	57	47	41	25	24
12. Canvia bolquers	52	44	39	37	41
13. Fa fer pipí	50	32	26	29	31
14. Fa fer caca	50	31	28	29	30
15. Dóna biberó	39	27	33	34	38
16. Dóna papilles	39	27	28	25	32
17. Dóna medicines	37	29	31	31	18
18. Pren temperatura	35	34	36	24	17
19. Lleva al matí	31	13	20	12	23
20. Até a les nits	27	32	25	22	31
21. Porta al netge	27	35	28	21	20
DOMÈSTIC					
22. Prepara menjars infant	26	15	10	9	7
23. S'ocupa roba infant	20	4	7	3	1

Territori i sociabilitat

Es ben clar que la parentalitat compartida no es dona pas amb igual intensitat arreu de la ciutat: a la Zona 1 (fort component burgès) el 83%-98% de mares i pares assumeixen conjuntament l'autoritat davant del fill i s'ocupen conjuntament de la sociabilitat de l'infant, mentre que a les altres quatre zones (petita burgesia o net component obrer) els percentatges decreixen notablement i especialment en algunes activitats concretes. Destaca, de molt, el contrast entre màxima (zona 1) i mínima (zona 4) acció conjunta en les activitats de "parlar amb l'infant" (98% versus 49%), "renyar l'infant" (93% versus 42%), o "prohibir quan cal" (87% versus 41%).

La zona 4, de comprovat major component obrer, reuneix els percentatges més baixos de l'acció conjunta en la representació de l'autoritat i la sociabilització. Això

implica que en aquesta zona obrera hi ha més homes-pares que representen en exclusiva el paper masculí tradicional; però resulta, i sorprèn, que el percentatge de mares que assumeixen en exclusiva aquest paper és encara més elevat que el percentatge de pares. Per tant, els mínims capitals culturals i professionals, van associats a una situació parental amb menys tendència a l'autoritat compartida i amb més tendència a l'exclusivitat de l'acció paterna o materna, mostrant dos pols en una situació de canvi: per una banda s'entreveu la resistència del pare a perdre la seva tradicional autoritat, per altra banda s'entreveu l'absència d'autoritat del pare en tant en quan moltes mares l'assumeixen en exclusiva.

En síntesi, la representació de l'autoritat parental i les pràctiques entorn de la sociabilitat dels infants tendeixen a ser molt més compartides en la zona de més capital cultural, professional i econòmic, i tendeixen a ser més exclusives de la mare en les zones obreres tot i que en algunes famílies és el pare, segons la mare, qui marca la llei i l'ordre.

Territori i pràctiques de maternatge

Les activitats de maternatge tenen un fort component de relació i tendresa cap a l'infant, i es comparteixen més a la zona de component burgès (1) en la qual, cal recordar-ho, la majoria de mares fan T R a temps complet. En efecte, compartir o no aquestes activitats de maternatge sembla que depèn a bastament de la situació laboral de la mare, entre altres coses perquè els ritmes biològics de l'infant demanen una atenció contínua que, en absència de la mare, una altra persona adulta ha d'entomar necessàriament.

Les pràctiques compartides de maternatge (parentatge) no mostren una variabilitat tant forta com la que s'ha vist en la representació de l'autoritat i la sociabilitat les quals, pel fet de no tenir un ritme obligat, semblen estar més sotmeses a criteris culturals que no pas a condicionants laborals de les mares.

Territori i activitats domèstiques entorn a la criança

En el cas de la cura de la roba i l'elaboració de menjars de l'infant, és quasi sempre la mare qui se'n ocupa, o, en les famílies amb més recursos econòmics se'n ocupen també altres persones. Aquesta possibilitat es dona més a la Zona 1, on, malgrat que pugui existir una ajuda externa, les mares declaren compartir-les més que no pas les mares que habiten altres zones de la ciutat. Aquests percentatges semblen dependre, també, del treball remunerat a temps complet de la mare.

(b.2)

Vegem ara la criança compartida en relació a la **situació laboral de la mare**. Aquesta informació ens interessa especialment perquè, tal com venim suposant o comprovant segons el moment, té molt de pes en l'explicació del repartiment del treball de reproducció i, en concret, amb el treball de criança dels fills petits. Tal com s'ha fet abans, a la taula que segueix presento solament els percentatges de respostes donades a la modalitat compartida.

Taula 53. Activitats de criança. Percentatges de participació compartida ("tant la mare com el pare") segons la situació laboral de la mare

	T. REMUNERAT TEMPS COMPLET (29%)	T. REMUNERAT TEMPS PARCIAL/VAR (21%)	ATUR (34%)	MESTRESSA DE CASA (15%)
SOCIABILITAT				
1. (19) . Parla amb l'infant	86	67	69	66
2. (18) . Renya quan cal	76	64	69	60
3. (21) . Juga amb l'infant	76	67	68	64
4. (23) . Porta a avis/amics	82	74	81	71
5. (20) . Porta a passeig	76	74	65	62
6. (16) . Consola l'infant	72	56	61	60
7. (17) . Prohibeix quan cal	71	58	67	60
8. (22) . Compra joguines	80	64	67	71
9. (15) . Fa seure, gatejar, caminar	77	53	50	51
MATERNATGE				
10. (13) . Porta a dormir nit	55	23	34	38
11. (14) . Banya l'infant	52	37	36	29
12. (12) . Canvia bolquers	60	41	37	27
13. (11) . Fa fer pipí	52	33	23	31
14. (9) . Fa fer caca	52	33	22	31
15. (10) . Dóna biberó	50	29	26	31
16. (7) . Dóna papilles	48	25	23	24
17. (5) . Dóna medicines	44	29	21	22
18. (6) . Pren temperatura	39	23	26	26
19. (3) . Lleva al matí	31	14	18	13
20. (8) . Até a les nits	55	23	34	38
21. (4) . Porta al netge	32	23	22	27
DOMÈSTIC				
22. (2) . Prepara menjars infant	30	10	6	7
23. (1) . S'ocupa roba infant	19	7	-	4

Doncs bé, les dades ens permeten constatar fenòmens diversos dels quals val la pena destacar-ne tres. En primer lloc, les dades confirmen que sigui quina sigui la situació laboral de la mare, un percentatge significatiu de joves pares participen avui de la criança dels fills, la qual cosa fa evident l'extensió de la fissura o ruptura

(segons els casos) de l'estereotip parental que allunya el pare de l'infant de 0-3 anys, especialment de les activitats del bloc de maternatge tradicional (parentatge).

En segon lloc, com esperàvem, és també evident que la situació laboral de la mare és definitiva per poder explicar les diferències d'intensitat de l'acció compartida en la criança: en els tres blocs d'activitats de criança els percentatges augmenten molt notablement quan la mare fa TR a temps complet. De tal manera que un 50% aproximat de les famílies de doble sou, ambdós fent treball remunerat a temps complet, mare i pare comparteixen les activitats de parentatge i, per tant, el model de parentalitat que practiquen s'allunya molt de l'estereotip tradicional maternal i de l'estereotip tradicional paternal. Allò que els joves pares continuen resistint-se a fer són les activitats més domèstiques (roba, menjars).

En tercer lloc, les dades posen en evidència, també, la desigual càrrega o responsabilitat que assumeixen mares i pares en la criança dels fills, fins i tot quan es comparteix similar situació en el mercat laboral. Fixem-nos que en un repartiment compartit i equitatiu del treball, la primera columna hauria d'acostar-se, en qualsevol de les activitats dels tres blocs, al 100%. Les dades estan molt lluny d'aquest 100 % excepte en la sociabilitat. Que això sigui interpretat com a resultat de la "diferència femenina" en un sentit positiu per les dones, perquè expressa un dels seus grans valors (la compassió i l'actitud de cura dels altres), o en un sentit negatiu perquè quasi sempre aquesta "diferència" implica, en les relacions socials de gènere, una "desigualtat" en les posicions socials, és una discussió de fort component ideològic, d'abast similar a la qüestió de la pèrdua o no de l'autoritat adulta en les famílies per causa de la indiferenciació progressiva del rol masculí. Retornarem a aquest tema més endavant.

En canvi, es comprova que en les tres altres situacions laborals de la mare, la participació del pare és menor i també molt similar, tant si la mare fa treball remunerat a temps parcial, com si està a l'atur, com si és mestressa de casa. D'aquesta informació el més rellevant és, sens dubte, que el treball remunerat a temps parcial no promou el canvi dels rols parentals/sexuals tradicionals, sinó que més aviat facilita la seva permanència. Ho hem vist abans en el cas del repartiment del treball domèstic, i ho vegem ara confirmat en el cas del repartiment del treball de criança.

b.3)

Vegem a continuació les variacions que mostra la modalitat compartida de criança segons el nivell d'estudis de les entrevistades.

Taula 54. Activitats de criança. Percentatges de participació compartida ("tant la mare com el pare") segons el nivell d'estudis de l'entrevistada

	SUPERIORS Universit	SECUNDARIS Batxiller	SECUNDARIS F. Profess.	PRIMÀRIA	SENSE ESTUDIS
SOCIABILITAT					
1. (19) . Parla amb l'infant	100	89	84	67	43
2. (18) . Renya quan cal	89	78	75	64	50
3. (21) . Juga amb l'infant	76	78	84	65	43
4. (23) . Porta a avis/amics	81	83	76	76	87
5. (20) . Porta a passeig	65	78	74	71	50
6. (16) . Consola l'infant	81	89	78	54	47
7. (17) . Prohibeix quan cal	84	78	71	62	40
8. (22) . Compra joguines	78	89	75	70	43
9. (15) . Fa seure, gatejar, caminar	86	83	66	53	27
MATERMATGE					
10. (13) . Porta a dormir nit	54	50	49	33	23
11. (14) . Banya l'infant	49	33	43	39	27
12. (12) . Canvia bolquers	49	44	50	42	23
13. (11) . Fa fer pipí	32	28	45	34	23
14. (9) . Fa fer caca	32	28	46	33	23
15. (10) . Dóna biberó	30	72	59	35	27
16. (7) . Dóna papilles	35	67	61	27	23
17. (5) . Dóna medicines	41	33	29	29	20
18. (6) . Pren temperatura	38	39	34	26	17
19. (3) . Lleva al matí	14	83	26	17	10
20. (8) . Até a les nits	35	22	26	29	17
21. (4) . Porta al metge	32	17	34	24	20
DOMÈSTIC					
22. (2) . Prepara menjars infant	27	17	17	9	17
23. (1) . S'ocupa roba infant	16	11	11	5	3

Hi ha una tendència clara a que a més nivell d'estudis de la mare, més es tendeix a compartir el conjunt de la criança, de la mateixa manera que hem vist que succeeix amb la situació laboral. Així doncs, a més estudis més probabilitat de que la mare faci treball remunerat a temps complet i alhora més probabilitat que la criança dels fills sigui una tasca compartida entre mare i pare. La tendència a una major participació actual dels pares en la criança dels fills és un fet inqüestionable que afecta tots els grups socials, però la intensitat d'aquesta participació és molt diferent, quantitativa i qualitativa, en els cas de famílies d'alt nivell escolar o de famílies de baix nivell escolar. Si s'observen les activitats que sobresurten, per la

seva major o menor freqüència, en el ritme de cada columna, podem afinar amb més detall les pràctiques de distinció social en la criança.

En el cas de les mares amb **estudis universitaris** hi destaca d'entrada el 100% de mares que declaren que l'acció de "parlar amb l'infant" és un assumpte que afecta tant la mare com el pare, dada que contrasta enormement amb el 43% de mares sense estudis que declaren el mateix i que, per tant, declaren que solament és la mare qui parla amb la criatura en la resta de casos. Al nostre entendre estem davant d'un fenomen clar de diferent lectura d'una mateixa pregunta, en un qüestionari estandaritzat, per causa de la diferent posició social dels individus i la relació d'aquesta posició amb l'ús de la llengua, tal com la sociolingüística ha investigat a bastament. De fet, allò que comprovem amb aquesta informació és que a més anys d'escolarització més consciència de que una cosa és la freqüència de la parla, i l'altra és la comunicació verbal entre dos interlocutors (pare i fill), amb independència de la freqüència en que parlin un i l'altra. Aquesta menor distància que estableixen els grups socials poc escolaritzats entre llenguatge i context, és el que fa dir a les mares de menys estudis que són elles, perquè estan més amb la criatura, qui parla sobre tot amb els seus fills, mentre que, contràriament, donat que els grups molt escolaritzats estableixen més distància entre l'ús de la llengua i el context permet dir al 100 % de les mares amb estudis universitaris que tant mare com pare parlen "igualmente" amb el seu fill, tot i que sabem que molts d'aquests pares d'alt estatus estan poques hores a casa. Perquè, finalment, no tenim cap dubte de que tant els pares d'alt estatus com els pares de baix estatus "parlen" amb els seus fills. Ara bé, fixem-nos que els diferencials més importants en l'acció compartida de criança, entre les mares universitàries i les mares sense estudis, es troben en el conjunt d'activitats del bloc de **SOCIABILITAT** més que no pas en el bloc de maternatge, tot i que quan la mare té més estudis el pare hi participa més, la qual cosa té incidència en la percepció d'una major comunicació o relació entre pare i fill petit.

Cal destacar, per altra banda, el més baix percentatge d'acció compartida que les mares universitàries presenten en l'activitat 5. "*Qui porta a passeig la criatura*", el qual és molt més alt en el cas de mares amb estudis secundaris, la qual cosa pot estar posant de manifest que els cònjuges de les primeres, també altament qualificats, fan llargues jornades de treball com no és estrany entre professions liberals, directors i empresaris. També és molt baix el percentatge d'acció compartida en l'activitat 19. "*Qui lleva l'infant al matí*", la qual cosa pot confirmar

el que acabem de dir.

Les mares amb **estudis secundaris** mantenen unes pràctiques de sociabilitat en la criança més pròximes a les de les mares universitàries que no pas amb les mares que tenen estudis primaris. És a dir, entre la generació que tractem, haver realitzat estudis de secundària és encara un distintiu social i cultural que es projecta sobre l'estil i forma de criança. Entre les mares que han fet formació professional, mare i pare comparteixen més els jocs amb l'infant, mentre que quan la mare ha fet batxillerat, mare i pare comparteixen més la compra de joguines.

Entre les activitats de maternatge, les mares amb estudis de secundària hi destaquen pel fet que són les que més declaren compartir les activitats **15. "Donar el biberó"**, **16. "Donar papilles"** i **19. "Llevar al mati"**, la qual cosa posa de manifest una participació del pare vinculada a l'alimentació de la criatura en un grau molt superior (60-70%) a la resta de pares (23-35%). Les mares amb Formació Professional destaquen, a més, en el fet de que el pare participa molt més que la resta de pares en la regulació d'esfínters **13. "Fa fer pipi"** i **14. "Fa fer caca"**.

Les mares amb **estudis primaris** mostren uns percentatges d'activitats compartides en la línia general dels resultats globals i més pròxims als de les mares amb més estudis que no pas als de les mares sense estudis. Les seves pràctiques es troben en un punt intermedi en la progressió de més a menys acció compartida a mesura que decreix el nivell d'estudis, per exemple, en el cas de **"Qui parla amb l'infant"** (Univ = 100 %, Pr = 67 %, NoEst = 43 %), **"Qui prohibeix quan cal"** (Univ = 84 %, Prim = 62 %, NoEst = 40 %), i **"Qui fa seure, gatejar, caminar"** (Univ = 86 %, Prim = 53 %, NoEst = 27 %).

Entre les mares sense estudis, l'acció compartida de criança és la de menor freqüència en quasi bé totes les activitats de criança contemplades. Però sobresurt notablement, com l'activitat més compartida d'entre totes les de criança i d'entre totes les mares de qualsevol nivell educatiu, el 87% de mares que declaren compartir les visites als avis/amics. Però la participació del pare quan les seves dones tenen molt baix nivell d'estudis no és pas nula donat que en aquests casos entorn del 45% de pares comparteixen amb la mare les activitats de sociabilitat i entre el 20-25% participa de les activitats de maternatge. Ara bé, la més baixa participació del pare en les tasques pròpiament domèstiques es dona quan la mare té solament estudis primaris o no en té.

(c)

Vegem a continuació unes dades sintètiques que permeten una lectura més general sobre els diferencials que mantenen els diversos grups socials de mares respecte del model compartit de criança.

Taula 55. Índexs sintètics de dedicació compartida a les tres àrees de criança ("Tant la mare com el pare"), segons trets bàsics de les entrevistades

	SOCIABILITAT (Act. 1-9)	MATERMATGE (Act. 10-21)	S. DOMÈSTIC (Act. 22-23)
Zona			
Zona 1	90	42	23
Zona 3	74	39	10
Zona 2	59	31	9
Zona 5	58	26	6
Zona 4	50	26	4
Sit. Laboral			
T.R.Temps Complet	77	48	25
T.R.Temps Parcial	63	28	9
ATUR	65	27	3
Mestressa Casa	61	28	6
Nivell estudis			
Superiors	81	37	22
Secundaris	76	37	14
Primaris	64	31	7
Sense Estudis	46	21	10
Lloc Neix. pares			
Nascuts a Catalunya	81	43	20
Nascuts fora Catal.	63	28	8
Mixt	76	43	26
Grup Professional			
Empr.,Prof.Lib,	73	14	22
Càrrec mig,Autònoma	81	44	24
Resta de personal	77	40	14
Treball manual	62	30	8
Mestressa de casa	60	26	6
Edat			
19-27 anys	63	29	7
28-33 anys	70	35	12
34- 39 anys	67	29	11
40 o més anys	59	32	17
Nº Fills			
Té un fill	71	34	11
Té dos fills	67	32	11
Té tres o més fills	54	29	9

(d)

Taula 56. Índexs sintètics, en percentatges, de participació al treball de criança* segons situació laboral, estudis i grup professional del PARE

	MARE	MARE I PARE	PARE	ALTRA PERSONA	TOTAL
TOTAL	51	45	3	1	100 (8096)
Situació laboral del PARE					
T R a temps complet	52	44	3	1	100 (7084)
T R a temps parcial/v	39	54	6	2	100 (391)
Atur	48	45	3	4	100 (598)
Inactiu	4	96	-	-	100 (23)
Nivell estudis del PARE					
Universitaris	68	25	3	3	100 (460)
Secundaris	53	43	3	1	100 (4002)
Primaris	47	49	3	1	100 (2720)
No estudis	44	52	3	1	100 (874)
Grup profes. del PARE					
Empres, alt càrrec, P.L.	43	53	2	2	100 (529)
Autònon, càrrec mig	43	52	3	2	100 (1610)
Resta personal adm, com, tèc	41	54	3	1	100 (943)
Treball manual	56	39	3	1	100 (4945)
Inactiu/ No classificat	33	62	4	-	100 (69)

(*) Aquests índexs han estat calculats sobre el total de respostes obtingudes, respecte a les 23 activitats de criança, del total de pares implicats en cada situació.

Pel que fa a la relació entre situació laboral del pare i criança, el més interessant és que el pare participa força més quan fa treball a temps parcial (no més de 30 hores setmanals de treball remunerat) que no pas quan està a l'atur. Per tant, podríem dir que la via del creixement de la igualtat entre dones i homes, en el sentit d'apropament cada vegada més equitatiu de les càrregues de treball familiar i remunerat és, avui, reduir la jornada de treball remunerat dels homes (o de les persones que treballen més de quaranta hores setmanals al mercat de treball). No és pas una proposta nova ni una proposta agosarada; simplement, les nostres dades ens confirmen aquesta via com una de les més segures per poder combinar i compartir de manera equitativa la massa de treball que tota família genera. Amb independència, per descomptat, d'altres mecanismes institucionals

que puguin afavorir aquest equilibri entre responsabilitats familiars i responsabilitats laborals (escoles-bressol, manteniment de la promoció laboral en cas d'excedència per cura de la família, promoció de la jornada parcial pels homes joves, etc..)

Una altra dada prou rellevant és la de la notable menor acció compartida dels dos cònjuges quan l'home té estudis universitaris (25%). Aquesta dada, inversa al que succeeix quan les dones tenen més estudis, sorprèn a bastament, i solament es pot explicar pel fet de que molts homes joves amb estudis superiors fan llargues jornades de treball per construir-se un espai laboral en un moment de forta competitivitat professional i, globalment, participen menys de les activitats concretes de la criança encara que, després, la seva participació destaquí especialment en les tasques directes de maternatge tradicional. Participació a la qual les seves dones, que són les informants, sembla que donen gran valor.

Pel que fa a la professió o ofici, és entre els pares obrers que es dona l'índex de menor acció compartida en la criança (39%) i, en correspondència, és entre les famílies obreres on és major l'índex d'exclusivitat de les mares (56%).

4.4. Repartiment de la massa de treball entre la parella conjugal i Tipus Familiars

Després de les anàlisis que s'han fet respecte de les posicions de cada cònjuge en el Treball Remunerat i en el Treball Familiar, i d'haver intentat avaluar les relacions existents entre una i altra àrea d'activitat, o entre un i altre sexe, aquest capítol es proposa obtenir una tipologia familiar que doni compte dels trets més bàsics i alhora més diferencials respecte de la posició de classe i de la posició de gènere de dones i homes, en el mercat de treball i en la família. La hipòtesi que orienta la indagació formula que és possible que la tipologia resultant confirmi els tipus familiars que, seguint altres autors, hem anomenat Família Tradicional, Família Fusional, i Família Associació.

Per obtenir empíricament els agrupaments familiars s'han utilitzat dues tècniques d'anàlisi multivariada: primer, l'Anàlisi de Correspondències Múltiples (ACM) i, després, l'Anàlisi de Classificació Automàtica (ACA). La primera (ACM) busca la representació òptima d'un conjunt de dades, de tal manera que les variables contemplades i els individus a qui fan referència hi juguen un paper simètric. És una tècnica descriptiva amb la qual es pot posar de manifest l'existència estructurada de relacions de similitud o diferència entre perfils. Es tracta de resumir en poques dimensions (o factors) tota la massa de dades que tenim amb la menor pèrdua possible d'informació (Cornejo 1988:97). L'Anàlisi de Classificació Automàtica (ACA) té l'objectiu d'ordenar el conjunt d'objectes o individus en "classes"¹ que tinguin una certa homogeneïtat interna tan gran com sigui possible i, al mateix temps, que siguin el més diferenciades entre si.

L'anàlisi específica que aquí s'ha efectuat es presenta en dos apartats : en el primer (4.4.1), seleccionades un conjunt de variables "actives" o estructurants (referides a la posició de classe i gènere), s'exposa l'estructura relacional que mantenen i els factors que expliquen aquesta estructura. En un segon apartat (4.4.2.) s'exposen les "classes" obtingudes a partir de l'estructura relacional bàsica sobre la qual s'han projectat diversos conjunts de variables "il·lustratives" referides a les activitats de Treball Familiar (domèstic, organització i criança) o bé altres variables valoratives de la organització familiar i de la significació dels fills.

¹ La tècnica d'Anàlisi de Classificació Automàtica utilitza constantment el terme "classe(s)" com la resultant d'una operació de classificació o segmentació d'un conjunt determinat d'objectes. Per evitar la confusió utilitzaré el terme "classe" amb cometes quan tingui aquesta accepció.

Aquesta operació és la que permet configurar empíricament uns agrupaments familiars la validesa dels quals caldrà valorar com a tipus dins dels objectius d'aquesta recerca.

4.4.1. Marits i mullers: posició de classe i posició de gènere. Els factors explicatius de l'estructura relacional

Al llarg de tota l'anàlisi que s'ha fet fins aquí, tant respecte dels perfils socials de les entrevistades i les seves parelles, com respecte de les posicions de cada cònjuge en el Treball Remunerat i en el Treball Familiar, sempre han aparegut importants diferencials a partir de variables considerades fortes en la classificació dels individus en l'estructura social (zona territorial, grup professional, estudis, situació professional). Fins i tot, al final del primer capítol ens atrevíem a parlar de tres diferents grups de mares habitants de tres zones de la ciutat molt clarament estratificades, una de fort component burgès, una altra de transició, i una altra de fort component obrer. Doncs bé, en aquest apartat es tracta d'avançar cap a una major precisió i síntesi del tipus familiars la qual cosa és possible a través d'una anàlisi multivariada que relacioni alhora els trets de les entrevistades i els trets dels seus marits.

Conseqüent amb el plantejament teòric d'aquesta recerca es planteja que els components d'una tipologia familiar bàsica han de fer referència a les condicions materials de vida de les entrevistades i dels seus cònjuges, tant en relació a la posició de cadascun en l'àmbit de la Producció com a la seva posició en l'àmbit de la Reproducció. Per tant, l'anàlisi que ara es presenta ha partit de tres components fonamentals:

- (a) - les condicions de vida de les entrevistades i els seus cònjuges
- (b) - les hores que unes i altres dediquen al Treball Remunerat
- (c) - les hores que unes i altres dediquen al Treball Familiar

Pel que fa a les condicions de vida es prenen en consideració les variables que en l'anàlisi bivariada s'han mostrat més significatives. Pel que fa a les hores que les entrevistades i les seves parelles dediquen a un o altre tipus de treball (Remunerat o Familiar), és una informació que s'incorpora com a variable activa-estructurant en tant en quant es considera que permetrà comprendre millor els tipus familiars resultants.

Les variables "actives-estructurants" seleccionades per fer l'anàlisi multivariada bàsica són les següents:

- Zona/Barri de residència
 - ZON1 Centre i Eixample
 - ZON2 Palau-Escorxador, Vista Alegre, Peramàs
 - ZON3 Rocafonda, Molins-Torner, Pla de'n Boet
 - ZON4 Cirera, Cerdanyola Nord
 - ZON5 Llàntia, Cerdanyola Sud
- Hores dedicació a casa, entrevistada, dies feiners
- Hores dedicació a casa, cònjuge, dies feiners
 - HCE3 1 a 3 hores/dia casa. Entrevistada
 - HCE6 4 a 6 hores/dia casa. Entrevistada
 - HCE9 7 a 10 hores/dia casa. Entrevistada
- HCP0 Cap hora/dia casa. Marit
- HCP3 1 a 3 hores/dia casa. Marit
- HCP6 4 a 6 hores/dia casa. Marit
- Situació laboral, entrevistada
- Situació laboral, marit
 - TTCE Treball Temps Complet. Entrevistada
 - TTPE Treball Temps Parcial/Variable. Entrevistada
 - TATE Treball Atur. Entrevistada
 - TMCE Treball Mestressa de Casa. Entrevistada
- TTCP Treball Temps Complet. Marit
- TTPP Treball Temps Parcial/Variable. Marit
- TATP Treball Atur. Marit
- Grup professional, entrevistada
- Grup professional, marit
 - GP2E Càrrecs alts + Càrrecs tècnic mig, autònoms. Entrevistada
 - GP3E Resta personal. Entrevistada
 - GP4E Treball manual. Entrevistada
 - GP5E Mestressa de casa. Entrevistada
- GP1P Càrrecs alts, professió liberal o empresari. Marit
- GP2P Càrrecs tècnic mig, autònoms. Marit
- GP3P Resta personal. Marit
- GP4P Treball manual. Marit
- Hores dedicació a T. remunerat. Entrevistada
- Hores dedicació a T. remunerat. Marit
 - HTE1 Hores/set 10-30. Entrevistada
 - HTE3 Hores/set 31-40. Entrevistada
 - HTE4 Hores/set + de 40. Entrevistada

- HTP1 Hores/set 10-30. Marit
 HTP3 Hores/set 31-40. Marit
 HTP4 Hores/set + de 40. Marit
- Ingressos nets mensuals. Entrevistada
 - Ingressos nets mensuals. Marit
 - DNE1 No ingressa res. Entrevistada
 - DNE2 Menys de 40 mil. Entrevistada
 - DNE3 40-100 mil. Entrevistada
 - DNE4 101-150 mil. Entrevistada
 - DNE5 151-200 mil o més. Entrevistada

 - DNP1 No ingressa res. Marit
 - DNP2 Menys de 40 mil. Marit
 - DNP3 40-100 mil. Marit
 - DNP4 101-150 mil. Marit
 - DNP5 151-200 mil o més. Marit

 - Nivell d'estudis. Entrevistada
 - Nivell d'estudis. Marit
 - EEN No estudis. Entrevistada
 - EEP Estudis Primaris. Entrevistada
 - EEF Estudis Formació professional. Entrevistada
 - EEB Estudis Batxillerat. Entrevistada
 - EES Estudis Superiors. Entrevistada

 - EM1 No estudis. Marit
 - EM2 Estudis primaris. Marit
 - EM3 Estudis secundaris. Marit
 - EM4 Estudis superiors. Marit

 - Nivell d'estudis. Pare entrevistada
 - ESP1 No estudis. Pare de l'entrevistada
 - ESP2 Estudis primaris. Pare de l'entrevistada
 - ESP3 Estudis secundaris o superiors. Pare de l'entrevistada

 - Procedència geogràfica. Pares, entrevistada
 - GEOC Neixen a Catalunya. Pare i mare de l'entrevistada
 - GEOF No neixen a Catalunya. Pare i mare de l'entrevistada
 - GEOM Neix un a Catalunya, l'altre no. Pare i mare de l'entrevistada

Les variables il·lustratives que s'utilitzen més endavant són les referides a les activitats de Treball Familiar (domèstiques, d'organització, i de criança) més altres referides a la significació dels fills. Donat que són molt nombroses no es reproduïxen aquí però es poden consultar a l'annex estadístic corresponent a l'anàlisi multivariada.

Els factors explicatius de l'estructura relacional

L'Anàlisi factorial de Correspondències Múltiples: "*tracta d'extreure factors que revelin i expressin matemàticament el sistema d'interaccions que configuren un objecte complex en el qual les variables juguen totes un mateix paper interexplicatiu*" (Cornejo 1988:109). Doncs bé, vegem els factors resultants de la interacció entre totes les variables que s'han tingut en compte i que s'han considerat com a variables actives, en el sentit de que totes elles tenen un pes específic en el càlcul factorial.

(a) El factor 1 : SITUACIÓ A L'ESTRUCTURA SOCIAL ²

Doncs bé, el primer factor que resulta de l'anàlisi multivariada estructura i oposa de manera rotunda algunes modalitats que representen característiques típiques de classe social. La seva descripció és la següent.

FACTOR 1	
Pol negatiu (EIX 1)	Pol positiu (EIX 1)
<ul style="list-style-type: none"> - Ego, alt o mig grup professional - Centre i Eixample - Ego, estudis superiors - Ego, pares nascuts a Catalunya - Ego, ingressos 150-200 mil o més - Ego, T.Remunerat temps complet - Marit, estudis superiors - Marit, alt o mig grup professional - Ego, pare estudis primaris - Marit, ingressos 150-200 mil o més - Marit, ingressos no contesta - Ego, ingressos no contesta 	<ul style="list-style-type: none"> - Marit, treballador manual - Ego, pares neixen fora Catalunya - Ego, treballadora manual - Ego, pares sense estudis - Ego, estudis primaris - Marit, estudis primaris - Ego, no ingressa res - Ego, en atur - Ego, neix fora Catalunya - Ego, 7-10 h/dia treball familiar - Cirera, Cerdanyola-Nord - Marit, ingressa 40-100 mil

En efecte, veient les variables que configuren els dos pols del factor no hi ha cap dubte de que la oposició s'estableix entre "màxims capitals" i "mínims capitals" en totes les dimensions contemplades: capital professional, capital escolar, capital econòmic, capital social: a un extrem, famílies de classe alta de doble sou, a l'altra extrem famílies de classe obrera baixa. La zona/barri de residència també participa

² A l'annex estadístic es pot consultar el procés complet de l'anàlisi multivariada (ACM + ACA) però aquí em limito a presentar els seus resultats.

clarament de la polarització del factor, tal com era d'esperar pel que ja havíem vist a l'anàlisi bivariada: el Centre i l'Eixample (Zona 1) de la ciutat formen part del pol de màxim capital; Cirera i Cerdanyola Nord (Zona 4) formen part del pol de mínims capitals.

Ara bé, si fins aquí no sorprèn la claredat del factor, donat que la majoria de variables incorporades són considerades en la investigació sociològica com forts indicadors de classe social, en canvi, la descripció del factor ens descobreix quelcom que avui és controvertit: la contribució dels capitals específics de les dones en la posició social de les famílies a les que pertanyen.

En efecte, no és encara habitual a Espanya i Catalunya que en els models d'anàlisi de la recerca social s'inclogui l'estudi de la posició social de les dones, com a variable fonamental per conèixer la posició de les famílies en l'estructura de classes, operació que s'ha fet aquí amb un resultat prou interessant: l'espai factorial que representa l'estatus més alt s'explica, en primer lloc, per les característiques i posició de l'entrevistada, i en segon lloc per la posició del marit; la posició de més baix estatus familiar s'explica primer per l'ocupació del marit però també per l'atur de l'entrevistada. Es a dir, el factor 1, que nomeno factor de **SITUACIÓ EN L'ESTRUCTURA SOCIAL**, enfronta les famílies de "doble carrera" i alts capitals, amb les famílies obreres i baixos capitals en les quals la dona està en atur.

Cal no oblidar que s'està investigant sobre una població relativament jove de mares i pares amb criatures entre 0 i 3 anys, i que aquest univers poblacional és un segment del total de la població de la ciutat d'observació amb moltes probabilitats per poder representar, de manera consistent, l'actual estructura social de la ciutat. I pot representar-la en la mesura que hem comprovat que les unitats observades procedeixen de tots els medis socials, i en la mesura que acceptem com a absurda la suposició de que les joves parelles d'una classe social determinada haguessin deixat de tenir fills durant el període temporal acotat per definir l'univers a investigar (1991-1992, 1993).

Per tant, la informació que proporciona l'anàlisi del factor 1, indica que les famílies que investiguem es poden agrupar i diferenciar en una tipologia que impliqui la seva situació a l'estructura social i que, per tant, aquests diferents agrupaments

familiars poden reflectir l'estructura social de la ciutat d'observació. Així mateix aquesta informació confirma la oportunitat de que qualsevol anàlisi que avui es faci de l'estructura social a Catalunya, cal que tingui present tant la posició de les dones com la dels homes, corregint la tendència a considerar solament la posició de l'home "cap de família".

(b) Els factors 2 i 3: REPARTIMENT DE LA MASSA DE TREBALL ENTRE LA PARELLA. La cerca d'"equilibris familiars".

El segon factor que té més pes en l'estructura relacional de les dades i, per tant, explica la diversitat familiar, fa referència al REPARTIMENT DE LA MASSA DE TREBALL entre un i altre sexe. Oposa clarament dues situacions familiars que s'expliquen, primer, per la posició de les dones en el Treball Remunerat. A partir d'aquesta primera condició, segueix la posició de les entrevistades en el treball familiar, després la participació del marit al treball familiar i, finalment, la posició d'aquest en el treball remunerat. Es a dir, el factor ens descobreix el joc de posicions de la parella respecte tant del Treball Remunerat com del Treball Familiar (en la seva dimensió de *treball domèstic i d'organització* perquè la pregunta sobre "hores de dedicació a casa" feia referència a aquestes activitats).

Vegem aquest joc de posicions (i oposicions) a través de les modalitats de cadascuna de les variables que integren el factor 2.

FACTOR 2	
Pol negatiu (EIX 2)	Pol positiu (EIX 2)
<ul style="list-style-type: none"> - Ego, no ingressa res - Ego, mestressa de casa - Ego, fa de 7 a 10 h/dia treball dom. - Ego, en atur - Marit, cap hora treball domèstic - Marit, més de 40 h/set T Remunerat - Ego, pare estudis primaris - Ego, estudis secundaris FP - Centre i Eixample 	<ul style="list-style-type: none"> - Ego, ingressa 40-100 mil - Ego, T Remunerat a T Parcial/TV - Ego, T R. Manual - Ego, T R 10-30 h/set. - Ego, T R Temps complet - Ego, T R 31-40 h/set - Ego, 1-3 h/dia treball domèstic - Ego, ingressa menys de 40 mil - Marit, 1-3 h/dia treball domèstic - Marit, en atur - Marit, ingressa 40-100 mil - Marit, no ingressa res

- Pol negatiu : El repartiment de la massa de treball (Remunerat i Familiar) es fa sobre un criteri estricte de divisió sexual, això és que el 100 % del treball domèstic el fa la dona mestressa de casa o en atur, i el 100 % del treball remunerat el fa l'home amb més de 40 hores setmanals. És, per tant, una clara referència a un model tradicional de repartiment del treball entre la parella, fonamentat sobre la disponibilitat total de la dona al treball familiar.

- Pol positiu : El repartiment de la massa de treball (Remunerat i Familiar) és aparentment més "equilibrat". Però si ens hi fixem més ens adonem que és el model anterior però amb els papers de sexe/gènere invertits: ara és la dona qui fa el Treball Remunerat i porta diners a casa, mentre que l'home està en atur i no ingressa res o té ingressos baixos de subsidi. Fa doncs referència a un model d'inversió de rols sustentat, a l'extrem, per una important precarietat econòmica familiar.

En aquest factor, la oposició s'estableix, primer, entre dones mestresses de casa i dones ocupades en el mercat de treball. En el pol negatiu dones i homes segueixen els papers tradicionals de gènere; en el pol positiu dones i homes han invertit aquests papers. Però allò important a observar és que la inversió de papers no és equitativa : en el pol positiu, els homes, malgrat la seva precària o nula posició de mercat, no fan les mateixes hores diàries de treball familiar que sí fan les dones, del pol negatiu, en la seva mateixa posició (homes: 1 a 3 hores/dia ; dones: 7 a 10 hores/dia).

Per tant, en un context de canvi de les posicions de gènere hi ha tendència a cercar "equilibris familiars" pel repartiment de la massa de treball que sempre presenten dues formes bàsiques: quan l'home és l'únic que fa Treball Remunerat llavors la dona fa tot el Treball Familiar; quan la dona és la única que fa Treball Remunerat llavors el marit fa solament una part del Treball Familiar (l'altra part el continua fent ella). D'aquesta manera queda de manifest la relació de no equivalència en els processos de substitució mútua en els espais de treball:

- quan l'home no fa treball remunerat no fa mai les 7-10 hores de treball familiar que acostuma a fer una dona que tampoc en fa;
- quan la dona fa treball remunerat tampoc fa les més de 40 hores que acostumen a fer molt homes que s'hi dediquen en exclusiva.

En definitiva, no hi ha simples substitucions, la qual cosa pot ser explicada per la inèrcia de la cultura tradicional de les relacions de gènere. L'aprenentatge de la identitat de gènere imposa, amb independència dels temps reals dels que cadascun disposi, que les dones joves mantinguin una dedicació important al Treball Familiar encara que facin treball remunerat; però també imposa que els homes joves mantinguin una dedicació important al Treball Remunerat (probablement buscant feina assalariada) que els resta atenció i dedicació al treball familiar, sense descartar que simplement no vulguin o no "sàpiguen" assumir determinades àrees d'activitat tradicionalment femenines. Les anteriors anàlisis, més detallades, de la participació dels homes i dones joves en el treball remunerat i en el treball familiar ja han mostrat que l'"equilibri" en el repartiment de la massa de treball és avui encara ben difícil, ja sia per causa d'obstacles procedents de la dinàmica i gestió de la mà d'obra que limita la participació de les dones, ja sia per causa d'obstacles procedents de la dinàmica i gestió de la família que empeny a una major participació de les dones al treball familiar.

Solament en termes molt generals podem dir, per tant, que l'espai de Treball Familiar és ocupat segons la posició que un o altre de la parella té en l'espai de Treball Remunerat. Aquesta anàlisi factorial ens diu que joves mares i pares ocupen els espais de Treball Familiar i de Treball Remunerat buscant equilibris i fent ajustaments que quasi sempre impliquen que les dones facin més treball familiar que no pas els homes.

Abans de passar a veure la projecció gràfica de totes les modalitats sobre l'espai factorial, és interessant que vegem també el factor 3 que, al meu entendre, és l'altra cara del factor 2, en el sentit de que s'hi fa també referència al repartiment del Treball Familiar i el Treball Remunerat entre la parella, però prioritant, ara, les modalitats de treball dels marits.

FACTOR 3

Pol negatiu de l'EIX 3

- Marit, en atur
- Marit, no ingressa res
- Ego, pares origen mixt
- Ego, ingressos no resposta
- Marit, ingressos no resposta
- Marit, ingressa menys de 40 mil
- Marit, fa de 4 a 6 h/dia treball domèstic
- Centre i Eixample
- Ego, no té estudis
- Marit, grup professional més alt
- Ego, T R a temps complet

Pol positiu de l'EIX 3

- Marit, TR a temps complet
 - Marit, ingressa 150-200 mil o més
 - Ego, T R a Temps P/Variable,
 - Ego, 10-30 h/set T R
 - Marit, més de 40 h/set T R
 - Llàntia, Cerdanyola Sud
 - Ego, ingressa menys 40 mil
 - Marit, 31-40 h/set T R
 - Marit, cap hora treball domèstic
 - Marit, estudis secundaris
 - Ego, pares neixen fora Catalunya
 - Ego, ingressa 100-150 mil
 - Marit, càrrec mig
-

- Pol negatiu : hi destaca la posició d'atur del marit amb alta participació relativa en el Treball Familiar (4-6 h/dia). I això tant entre marits d'alta qualificació professional com entre marits de baixa posició professional (com es desprèn del fet que les dones no tinguin estudis). Per tant, el factor no fa pas referència a posició social (més o menys recursos i capitals globals) sinó a la posició, dèbil o forta, del marit en el mercat de treball, associada a la seva posició respectivament forta o nula en el treball familiar.
- Pol positiu : aquí, en canvi, el marit té una posició forta en el treball remunerat a temps complet i alts ingressos. No fa cap hora de treball familiar encara que la dona faci TR a temps parcial o variable.

Per tant, el factor 3 estableix la oposició entre homes i en funció de la seva posició en el Treball Remunerat, la qual cosa va associada a una determinada dedicació al treball familiar. Si abans veiem la "dona-mestressa de casa" (en atur, no ingressa res) en oposició a "dona-que guanya diners", ara veiem "l'home-mestressa de casa" en oposició a "home-que guanya diners" (TR temps complert, alts ingressos). Per tant, els factors 2 i 3 permeten la doble visió possible de l'ocupació (al mercat o a la família) des d'un o altra espai de treball i des d'un o altre sexe.

De fet, aquesta descripció dels factors 2 i 3 té molt a veure amb la problemàtica de la *doble presència*³ (treball familiar, treball remunerat), teòricament desenvolupada per explicar els treballs de les dones, però que pot afectar tant les dones com els homes, especialment quan unes i altres se situen de manera oposada i extrema respecte del que han estat els rols i espais de treball tradicionals d'un i altre sexe. Però mentre que la organització actual del treball porta a que moltes dones, incloses les mares-joves que estem investigant, hagin de mantenir una constant *doble presència*, aquest fenomen solament afecta la vida de molts pocs homes; mentre que entre aquests la doble presència és un fet o vivència conjuntural (mentre són a l'atur i han d'aprendre a fer de "mestresses de casa" si la seva dona fa treball a temps complet), en canvi per moltes dones joves és un fet o vivència estructural (perquè tant si fan molt o poc treball remunerat, sempre fan treball familiar). Aquesta argumentació queda empíricament reforçada quan analitzem la posició de dones i homes en la representació gràfica que segueix.

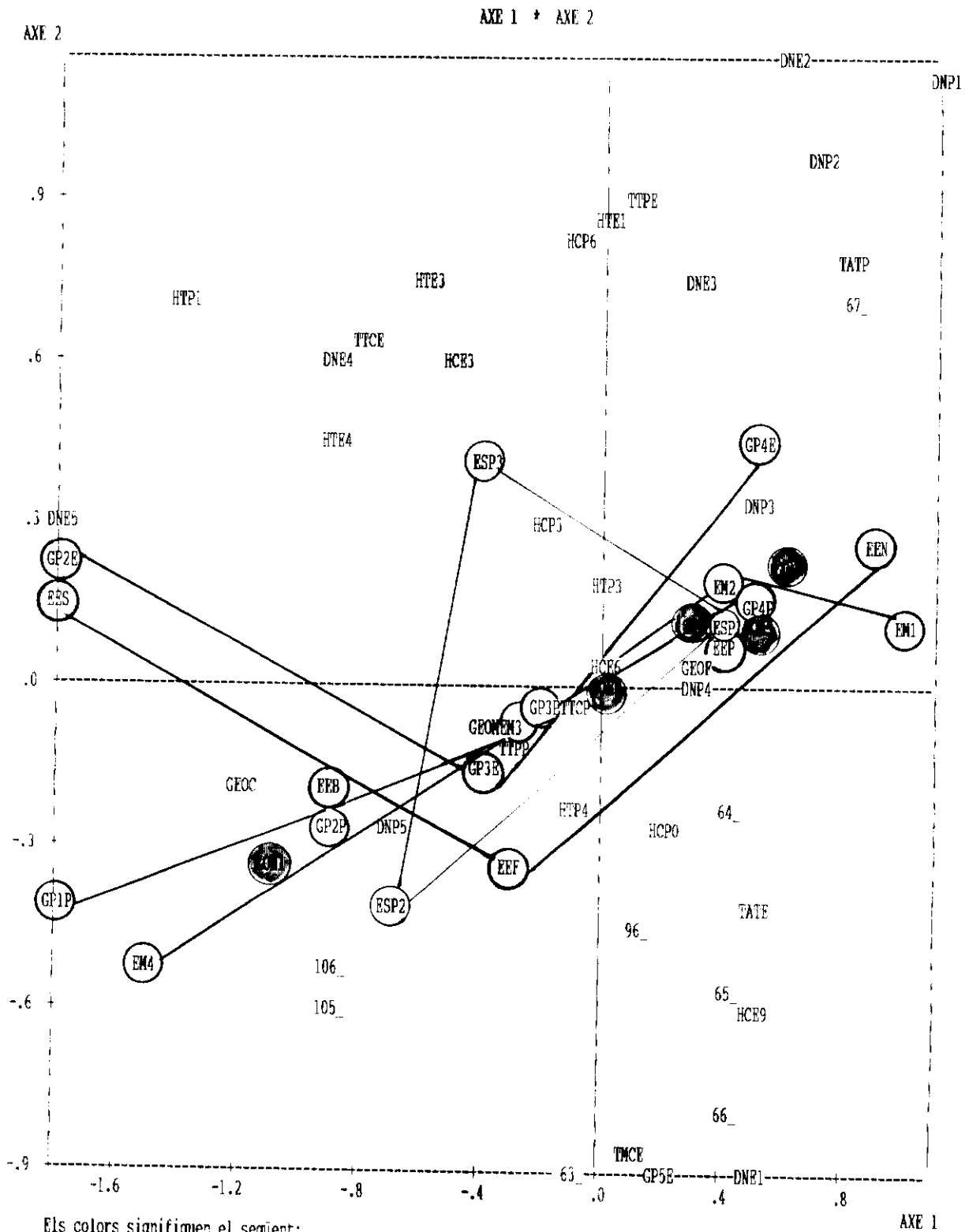
(c) Posició de classe i posició de gènere. La ocupació dels espais de treball remunerat i familiar

A la Gràfica A-1 s'hi presenten els espais factorials construïts a partir del Factor 1 i el Factor 2. Es un espai topogràfic on s'hi situen totes les diferents modalitats/categories de les variables contemplades en l'anàlisi multivariat. Seguint l'eix 1, les diferents modalitats relacionades amb POSICIÓ DE CLASSE SOCIAL (factor 1) se situen en el *continuum* de punts que formen les línies horitzontals imaginàries que van de l'esquerra a la dreta del quadre (sigui a la part superior, central o inferior). Seguint l'eix 2, se situen les diferents modalitats relacionades amb REPARTIMENT DE LA MASSA DE TREBALL ENTRE LA PARELLA: a la part superior del quadre (d'esquerra a dreta), l'espai es correspon amb Treball Familiar i Treball remunerat compartit; a la part inferior (d'esquerra a dreta), l'espai es correspon amb un repartiment segregat, no compartit, del treball.

³ Recordem que *doble presència* no és el mateix que doble jornada de treball encara que pugui incloure aquesta situació. *Doble presència* fa referència a un conjunt d'actituds, valors, activitats que tenen i fan aquelles persones que no se situen prioritàriament en un o altre espai de treball, familiar o remunerat, sinó que volen o han de mantenir un cert equilibri entre un i altre. Avui per avui són les dones les que més expressen a través de la seva experiència quotidiana aquesta *doble presència*, molt difícil de viure donada l'estructura i organització del mercat de treball que prescindeix de l'existència del treball familiar.

Així doncs, a l'extrem esquerre se situen les modalitats que representen els "màxims capitals", a l'extrem dret s'hi situen les modalitats que representen els "mínims capitals"; a la part superior se situen les modalitats més associades a un repartiment compartit (les dones fan treball remunerat, tot i que més endavant veurem que "compartit" no sempre vol dir que ho sigui entre dona i home, sinó que també pot significar que ho sigui entre dona i servei pagat), a la part inferior s'hi situen les modalitats més associades a un repartiment segregat del treball.

GRÀFICA A - 1 : POSICIÓ EN L'ESTRUCTURA SOCIAL

Els colors signifiquen el següent:
 Verme... = característiques de les entrevistades
 Blau... = característiques dels marits o parelles
 Verd... = Zona de residència i Nivell d'estudis del pare de l'entrevistada

Fem primer una mirada d'esquerra a dreta de la gràfica factorial seguint les línies de color que uneixen les modalitats d'una mateixa variable : a mesura que disminueixen els capitals escolars, professionals i econòmics es fa evident que les diferents modalitats es van distanciant de l'extrem esquerra, per aproximar-se més a la dreta. I això succeeix tant pel que fa a les entrevistades com als seus cònjuges, fent clara l'existència d'una lògica de classe social en l'ordre i estructura de les modalitats que representen els trets d'unes i altres.

- Del grup professional més qualificat (GP1E, GP1P), al menys qualificat (GP4E,GP4P)

Del màxim nivell escolar (EES, EM4), al mínim nivell escolar (EEN, EM1).

- Del màxim guany econòmic (DNP5, DNE5), al mínim guany econòmic (DNP1,DNE1).

- De la Zona de component burgès (ZON1), a les Zones de component obrer
(ZON3,ZON4,ZON5)

Així doncs, tota la part esquerra del quadre (de dalt a baix) representa l'espai factorial ocupat per les modalitats relacionades amb les classes mitges i tota la part dreta del quadre (de dalt a baix) representa l'espai factorial ocupat per les modalitats relacionades amb la classe obrera.

La Zona 2, com ja havíem vist en l'anàlisi bivariada, se'ns confirma clarament com una zona de transició de classe, trobant-se exactament en el punt de creuament dels dos factors considerats. També en aquest punt s'hi troben les modalitats més comuns i menys diferenciadores entre famílies: pares que treballen a temps complet, pares que ingressen entre 100 i 150 mil pessetes, mares que fan entre 3 i 6 hores diàries de treball domèstic.

Podem observar, també, que les modalitats que ocupen l'espai de la classe obrera se situen de forma bastant concentrada per sobre de la línia divisòria horitzontal: això pot indicar que la classe obrera, en tant que representada per una bona part de les entrevistades i els seus cònjuges, mostra menys diversitat interna (en termes de capitals culturals i professionals) que no pas les parelles de classe mitjana que, per situar-se, necessiten més espai virtual perquè les seves situacions són més diverses, tal com expressa el *continuum* de posicions de les capes mitjanes, sempre difícils de delimitar.

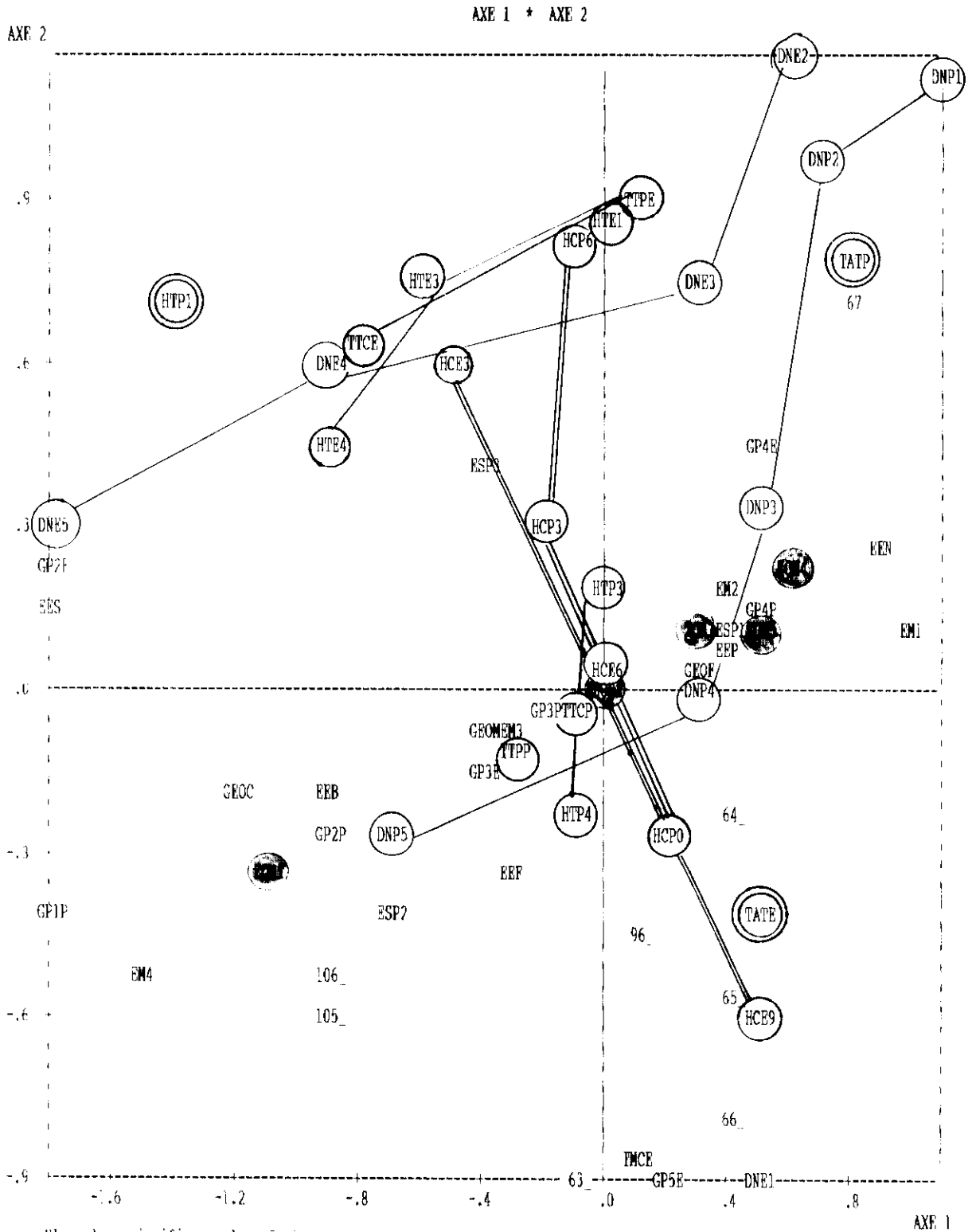
Doble presència femenina però també masculina

Ara bé, la posició de classe de les entrevistades i la posició de classe dels seus cònjuges mostra una certa diferenciació i especificitat per raó de sexe/gènere donada la distinta implantació dels dos grups sexuals en la part superior o inferior del quadre (*doble presència* o no), tot i respectar les situacions (esquerra o dreta) de classe social.

En efecte, els marits de classe obrera, en conjunt, semblen estar més associats a l'espai de treball compartit (familiar i remunerat) que no pas els marits de classes mitges i altes. Ho mostra la seva major concentració en la zona superior de la línia horitzontal; en canvi, els marits de les capes mitges mostren una major concentració a la zona inferior, és a dir, mostren una major proximitat amb l'espai on queden situades les entrevistades que no fan Treball Remunerat o que, tot i fent-lo, la dedicació del seu marit al Treball Familiar és nula.

Però, amb aquestes apreciacions, ja hem començat a enfocar la nostra mirada en l'eix vertical (quadrants superiors, quadrants inferiors) de la gràfica factorial, és a dir sobre el factor 2 relacionat amb el repartiment de la massa de treball i les posicions relatives de dones i homes. Per poder afinar l'anàlisi vegem ara les línies de color que uneixen verticalment les modalitats referides a la posició de cadascun en el sistema de repartiment de la massa de treball.

GRÀFICA A 2 : REPARTIMENT DE LA MASSA DE TREBALL

Els colors signifiquen el següent:
 Vermell = característiques de les entrevistades
 Blau = característiques dels marits o parelles
 Verd = Zona de residència i Nivell d'estudis del pare de l'entrevistada

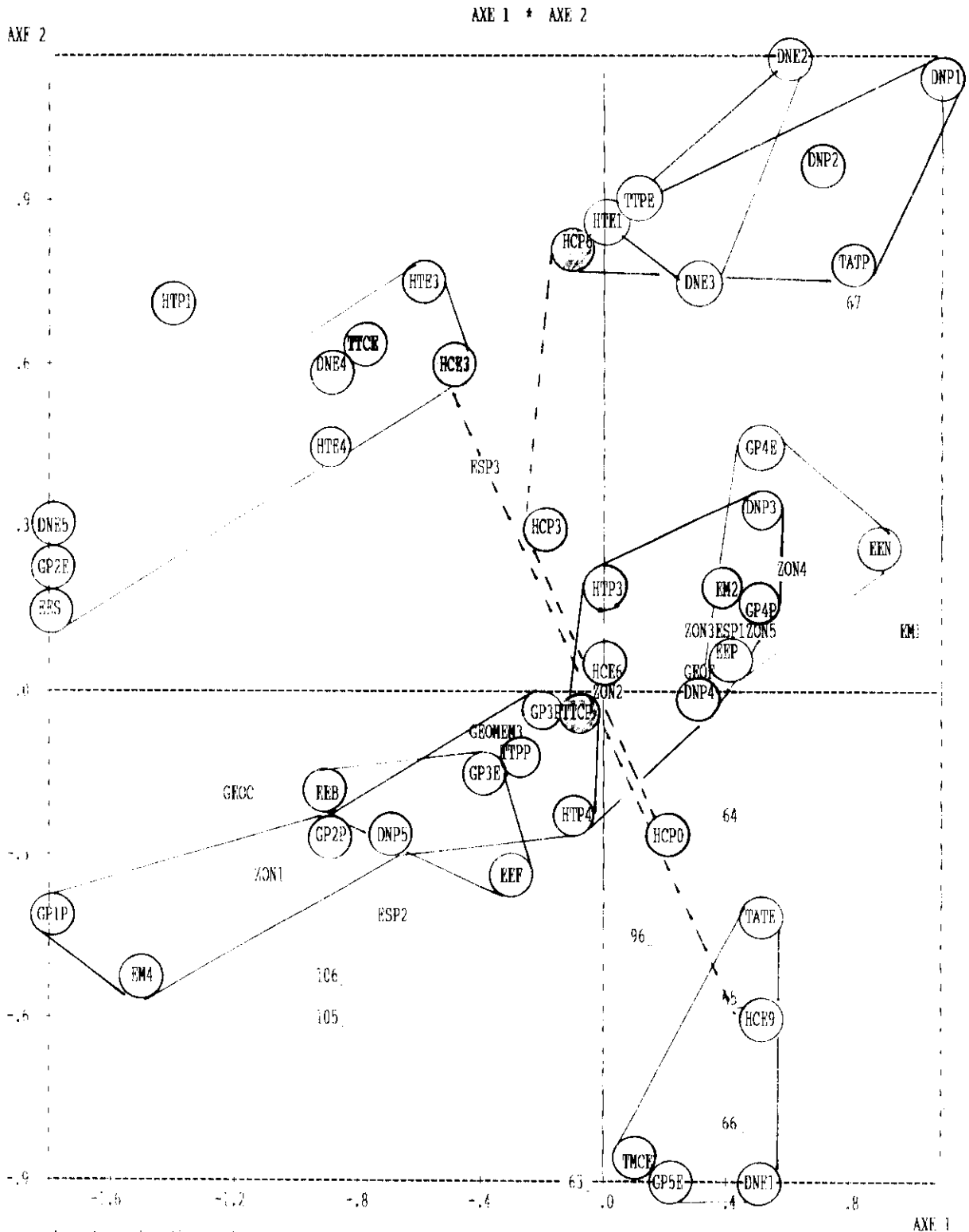
A l'espai superior, de la Gràfica A-2, la *doble presència* d'alguns pares obrers, amb forta dedicació al treball domèstic, va associada al fet de no guanyar diners o guanyar-ne molt pocs (probablement subsidi d'atur), mentre que a les classes mitges la *doble presència* d'alguns pares, amb forta dedicació al treball domèstic, va associada a que fan una jornada de Treball Remunerat de menys de 30 hores setmanals.

Les línies verticals més pronunciades, que indiquen una oposició neta entre modalitats extremes de la mateixa variable, fan referència a les hores de dedicació de mares i pares al Treball Familiar: entre les dones entrevistades, la mínima dedicació és de mares de classes mitges (de 1 a 3 h/dia) i la màxima és de mares de classe obrera (de 7 a 10 h/dia). Entre els homes, la màxima dedicació és entre pares procedents de una o altra classe social que o bé fan poques hores de treball remunerat o estan a l'atur, i la mínima dedicació és entre pares de classe mitja baixa o obrera fent més de 40 hores de treball remunerat.

Els grups familiars dins l'espai factorial

Finalment, sobre la mateixa projecció dels factors 1 i 2, a la Gràfica A-3, s'ha agrupat amb una línia de color les modalitats més pròximes entre si, per sexe (dones:vermell; homes:blau), de tal manera que es fan visibles els diferents grups de dones i homes que queden situats en l'espai factorial segons la seva posició de classe i segons la seva posició de gènere, és a dir, segons la seva posició en el Treball Remunerat i en el Treball Domèstic. Es un anunci del que seran els tipus familiars resultants de l'anàlisi de Classificació Automàtica.

GRÀFICA A 3 : POSICIÓ DE CLASSE I GÈNERE EN EL REPARTIMENT DE LA MASSA DE TREBALL. Aproximació als grups familiars

Els colors signifiquen el següent:
 Vermell: característiques de les entrevistades
 Blau: característiques dels marits o parelles
 Verd: Zona de residència i Nivell d'estudis del pare de l'entrevistada

A l'espai dret, menors recursos i capitals, s'hi posicionen tres grups de famílies ben diferenciades:

O1. (dreta, part central)

un grup de parelles obreres (GP4E,GP4E) que es troben pròximes a les modalitats més comuns: treball remunerat a temps complet per part de l'home (TTCP) i treball familiar per part de la dona (HCE6). Però tot i participar dels trets més comuns (treball segregat per raó de sexe), pel fet de situar-se sobre la línia horitzontal mostren una lleugera tendència a que dones i homes comparteixin algunes activitats del treball familiar (HCP3).

Els altres dos grups de famílies presenten una polarització per raó de la posició de gènere/sexe, donat que en els extrems superior i inferior de l'espai factorial se situen homes (zona superior) i dones (zona inferior) que fan, sobre tot, treball familiar:

O2. (dreta, part superior)

un grup d'homes assumeix una part important de Treball Familiar en fer de 3 a 6 hores de treball domèstic (HCP6); estan a l'atur (TATP), no ingressen res (DNP1) o menys de 40 mil pessetes (DNP2). Al seu costat, les seves parelles fan treball remunerat a temps parcial o variable, i guanyen menys de 40 mil o fins a 100 mil pessetes.

O3. (dreta, part inferior)

un grup de dones fa tot el Treball Familiar: són mares que estan a l'atur (TATE) o són mestresses de casa (TMCE), fan de 7 a 9 o més hores de treball domèstic (HCE9), i no ingressen cap diner (DNE1). El tret més característic de la seva parella, és que no participa en res del treball familiar (HCP0) i fa 40 o més hores de treball remunerat (HTP4).

Per tant, avui algunes famílies experimenten unes relacions de gènere no tradicionals, però per inversió de papers (cas del grup O2) que no pas per integració de papers. Fins a quin punt aquesta experiència pot significar a la llarga (superada la fase d'atur de l'home) unes relacions més igualitàries entre la parella és difícil d'afirmar: de fet tant poden significar una experiència positiva en aquest

sentit (major valoració del treball tradicional de les dones) o negativa (si s'ha sentit humiliat pot reforçar després l'estereotip i la divisió sexual d'espais). Sigui com sigui, allò que sí podem dir és que la situació actual d'algunes parelles joves, de classe obrera, mostra un domini de la racionalitat instrumental per sobre de les tradicionals relacions de gènere basades en un ordre patriarcal (la dona, sempre, al servei de l'home dins la llar).

Però, què passa entre les parelles que representen les classes mitges? La gràfica ens informa que hi ha dos tipus bàsics de famílies, amb trets diferents dels que hem vist a les de classe obrera:

B1. (esquerra, part inferior)

hi trobem els pares amb majors capitals professionals, escolars i econòmics (GP1P, EM4, DNP5), que tendeixen a treballar més de 40 hores setmanals (HTP4) i no participen del Treball Familiar; aquest treball el fan les seves mullers que tenen estudis secundaris (EEB-EEF), més pròximes a l'atur o a les mestresses de casa que no pas les mares que fan treball remunerat.

B2. (esquerra, part superior)

hi trobem les mares d'alts capitals escolars i professionals, que fan Treball Remunerat a temps complet (EES, GP2E, TTCE), fan també algunes hores de Treball Familiar (HCE3), però no el comparteixen amb la seva parella (al seu voltant no apareix cap modalitat que identifiqui els homes amb qui viuen); és a dir, la única explicació possible, és que aquestes mares representen a famílies de "doble carrera" en les quals el Treball Familiar que no assumeix la mare, l'assumeix altra persona (servei) que no el marit. Una sola excepció: quan el marit qualificat fa menys de 30 hores de treball remunerat (HTP1) ocupa un lloc a l'espai virtual de massa de treball compartit. Cal tenir en compte que aquest marit té a prop una muller que fa més de trenta o més de quaranta hores setmanals (HTCE, HTE3, HTE4) i ingressa entre 100 i 150 mil pessetes o més.

A totes les famílies o parelles, el marit solament participa en el Treball Familiar, de manera similar a la participació de la seva dona, quan aquesta fa MÉS Treball Remunerat que ell mateix. Aquesta relació tant es dona en famílies obreres quan el marit es troba a l'atur (O2), com en famílies de classe mitjana quan el marit fa menys hores de treball remunerat que la seva dona (B2). Una i altre situació són

molt minoritàries però molt significatives pel tema que ens ocupa. De moment sembla que la tendència integradora dels rols de gènere solament s'està donant de manera significativa en situacions molt atípiques, i això no és difícil d'explicar si tenim present que la organització del treball de mercat a les societats industrials contempla molt poc la possibilitat d'una jornada de treball que permeti que ambdós adults de la família puguin compartir de manera equitativa les dues esferes de treball, familiar i remunerat.

4.4.2. Agrupaments familiars i tipologia familiar

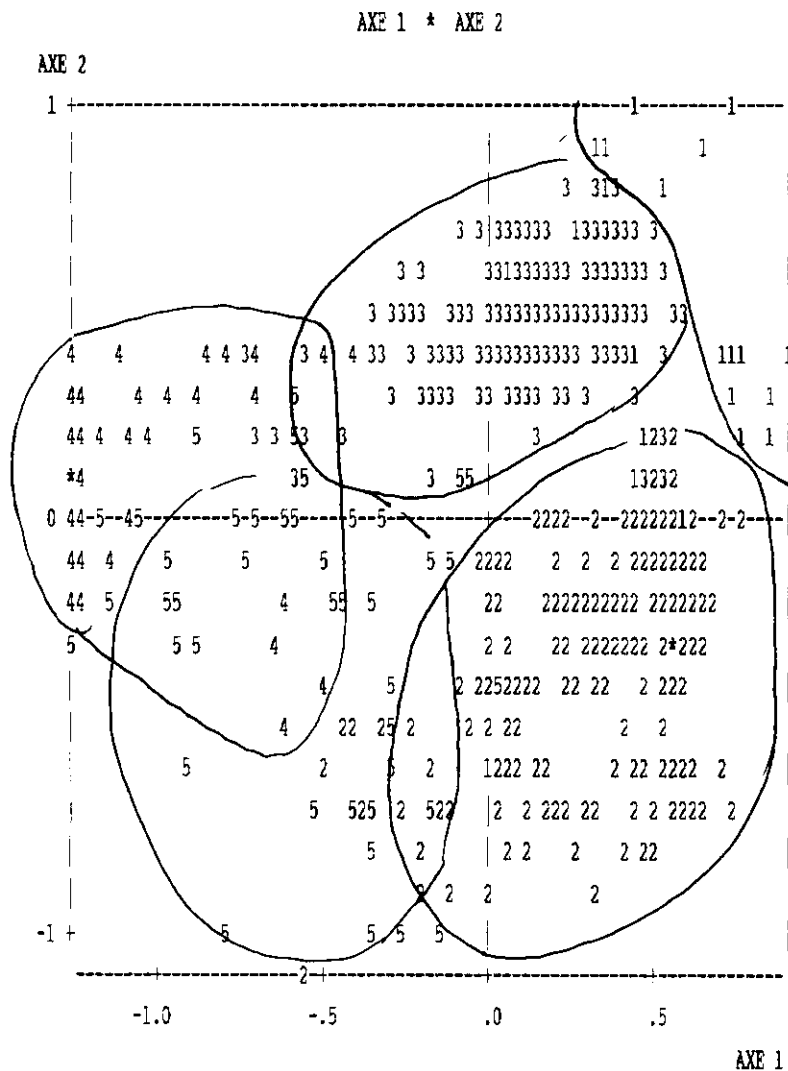
Tant l'Anàlisi factorial de Correspondències com l'Anàlisi de Classificació Automàtica es proposen l'estructuració de dades i el reconeixement de formes significatives. L'Anàlisi de Classificació Automàtica treballa sobre el previ anàlisi factorial i permet confirmar la consistència de les interpretacions que s'hagin fet a través d'aquest. Tal com diu J.M. Cornejo : "*..la classificació automàtica de les dades representades per les seves primeres coordenades factorials és la conseqüència pràctica de l'Anàlisi de Correspondències que condensa i estructura la multiplicitat en un petit nombre de categories tipològiques el significat de les quals es clarifica gràcies a la pròpia anàlisi alhora que la coherència de les tipologies complementa i confirma les relacions visualitzades*" (Cornejo 1988:166). És amb aquest objectiu de confirmació i síntesi final que presento el resultat de l'Anàlisi de Classificació Automàtica.

Després de diverses aproximacions de classificació i segmentació del conjunt d'unitats, he considerat cinc segments, quatre dels quals es poden correspondre a quatre tipus de famílies que, per les seves característiques, es podrien situar en quatre diferents posicions en l'estructura social, mentre que el cinquè segment sembla tenir un caràcter més conjuntural perquè agrupa unitats familiars socialment molt diverses entre sí però amb una característica comú : els marits estan a l'atur. Aquesta situació d'atur del marit té una forta inèrcia en agrupar totes les unitats familiars que la presenten per causa del seu caràcter minoritari front la modalitat de treball remunerat a temps complet de quasi bé tota la resta de marits. La denominació que hem donat a cadascuna de les cinc "classes" resultants ⁴ és la següent:

⁴ Per la descripció estadística detallada de cada "classe" vegeu l'annex final d'aquest capítol

- Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24 % = 6,82)
- Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138 % = 39,20)
- Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113 % = 32,10)
- Classe 4: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU (n = 37 % = 10,51)
- Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n = 40 % = 11,36)

A la gràfica que segueix queden identificades les diverses "classes" de famílies agrupades en l'espai topogràfic definit pels eixos factorials que hem vist anteriorment.

A continuació es completen aquestes "classes" o agrupaments familiars bàsics, il·lustrant sobre cadascuna les activitats del Treball Familiar (domèstic, d'organització i de criança) i les significacions dels fills per les mares.

La descripció de cadascuna de les "classes" es fa a partir d'aquells trets que, no essent exclusius de la "classe" que tractem són, en canvi, especialment destacables en la agrupació de les unitats perquè superen en molt el pes global que la modalitat (tret) té sobre el conjunt de totes les famílies en estudi. Per tant, per una millor comprensió de cada "classe", sovint s'incorporen en el text, entre parèntesi, els dos percentatges comparats relatius a cada tret (modalitat) a que es faci referència: el que correspon a la "classe" i el que correspon a la mitjana (% versus %).

Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24, % = 6,82)

Allò que apareix com a fonamental és que el marit és a l'atur (100%). D'aquests, el 42 % no ingressa res de res. Pel que fa a les dones, el 60 % ingressa entre 40 i 100 mil pessetes al mes. Per tant, una part d'aquestes famílies pateixen d'una precarietat econòmica considerable o absoluta; una altra part té ingressos ja sia de subsidi d'atur ja sia de treball submergit. Cal dir que els nivells d'estudis i professions són diversos i que, per tant, hem de considerar aquesta "classe" com una agrupació conjuntural de famílies que no pas com un tipus familiar.

Aquestes famílies no presenten, com a conjunt, cap tret específic respecte del treball domèstic i d'organització, mentre que pel que fa a la criança dels fills hi destaca, respecte dels altres conjunts familiars, el paper del pare en l'activitat de fer gatejar i caminar a la criatura i en treure'la a passeig (25% vs 8%), la qual cosa és ben plausible donada la seva disponibilitat de temps per fer treball familiar per causa de no fer treball remunerat.

Aquesta "classe" de famílies tampoc destaca, com a grup, en no donar cap significació específica als fills la qual cosa és ben explicable coneixent que la significació dels fills té una relació molt forta amb la posició de classe, això és amb els recursos econòmics, culturals i socials de que es disposen, i sabent que aquests són ben diversos entre les famílies agrupades a la "classe" (malgrat que els recursos estrictament econòmics siguin, en aquest moment, escassos per a totes).

Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138, % = 39,20)

En aquest conjunt de famílies, la dona té estudis primaris (63% vs 54%) és mestressa de casa (34% vs 15%) o està en atur (66% vs 34%), però, malgrat que cap dona d'aquesta "classe" no està fent Treball Remunerat, entorn d'un 20% ingressa subsidi d'atur (vs 15%). El marit és obrer (72% vs 62%) i tendeix a tenir uns ingressos d'entre 100 i 150 mil pessetes mensuals (46% vs 36%) o més. Per tant, són famílies obreres, amb un nivell adquisitiu relativament baix. La gran majoria de dones són filles de pares no catalans (86% vs 74%).

La ocupació principal de les dones és el Treball Familiar al qual una meitat hi dedica entre 7 i 10 hores diàries i l'altra meitat entre 3 i 6 hores. Totes o quasi totes les dones organitzen i realitzen en exclusiva les diverses feines entorn de la neteja de la llar, la cura de la roba i l'alimentació familiar; però solament a un 24% ja li va bé tenir aquesta feina en exclusiva. Els marits tendeixen a no fer cap activitat de Treball Familiar (70% vs 56%) tot i que una part significativa (28% vs 29%) fa alguna o altra aportació a les feines diàries de la llar o de la organització familiar; aquests darrers marits comparteixen amb la seva dona les activitats extraescolars dels fills i participen en algunes feines de la llar, per la qual cosa es considera positivament aquesta col.laboració (28% vs 29%). El pare destaca per ser qui participa de les reunions de veïns (57% vs 47%).

Pel que fa a les activitats de criança, la mare d'aquestes famílies destaca en la dedicació quasi exclusiva en tenir cura de: la roba i del menjar de l'infant, de llevar-lo, passejar-lo i fer-lo gatejar, canviar bolquers, fer fer caca i pipí, jugar-hi, donar medicines i renyar-lo. L'acció del pare en aquestes activitats és molt menor en aquestes famílies que no pas en la resta de classes o famílies de l'estudi, la qual cosa es posa de manifest en la menor acció compartida amb la mare respecte de passejar amb la criatura (32% vs 57%), fer fer caca o pipí (23% vs 34%) etc.

Destaca en aquestes famílies una significació dels fills propera a valors més instrumentals que no pas expressius: un 73% de les mares considera molt important que el fill o filla arribi a ser o fer el que ella no ha pogut ser (73% vs 62%); destaca també la importància que per elles té la maternitat com a fet natural per a les dones (67% vs 57%).

Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113, % = 32,10)

Les dones d'aquesta "classe" destaquen per fer Treball Remunerat. Unes a temps complet (46% vs 29%), altres a temps parcial o variable (50% vs 21%). Un subgrup de dones ingressa mensualment entre 100-150 mil pts (14% vs 7%), un altre subgrup ingressa entre 40-100 mil pts (61% vs 31%), i un tercer subgrup ingressa menys de 40 mil pts (23% vs 8%). La gran majoria són obreres treballadores manuals (77% vs 50%) com ho són els seus propis marits, tenen estudis primaris, tendeixen a viure als barris obrers especialment a la Zona 5 (la Llànvia i Cerdanyola-Sud), i són filles de pares nascuts fora de Catalunya (86% vs 74%).

La majoria de marits són obrers (76% vs 61%), tenen estudis primaris (60% vs 49%), fan Treball Remunerat a temps complet (96% vs 87%), la meitat entre les 31 i 40 hores setmanals (47% vs 34%). Més de la meitat (52% vs 36%) ingressa entre 100-150 mil pts. mensuals.

Pei que fa al Treball Familiar les dones tendeixen a fer de 1 a 3 h/dia (43% vs 30%) tot i que algunes (12% vs 30%) en fan entre 7 i 10 h/dia. El 46 % dels seus marits no tenen cap participació a les feines diàries de la llar (vs 56%); i aquells marits que sí participen de manera compartida del treball domèstic i d'organització, destaquen en les activitats de neteja com escombrar (33% vs 20%), fregar (31% vs 18%) i netejar la cuina (32% vs 22%), i també en que fan l'esmorzar (29% vs 20%) i compres especials (86% vs 78%).

Respecte de la criança dels fills, les famílies d'aquesta classe solament destaquen del perfil general en la major participació del pare, amb plena responsabilitat, en l'acció de llevar la criatura al matí. En canvi, aquesta "classe" de famílies destaca de molt en la seva significació instrumental dels fills en tant en quant les mares consideren molt important que els fills arribin a fer el que elles no han pogut fer o ser (79% vs 62%), o considerin molt important poder comptar amb els fills a la vellesa (44% vs 32%). Per altra banda també destaquen en la importància que donen al determinisme naturalista sobre el fet de tenir fills (35% vs 25%); i, finalment, destaquen per l'alt valor que donen al plaer que els seus fills donen als avis (73% vs 61%).

Classe 4:FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU(n = 37, % = 10,51)

Les entrevistades d'aquesta "classe" de famílies tendeixen a fer Treball Remunerat a T. Complet (73% vs 29%) i ingressen de 150 a 200 mil, o més, pts (49% vs 5%) o bé ingressen entre 100 i 150 mil pts (19% vs 7%). Solament un 11% (vs 34%) està a l'atur i no ingressa res. Són dones ocupades en càrrecs alts o com a tècnics mitjos (95% vs 13%) i tendeixen a tenir estudis superiors (78% vs 11%) o secundaris. Cap dona d'aquestes famílies es declara mestressa de casa.

Els marits fan treball remunerat a temps complet i destaquen per tenir estudis superiors (49% vs 11%) o secundaris. Ingressen entre 150 i 200 mil, o més, pts (65% vs 21%). Són empresaris o estan ocupats com a alts càrrecs o professions liberals (38% vs 7%) o bé com a càrrecs mitjos (57% vs 20%).

Muller i marit tendeixen a compartir el Treball Familiar dedicant-hi, una i altre, entre 1-3 hores/dia (65% vs 30% ; 65% vs 40%); tot que una part important de marits no hi dedica cap moment del dia (32% vs 56%). Pel que fa al treball domèstic i d'organització destaca en aquestes famílies, respecte de les altres, l'ajuda domèstica de que disposen per la neteja de la llar (30% vs 6%), i per la cura de la roba (20% vs 5%); destaquen, també, pel fet de compartir, marit i muller, la organització dels serveis externs (57% vs 31%) i la organització de les visites al metge (49% vs 29%).

Destaca, de molt, en aquestes famílies, el fet de que la majoria de mares ha combinat la seva maternitat amb el treball remunerat a temps complet (62% vs 27%). Es tendeix a declarar que la criança de la criatura és cosa de dos: tots els pares i mares parlen per "igual" a la criatura (100% vs 73%), mare i pare preparen els seus menjars (35% vs 14%), la fan gatejar (84% vs 59%), s'ocupen de la seva roba (14% vs 3%), i ambdós s'ocupen de renyar la criatura (87% vs 68%).

La significació dels fills per aquestes mares tendeix a ser molt diferent de les expressions preferides per la resta de famílies no incloses en aquesta "classe": per elles és molt poc important que els fills arribin a ser el que elles no han pogut ser (65% vs 23%), l'infant no és el desig, sobretot, de la seva parella, sinó el desig propi o d'ambdós (78% vs 52%), no han pensat gens en que el seu fill pugui ser

un suport per a la seva vellesa (73% vs 48%), es desmarquen de que el fill sigui fruit molt important del seu desig de cuidar una criatura (38% vs 18%). Destaquen en afirmar indirectament que els fills no són el més important de la seva vida però si que hi ocupen un lloc important : "ho són tot" (57% vs 36%). És evident que per aquestes mares els fills tenen, sobretot, finalitats més expressives que no pas instrumentals, i es tenen no tant per un mandat naturalista sinó per una opció més racional i individualista, la qual cosa també es manifesta donat el poc valor que donen a que els seus fills puguin ser una font de plaer pels avis (32% vs 61%).

Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n=40, %= 11.36)

Aquest grup de famílies presenta situacions relativament poc clares. Allò que més les distingeix i separa de les altres "classes" és el fet de no voler respondre respecte dels seus ingressos. Però, tant per la informació que donen com per la que no donen es pot deduir que són famílies amb una posició econòmica benestant que sembla ser el resultat de moltes hores de treball remunerat, més que no pas el benefici d'alts capitals culturals o socials.

D'entrada, totes les famílies (100% vs 24%) viuen a la Zona 1 (Centre i Eixample) que sabem es correspon amb la zona comercial més dinàmica de la ciutat. Les entrevistades tendeixen a estar en el grup professional de resta de personal (53% vs 20%), tendeixen a ser filles de pares d'origen català (48% vs 18%), i tenir estudis secundaris de FP (40% vs 22%). La meitat fa Treball Remunerat a temps complet (48% vs 29%) i la meitat d'aquestes fa més de 40 hores setmanals de treball remunerat (23% vs 9%).

Els marits destaquen per ser autònoms, comerciants, o tenir càrrecs mitjos (38% vs 20%) i una part significativa és treballador manual (28% vs 61%). Una forta majoria fa més de 40 hores setmanals de treball remunerat (75% vs 57%). Per tant, tot sembla indicar que aquest grup de famílies estan vinculades al sector comercial o bé al sector de serveis procedents de petites empreses autònomes i familiars.

Destaca del treball domèstic i d'organització d'aquestes famílies el fet que declaren mantenir una forta participació compartida de marit i muller en les reunions de l'escola del fill (90% vs 42%), en la organització de les activitats extraescolars

(83% vs 42%), en les reunions de veïns (53% vs 26%), en acompanyar els fills a les festes (85% vs 63%). En canvi, es destaquen de la resta de famílies per ser més alta l'exclusivitat de la mare en : la organització dels serveis externs (75% vs 39%), la organització i gestió del diner del dia a dia (83% vs 60%). I, finalment, és la "classe" de famílies en les quals apareix un major percentatge de marits ocupant-se de la cura de la roba: tant marit com muller fan la bugada (18% vs 6%) com s'ocupen de portar la roba a rentar (18% vs 7%).

Pel que fa a la criança dels fills, quasi bé totes les mares (més del 90%) de la "classe" declaren compartir amb el pare les següents activitats: anar a passeig, consolar, parlar, renyar, prohibir, jugar, comprar joguines, portar als avis; en menor mesura, però sempre més que no pas la resta de famílies, comparteixen l'activitat de fer caminar i gatejar la criatura (88% vs 59%), ocupar-se de la seva roba (25% vs 8%), de fer-li fer caca i pipi (55% vs 35%), de banyar-la (60% vs 39%), de portar-la a dormir (58% vs 39%). És, per tant, el grup de famílies en les quals, segons declaració de la mare, es comparteix més la criança del fill o filla.

També aquestes famílies, com les de classe mitja-alta amb dos sous vistes abans, no donen valor a que els fills puguin ser una assegurança per la vellesa (90% vs 48%), ni consideren que la maternitat sigui un fet donat per descomptat (45% vs 14%), ni esperen que els seus fills arribin a fer allò que elles no han pogut (53% vs 23%), tampoc pensen que un fet important relacionat amb els seus fills és que donen plaer als avis (40% vs 16%). En canvi, és interessant constatar que per una part d'aquestes mares destaca en un segon lloc d'importància el fet de que els fills donin continuïtat a la família (60% vs 33%) i que algunes esperen que els seus fills facin el que elles no han pogut fer (35% vs 15%). Destaca també el fet de que l'infant no és vist com el fruit del desig del marit sinó del propi desig o del desig comú (75% vs 52%). Val la pena ressaltar que, en canvi, les mares d'aquesta "classe" consideren menor la raó de tenir fills perquè siguin una font de plaer pels pares (43% vs 63%) o perquè siguin una font de plaer pels avis (25% vs 61%).

* * * * *

Amb la descripció de les "classes" o tipus empírics de famílies, que discuteixo al capítol següent, finalitza l'anàlisi de la organització i repartiment de la massa de treball entre parelles joves amb criatures petites, a Catalunya. A l'annex que segueix es pot consultar la configuració completa de cadascuna de les classes (variables **actives** + variables il·lustratives de **treball domèstic i organització** + variables il·lustratives de **treball de criança** + variables il·lustratives de **significació dels fills**).

Al darrer capítol discuteixo el conjunt d'hipòtesis inicials i exposo les conclusions i reflexions finals de l'estudi.

Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24 % = 6,82)
(variables actives bàsiques)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V. TEST	PROBA
		CLA/MOD	MOD/CLA GLOBAL			
CLASSE 1 / 5		aala	6.82	24		
Situació treball marit	Atur marit	TATP 92.31	100.00	7.39	26	12.32 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_ 88.89	100.00	7.67	27	12.15 .000
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari	DMP1 100.00	41.67	2.84	10	7.21 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DWE3 12.84	58.33	30.97	109	2.67 .004
Hores dedicació casa, marit feiners	Cap hora casa marit	HCP0 3.57	29.17	55.68	196	-2.50 .006
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig n	GP2P .00	.00	19.89	70	-2.65 .004
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR nar	HTP3 .00	.00	34.38	121	-4.04 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4 .00	.00	36.36	128	-4.22 .000
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari	HTP4 .00	.00	56.53	199	-6.06 .000
Situació treball marit	Treball TC marit	TTCP .00	.00	87.50	308	-10.36 .000

Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24 % = 6,82)

(variables il·lustratives : treball domèstic i d'organització)

MODALITÉS CARACTERÍSTIQUES		IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V.TEST PROBA	
		CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 1 / 5		aala		6.82	24		
Situació treball marit	Atur pare	TATP	92.31	100.00	7.39	26	12.32 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	88.89	100.00	7.67	27	12.15 .000
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res marit	DNP1	100.00	41.67	2.84	10	7.21 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	12.84	58.33	30.97	109	2.67 .004
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCP0	3.57	29.17	55.68	196	-2.50 .006
Grup professional marit	Aut,com,càrrec mig m	GP2P	.00	.00	19.89	70	-2.65 .004
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3	.00	.00	34.38	121	-4.04 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4	.00	.00	36.36	128	-4.22 .000
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR marit	HTP4	.00	.00	56.53	199	-6.06 .000
Situació treball marit	Treball TC pare	TTCP	.00	.00	87.50	308	-10.36 .000

Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24 % = 6,82)
 (variables il.lustratives : treball criança)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V.TEST	PROBA
		CLA/MOD	MOD/CLA GLOBAL			
CLASSE 1 / 5	aala	6.82	24			
Situació treball marit	Atur pare	TATP	92.31 100.00	7.39	26	12.32 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	88.89 100.00	7.67	27	12.15 .000
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari	DNP1	100.00 41.67	2.84	10	7.21 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	12.84 58.33	30.97	109	2.67 .004
Qui fa seure/gatejar/caninar	Gatejar P/A	GATP	30.77 16.67	3.69	13	2.41 .008
Qui treu de casa	Treu casa P/A	TREP	20.69 25.00	8.24	29	2.38 .009
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCP0	3.57 29.17	55.68	196	-2.50 .006
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig n	GP2P	.00 .00	19.89	70	-2.65 .004
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3	.00 .00	34.38	121	-4.04 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4	.00 .00	36.36	128	-4.22 .000
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari	HTP4	.00 .00	56.53	199	-6.06 .000
Situació treball marit	Treball TC pare	TTCP	.00 .00	87.50	308	-10.36 .000

Classe 1: FAMÍLIES AMB PARE A L'ATUR (n = 24 % = 6,82)

(variables il·lustratives : significació dels fills)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES		IDEM	POURCENTAGES		POIDS	V.TEST	PROBA
		CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 1 / 5		bb1b			6.82	24	
Situació treball marit	Atur pare	YATP	92.31	100.00	7.39	26	12.32 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	88.89	100.00	7.67	27	12.15 .000
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari	DNP1	100.00	41.67	2.84	10	7.21 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	12.84	58.33	30.97	109	2.67 .004
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCPO	3.57	29.17	55.68	196	-2.50 .006
Grup professional marit	Aut,com,càrrec mig m	GP2P	.00	.00	19.89	70	-2.65 .004
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3	.00	.00	34.38	121	-4.04 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4	.00	.00	36.36	128	-4.22 .000
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari	HTP4	.00	.00	56.53	199	-6.06 .000
Situació treball marit	Treball TC pare	TTCP	.00	.00	87.50	308	-10.36 .000

Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138 % = 39,20)

(variables actives bàsiques)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN		POURCENTAGES		POIDS	V.TEST	PROBA
	CLA/MOD	MOD/CLA	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 2 / 5	aa2a		39.20		138		
Hores treball remunerat entrevistada	reponse manquante	66_ 79.19	99.28	49.15	173	16.60	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1 89.26	78.26	34.38	121	14.36	.000
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE 75.21	65.94	34.38	121	10.00	.000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TACE 85.45	34.06	15.63	55	7.56	.000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E 84.91	32.61	15.06	53	7.30	.000
Hores dedicació casa, entrv. feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9 62.62	48.55	30.40	107	5.80	.000
Hores dedicació casa, marit feiners	Cap hora casa marit	HCP0 49.49	70.29	55.68	196	4.36	.000
Procedència geogràfica pares entrv.	Pares neixen fora Ca	GE0F 45.42	86.23	74.43	262	4.06	.000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P 46.05	71.74	61.08	215	3.21	.001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4 50.00	46.38	36.36	128	3.01	.001
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego	EEP 45.55	63.04	54.26	191	2.55	.005
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari	DMP1 .00	.00	2.84	10	-2.49	.006
Hores dedicació casa, marit feiners	4 a 6 hores casa mar	HCP6 6.25	.72	4.55	16	-2.71	.003
Grup professional marit	Emp,Alt carrec,P Lib	GP1P 8.70	1.45	6.53	23	-3.10	.001
Hores dedicació casa, marit feiners	1 a 3 hores casa mar	HCP3 28.57	28.99	39.77	140	-3.24	.001
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_ 7.41	1.45	7.67	27	-3.61	.000
Procedència geogràfica pares entrv.	Pares neixen Catalun	GE0C 18.75	8.70	18.18	64	-3.70	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5 .00	.00	5.11	18	-3.73	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante	105_ 15.69	5.80	14.49	51	-3.74	.000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES 10.81	2.90	10.51	37	-3.81	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4 4.00	.72	7.10	25	-3.93	.000
Situació treball marit	Atur marit	TATP 3.85	.72	7.39	26	-4.05	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego	DNE2 .00	.00	7.95	28	-4.93	.000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106_ 9.43	3.62	15.06	53	-5.03	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3 19.27	15.22	30.97	109	-5.17	.000
Barri	Centre i Eixample	ZOM1 15.48	9.42	23.86	84	-5.21	.000
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego	HTE4 .00	.00	9.09	32	-5.35	.000
Grup professional entrevistada	GP1+Aut,càr.mig ego	GP2E 4.26	1.45	13.35	47	-5.72	.000
Hores dedicació casa, entrv. feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3 16.35	12.32	29.55	104	-5.79	.000
Hores treball remunerat entrevistada	Menys de 10, a 30 h.	HTE1 .00	.00	19.03	67	-8.40	.000
Situació treball entrevistada	Treball FP/TV ego	FTPE .00	.00	20.74	73	-8.86	.000
Hores treball remunerat entrevistada	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3 1.25	.72	22.73	80	-8.90	.000
Situació treball entrevistada	Treball IC ego	ITCE .00	.00	29.26	103	-11.07	.000

Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138 % = 39,20)

(variables il·lustratives: treball domèstic i d'organització)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES	POIDS	V. TEST	PROBA
	CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL		
CLASSE 2 / 5	aa2a	39.20	138		
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante 66_	79.19	99.28	49.15	173 16.60 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DNE1	89.26	78.26	34.38	121 14.36 .000
Situació treball entrevistada	Atur ego TATE	75.21	65.94	34.38	121 10.00 .000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eq TWCE	85.45	34.06	15.63	55 7.56 .000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eq GP5E	84.91	32.61	15.06	53 7.30 .000
Qui escombra	Escombra M ESCM	49.23	92.75	73.86	260 6.76 .000
Qui fa el dinar	Fa dinar M DINM	47.31	95.65	79.26	279 6.45 .000
Qui frega	Frega M FREM	48.48	92.75	75.00	264 6.43 .000
Qui neteja la cuina	Neteja cuina M NCUM	48.80	88.41	71.02	250 5.89 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas HCE9	62.62	48.55	30.40	107 5.80 .000
Qui planxa, desa roba	Planxa M PLAM	43.31	98.55	89.20	314 4.83 .000
Qui fa esmorzar	Fa esmorzar M ESMH	46.67	86.23	72.44	255 4.67 .000
Qui fa la bugada	Fa bugada M BUGM	42.90	98.55	90.06	317 4.52 .000
Qui fa el sopar	Fa sopar M SOPH	45.98	86.96	74.15	261 4.42 .000
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare HCPO	49.49	70.29	55.68	196 4.36 .000
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar M PROM	42.86	97.83	89.49	315 4.26 .000
Valor. repartiment treball domèstic	→ TD sempre jo, em va VTDB	67.35	23.91	13.92	49 4.14 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOP	45.42	86.23	74.43	262 4.06 .000
Qui organitza neteja	Organitza neteja M ONCM	42.32	97.83	90.63	319 3.82 .000
Qui organitza bugada	Organitza bugada M OBUH	41.64	99.28	93.47	329 3.68 .000
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	46.05	71.74	61.08	215 3.21 .001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma DNP4	50.00	46.38	36.36	128 3.01 .001
Qui compra prod. neteja	Compra neteja M CNM	44.68	76.09	66.76	235 2.90 .002
Qui participa reunió veïns	Participa reunió vei PRVP	46.71	56.52	47.44	167 2.63 .004
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego KEP	45.55	63.04	54.26	191 2.55 .005
Qui fa el dinar	Fa dinar P/A DINP	7.14	.72	3.98	14 -2.39 .008
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari DNP1	.00	.00	2.84	10 -2.49 .006
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar MP PROC	13.04	2.17	6.53	23 -2.57 .005
Qui fa la bugada	Fa bugada MP BUGC	10.00	1.45	5.68	20 -2.69 .004
Qui planxa, desa roba	Planxa MP PLAC	10.00	1.45	5.68	20 -2.69 .004
Hores dedicació casa, pare feiners	4 a 6 hores casa par HCP6	6.25	.72	4.55	16 -2.71 .003
Qui organitza extra-escolars	Organitza extra-esco OEXC	30.20	32.61	42.33	149 -2.87 .002
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, P Lib GP1P	8.70	1.45	6.53	23 -3.10 .001
Qui participa reunió escola	Participa reunió esc PREC	29.25	31.16	41.76	147 -3.15 .001
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar P/ PROP	.00	.00	3.98	14 -3.16 .001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	28.57	28.99	39.77	140 -3.24 .001
Valor. repartiment treball domèstic	→ TD parella col.labor VTDP	28.57	28.99	39.77	140 -3.24 .001
Qui fa la bugada	Fa bugada P/A BUGP	.00	.00	4.26	15 -3.31 .000
Qui organitza neteja	Organitza neteja MP ONCC	10.34	2.17	8.24	29 -3.35 .000
Qui organitza bugada	Organitza bugada MP OBUH	4.76	.72	5.97	21 -3.43 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante 67_	7.41	1.45	7.67	27 -3.61 .000
Qui fa el sopar	Fa sopar MP SOPC	21.05	11.59	21.59	76 -3.63 .000
Qui frega	Frega P/A FREP	4.35	.72	6.53	23 -3.68 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GEOC	18.75	8.70	18.18	64 -3.70 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i DNE5	.00	.00	5.11	18 -3.73 .000
Qui planxa, desa roba	Planxa P/A PLAP	.00	.00	5.11	18 -3.73 .000

Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138 % = 39,20)

(variables il·lustratives : treball de criança)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES			POIDS	V.TEST PROBA	
		CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 2 / 5	aa2a			39.20	138		
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante 66_	79.19	99.28	49.15	173	16.60	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DNE1	89.26	78.26	34.38	121	14.36	.000
Combinació maternitat/treball	Mare a temps complet MTC	76.22	90.58	46.59	164	13.90	.000
Situació treball entrevistada	Atur ego TATE	75.21	65.94	34.38	121	10.00	.000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg TMCE	85.45	34.06	15.63	55	7.56	.000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg GP5E	84.91	32.61	15.06	53	7.30	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas HCE9	62.62	48.55	30.40	107	5.80	.000
Qui s'ocupa roba bebé	Roba bebé M RBBM	43.35	99.28	89.77	316	5.14	.000
Qui prepara menjars	Prepara menjar M MEMM	44.75	95.65	83.81	295	5.04	.000
Qui lleva matí	Lleva M LLEM	46.30	86.23	73.01	257	4.50	.000
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare HCPO	49.49	70.29	55.68	196	4.36	.000
Qui porta a passeig	Passeig M PASM	60.00	36.96	24.15	85	4.34	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOF	45.42	86.23	74.43	262	4.06	.000
Qui fa seure/gatejar/caminar	Gatejar M GATM	53.03	50.72	37.50	132	3.99	.000
Qui treu de casa	Treu casa M TREM	52.46	46.38	34.66	122	3.58	.000
Qui fa fer caca	Caca M CACM	46.58	73.91	62.22	219	3.56	.000
Qui parla	Parla M PARM	55.68	35.51	25.00	88	3.50	.000
Qui fa fer pipí	Pipí M PIPM	46.33	73.19	61.93	218	3.41	.000
Qui canvia bolquers	Bolquers M BOLM	47.18	66.67	55.40	195	3.32	.000
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	46.05	71.74	61.08	215	3.21	.001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma DMP4	50.00	46.38	36.36	128	3.01	.001
Qui juga	Juga M JUGM	54.67	29.71	21.31	75	2.93	.002
Qui dóna medecines	Medecines M MEDM	44.44	78.26	69.03	243	2.92	.002
Qui renya	Renya M RENM	51.06	34.78	26.70	94	2.61	.005
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego EEP	45.55	63.04	54.26	191	2.55	.005
Qui renya	Renya MP RENM	34.85	60.87	68.47	241	-2.34	.010
Qui juga	Juga MP JUGM	34.84	61.59	69.32	244	-2.39	.008
Qui banya	Banya MP BANC	30.94	31.16	39.49	139	-2.47	.007
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari DMP1	.00	.00	2.84	10	-2.49	.006
Qui consola	Consola MP COMC	33.78	54.35	63.07	222	-2.60	.005
Hores dedicació casa, pare feiners	4 a 6 hores casa par HCP6	6.25	.72	4.55	16	-2.71	.003
Qui dóna medecines	Medecines MP MEDC	27.88	21.01	29.55	104	-2.73	.003
Qui lleva matí	Lleva MP LLEM	23.94	12.32	20.17	71	-2.87	.002
Grup professional marit	Emp,Alt càrrec,P Lib GP1P	8.70	1.45	6.53	23	-3.10	.001
Qui canvia bolquers	Bolquers MP BOLC	29.61	32.61	43.18	152	-3.12	.001
Qui lleva matí	Lleva P/A LLEP	8.33	1.45	6.82	24	-3.23	.001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	28.57	28.99	39.77	140	-3.24	.001
Qui parla	Parla MP PARC	33.85	63.04	73.01	257	-3.24	.001
Qui treu de casa	Treu casa MP TREC	31.34	45.65	57.10	201	-3.37	.000
Qui fa fer pipí	Pipí MP PIPC	26.23	23.19	34.66	122	-3.56	.000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante 67_	7.41	1.45	7.67	27	-3.61	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GECC	18.75	8.70	18.18	64	-3.70	.000
Qui fa fer caca	Caca MP CACC	25.62	22.46	34.38	121	-3.72	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i DNE5	.00	.00	5.11	18	-3.73	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante 105_	15.69	5.80	14.49	51	-3.74	.000
Qui porta a passeig	Passeig MP PASC	32.38	57.25	69.32	244	-3.80	.000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego EES	10.81	2.90	10.51	37	-3.81	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg DNE4	4.00	.72	7.10	25	-3.93	.000
Situació treball marit	Atur pare TATP	3.85	.72	7.39	26	-4.05	.000
Qui s'ocupa roba bebé	Roba bebé MP RBBC	3.70	.72	7.67	27	-4.17	.000

Classe 2: FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (n = 138 % = 39,20)

(variables il·lustratives : significació dels fills)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES			POIDS	V.TEST	PROBA
		CLA/MOC	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 2 / 5	bb2b			39.20	138		
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante 66_	79.19	99.28	49.15	173	16.60	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DNE1	89.26	78.26	34.38	121	14.36	.000
Situació treball entrevistada	Atur ego YATE	75.21	65.94	34.38	121	10.00	.000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg TMCE	85.45	34.06	15.63	55	7.56	.000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg GP5E	84.91	32.61	15.06	53	7.30	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas HCE9	62.62	48.55	30.40	107	5.80	.000
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare HCP0	49.49	70.29	55.68	196	4.36	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOP	45.42	86.23	74.43	262	4.06	.000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no molt IFJ1	46.33	73.19	61.93	218	3.41	.000
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	46.05	71.74	61.08	215	3.21	.001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma DMP4	50.00	46.38	36.36	128	3.01	.001
La maternitat fet natural per les dones	Infant fet natural d IMD1	46.04	67.39	57.39	202	2.95	.002
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego KEP	45.55	63.04	54.26	191	2.55	.005
Ingressos nets mensuals marit	No ingressa res mari DMP1	.00	.00	2.84	10	-2.49	.006
Hores dedicació casa, pare feiners	4 a 6 hores casa par HCP6	6.25	.72	4.55	16	-2.71	.003
Grup professional marit	Emp,Alt càrrec,P Lib GP1P	8.70	1.45	6.53	23	-3.10	.001
La maternitat fet natural per les dones	Infant fet natural d INDO	18.37	6.52	13.92	49	-3.18	.001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	28.57	28.99	39.77	140	-3.24	.001
Hores treball remunerat marit	reponse manquante 67_	7.41	1.45	7.67	27	-3.61	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GECC	18.75	8.70	18.18	64	-3.70	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i DNE5	.00	.00	5.11	18	-3.73	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante 105_	15.69	5.80	14.49	51	-3.74	.000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego EES	10.81	2.90	10.51	37	-3.81	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg DNE4	4.00	.72	7.10	25	-3.93	.000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no poc/ IFJ0	20.00	11.59	22.73	80	-4.00	.000
Situació treball marit	Atur pare TATP	3.85	.72	7.39	26	-4.05	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego DNE2	.00	.00	7.95	28	-4.93	.000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante 106_	9.43	3.62	15.06	53	-5.03	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego DNE3	19.27	15.22	30.97	109	-5.17	.000
Barri	Centre i Eixample ZON1	15.48	9.42	23.86	84	-5.21	.000
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego HTE4	.00	.00	9.09	32	-5.35	.000
Grup professional entrevistada	GP1+Aut,càrr.miç ego GP2E	4.26	1.45	13.35	47	-5.72	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego HCE3	16.35	12.32	29.55	104	-5.79	.000
Hores treball remunerat entrev.	Menys de 10, a 30 h. HTE1	.00	.00	19.03	67	-8.40	.000
Situació treball entrevistada	Treball TP/TV ego TTPE	.00	.00	20.74	73	-8.86	.000
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego HTE3	1.25	.72	22.73	80	-8.90	.000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego TTCE	.00	.00	29.26	103	-11.07	.000

Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113 % = 32,10)
(variables actives bàsiques)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V. TEST PROBA		
		CLA/MOD	MOD/CLA		GLOBAL		
CLASSE 3 / 5		aa3a	32,10	113			
Situació treball entrevistada	Treball TP/TV ego	TYPE	76.71	49.56	20.74	73	8.81 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	63.30	61.06	30.97	109	8.16 .000
Hores treball remunerat entrevistada	Menys de 10, a 30 h.	HTE1	73.13	43.36	19.03	67	7.62 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E	49.15	76.99	50.28	177	6.91 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego	DNE2	92.86	23.01	7.95	28	6.86 .000
Hores treball remunerat entrevistada	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3	60.00	42.48	22.73	80	5.79 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE	50.49	46.02	29.26	103	4.55 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4	46.09	52.21	36.36	128	4.10 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P	40.00	76.11	61.08	215	3.93 .000
Hores dedicació casa, entrev. feiners Barri	1 a 3 hores casa ego	HCE3	47.12	43.36	29.55	104	3.73 .000
Procedència geogràfica pares	Llàntia, Cerd-S	ZON5	51.47	30.97	19.32	68	3.58 .000
Hores treball remunerat marit	Pares neixen fora Ca	GEOF	37.02	85.84	74.43	262	3.35 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	De 31 a 40 h. TR mar	HYP3	43.80	46.90	34.38	121	3.25 .001
Situació treball marit	100.001 a 150.000 eg	DNE4	64.00	14.16	7.10	25	3.20 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Treball TC marit	TTCP	35.06	95.58	87.50	308	3.18 .001
Nivell estudis marit	Pare sense estudis	ESP1	37.79	72.57	61.65	217	2.81 .002
	E. Primaris marit	EM2	39.08	60.18	49.43	174	2.66 .004
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig	GP2P	20.00	12.39	19.89	70	-2.34 .010
Hores dedicació casa, marit feiners	Cap hora casa marit	HCP0	26.53	46.02	55.68	196	-2.39 .008
Procedència geogràfica pares entrev.	Pares neixen Catalun	GEOC	18.75	10.62	18.18	64	-2.45 .007
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5	.00	.00	5.11	18	-3.17 .001
Grup professional entrevistada	GP1+Aut, càr. mig ego	GP2E	10.64	4.42	13.35	47	-3.45 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2	17.35	15.04	27.84	98	-3.67 .000
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, P Lib	GP1P	.00	.00	6.53	23	-3.73 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES	5.41	1.77	10.51	37	-3.89 .000
Nivell estudis marit	E. Superiors marit	EM4	5.26	1.77	10.80	38	-3.98 .000
Situació treball marit	Atur marit	TATP	.00	.00	7.39	26	-4.04 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	.00	.00	7.67	27	-4.14 .000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106_	5.66	2.65	15.06	53	-4.80 .000
Hores dedicació casa, entrev. feiners Barri	7 a 10 hores o + cas	HCE9	13.08	12.39	30.40	107	-5.17 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Centre i Eixample	ZON1	9.52	7.08	23.86	84	-5.32 .000
Grup professional entrevistada	reponse manquante	105_	1.96	.88	14.49	51	-5.59 .000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E	.00	.00	15.06	53	-6.31 .000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TTCE	.00	.00	15.63	55	-6.46 .000
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE	4.13	4.42	34.38	121	-8.82 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1	.83	.88	34.38	121	-10.28 .000
Hores treball remunerat entrevistada	reponse manquante	66_	1.73	2.65	49.15	173	-12.98 .000

Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113 % = 32,10)
(variables il·lustratives : treball domèstic i d'organització)

MODALITATS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES CLA/MOD MOD/CLA	POIDS GLOBAL	V.TEST	PROBA	
CLASSE 3 / 5	aa3a		32.10		113	
Situació treball entrevistada	Treball TP/TV ego	TTPE 76.71	49.56	28.74	73	8.81 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3 63.30	61.06	30.97	109	8.16 .000
Hores treball remunerat entrev.	Menys de 10, a 30 h.	HTE1 73.13	43.36	19.03	67	7.62 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E 49.15	76.99	50.28	177	6.91 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego	DNE2 92.86	23.01	7.95	28	6.86 .000
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3 60.00	42.48	22.73	80	5.79 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE 50.49	46.02	29.26	103	4.55 .000
Qui escombra	Escombra MP	ESCC 54.29	33.63	19.89	70	4.19 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4 46.09	52.21	36.36	128	4.10 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P 40.00	76.11	61.08	215	3.93 .000
Qui frega	Frega MP	FRFC 53.85	30.97	18.47	65	3.91 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCR3 47.12	43.36	29.55	104	3.73 .000
Barri	Llàntia, Cerd-S	ZON5 51.47	30.97	19.32	68	3.58 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GEOF 37.02	85.84	74.43	262	3.35 .000
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3 43.80	46.90	34.38	121	3.25 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4 64.00	14.16	7.10	25	3.20 .001
Situació treball marit	Treball TC pare	TTCP 35.06	95.58	87.50	308	3.18 .001
Qui neteja la cuina	Neteja cuina MP	MCUC 46.15	31.86	22.16	78	2.83 .002
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESPI 37.79	72.57	61.65	217	2.81 .002
Qui fa esmorzar	Fa esmorzar MP	ESMC 46.48	29.20	20.17	71	2.71 .003
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2 39.08	60.18	49.43	174	2.66 .004
Qui compra coses especials	Compra especial MP	CEC 35.40	85.84	77.84	274	2.40 .008
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig m	GP2P 20.00	12.39	19.89	70	-2.34 .010
Qui compra coses especials	Compra especial M	CEM 18.64	9.73	16.76	59	-2.34 .010
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCPO 26.53	46.02	55.68	196	-2.39 .008
Qui fa el sopar	Fa sopar M	SOPM 28.35	65.49	74.15	261	-2.39 .008
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun	GEOC 18.75	10.62	18.18	64	-2.45 .007
Organitza servei altres	Organitza serveis al	OSAM 23.74	29.20	39.49	139	-2.62 .004
Qui fa esmorzar	Fa esmorzar M	ESMM 27.45	61.95	72.44	255	-2.87 .002
Qui neteja la cuina	Neteja cuina M	MCUM 27.20	60.18	71.02	250	-2.92 .002
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5 .00	.00	5.11	18	-3.17 .001
Grup professional entrevistada	GP1+Aut, càr. mig ego	GP2E 10.64	4.42	13.35	47	-3.45 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2 17.35	15.04	27.84	98	-3.67 .000
Qui frega	Frega M	FRFM 26.52	61.95	75.00	264	-3.69 .000
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, P Lib	GP1P .00	.00	6.53	23	-3.73 .000
Qui escombra	Escombra M	ESCM 26.15	60.18	73.86	260	-3.82 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES 5.41	1.77	10.51	37	-3.89 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4 5.26	1.77	10.80	38	-3.98 .000
Situació treball marit	Atur pare	TATP .00	.00	7.39	26	-4.04 .000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_ .00	.00	7.67	27	-4.14 .000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106_ 5.66	2.65	15.06	53	-4.80 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCR9 13.08	12.39	30.40	107	-5.17 .000
Barri	Centre i Eixample	ZON1 9.52	7.08	23.86	84	-5.32 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante	105_ 1.96	.88	14.49	51	-5.59 .000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E .00	.00	15.06	53	-6.31 .000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TMCE .00	.00	15.63	55	-6.46 .000
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE 4.13	4.42	34.38	121	-8.82 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1 .83	.88	34.38	121	-10.28 .000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante	66_ 1.73	2.65	49.15	173	-12.98 .000

Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113 % = 32,10)

(variables il·lustratives : treball de criança)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES	POIDS	V.TEST	PROBA			
	CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL					
CLASSE 3 / 5	aa3a		32.10	113				
Situació treball entrevistada	Treball TP/TV ego	TYPE	76.71	49.56	20.74	73	8.81	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	63.30	61.06	30.97	109	8.16	.000
Hores treball remunerat entrev.	Menys de 10, a 30 h.	HTE1	73.13	43.36	19.03	67	7.62	.000
Combinació maternitat/treball	Mare + TR a temps pa	MJV	62.37	51.33	26.42	93	7.00	.000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E	49.15	76.99	50.28	177	6.91	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego	DNE2	92.86	23.01	7.95	28	6.86	.000
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3	60.00	42.48	22.73	80	5.79	.000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TYCE	50.49	46.02	29.26	103	4.55	.000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4	46.09	52.21	36.36	128	4.10	.000
Combinació maternitat/treball	Mare + TR a temps co	MJC	49.47	41.59	26.99	95	4.05	.000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P	40.00	76.11	61.08	215	3.93	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3	47.12	43.36	29.55	104	3.73	.000
Barri	Llànria, Cerd-S	ZON5	51.47	30.97	19.32	68	3.58	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GE0F	37.02	85.84	74.43	262	3.35	.000
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3	43.80	46.90	34.38	121	3.25	.001
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4	64.00	14.16	7.10	25	3.20	.001
Situació treball marit	Treball TC pare	TYCP	35.06	95.58	87.50	308	3.18	.001
Qui lleva mati	Lleva P/A	LLEP	62.50	13.27	6.82	24	2.97	.001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1	37.79	72.57	61.65	217	2.81	.002
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2	39.08	60.18	49.43	174	2.66	.004
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig m	GP2P	20.00	12.39	19.89	70	-2.34	.010
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCP0	26.53	46.02	55.68	196	-2.39	.008
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun	GE0C	18.75	10.62	18.18	64	-2.45	.007
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5	.00	.00	5.11	18	-3.17	.001
Grup professional entrevistada	GP1+Aut, càrrec, mig ego	GP2E	10.64	4.42	13.35	47	-3.45	.000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2	17.35	15.04	27.84	98	-3.67	.000
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, P Lib	GP1P	.00	.00	6.53	23	-3.73	.000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES	5.41	1.77	10.51	37	-3.89	.000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4	5.26	1.77	10.80	38	-3.98	.000
Situació treball marit	Atur pare	TATP	.00	.00	7.39	26	-4.04	.000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	.00	.00	7.67	27	-4.14	.000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106_	5.66	2.65	15.06	53	-4.80	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9	13.08	12.39	30.40	107	-5.17	.000
Barri	Centre i Eixample	ZON1	9.52	7.08	23.86	84	-5.32	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante	105_	1.96	.88	14.49	51	-5.59	.000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E	.00	.00	15.06	53	-6.31	.000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TYCE	.00	.00	15.63	55	-6.46	.000
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE	4.13	4.42	34.38	121	-8.82	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1	.83	.88	34.38	121	-10.28	.000
Combinació maternitat/treball	Mare a temps complet	MTC	4.88	7.08	46.59	164	-10.80	.000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante	66_	1.73	2.65	49.15	173	-12.98	.000

Classe 3: FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (n = 113 % = 32,10)

(variables il·lustratives : significació dels fills)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V.TEST	PROBA		
		CLA/MOD	MOD/CLA				GLOBAL	
CLASSE 3 / 5	bb3b			32.10		113		
Situació treball entrevistada	Treball TP/TV ego	TTPE	76.71	49.56	20.74	73	8.81	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	63.30	61.06	30.97	109	8.16	.000
Hores treball remunerat entrev.	Menys de 10, a 30 h.	HTEL	73.13	43.36	19.03	67	7.62	.000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E	49.15	76.99	50.28	177	6.91	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	Menys de 40.000 ego	DNE2	92.86	23.01	7.95	28	6.86	.000
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3	60.00	42.48	22.73	80	5.79	.000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE	50.49	46.02	29.26	103	4.55	.000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no molt	IFJ1	40.83	78.76	61.93	218	4.46	.000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4	46.09	52.21	36.36	128	4.10	.000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P	40.00	76.11	61.08	215	3.93	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3	47.12	43.36	29.55	104	3.73	.000
Barri	Llàntia, Cerd-S	ZOM5	51.47	30.97	19.32	68	3.58	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GEOF	37.02	85.84	74.43	262	3.35	.000
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa m	IQV1	44.64	44.25	31.82	112	3.29	.001
Hores treball remunerat marit	De 31 a 40 h. TR mar	HTP3	43.80	46.90	34.38	121	3.25	.001
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4	64.00	14.16	7.10	25	3.20	.001
Situació treball marit	Treball TC pare	TTCP	35.06	95.58	87.50	308	3.18	.001
Els fills font de plaer avis	Infants font plaer a	IPAI	38.32	72.57	60.80	214	3.03	.001
Tenir fills és seguir veus natura	Infant és natural mo	INT1	45.98	35.40	24.72	87	3.02	.001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1	37.79	72.57	61.65	217	2.81	.002
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2	39.08	60.18	49.43	174	2.66	.004
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig n	GP2P	20.00	12.39	19.89	70	-2.34	.010
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCP0	26.53	46.02	55.68	196	-2.39	.008
Infant desig de la neva parella	Infant desig parella	IDP0	26.09	42.48	52.27	184	-2.42	.008
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun	GECC	18.75	10.62	18.18	64	-2.45	.007
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no impo	IFJ2	16.67	7.96	15.34	54	-2.58	.005
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no poc/	IFJ0	18.75	13.27	22.73	80	-2.86	.002
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa p	IQV0	23.67	35.40	48.01	169	-3.16	.001
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5	.00	.00	5.11	18	-3.17	.001
Grup professional entrevistada	GP1+Aut, càrrec, p	GP2E	10.64	4.42	13.35	47	-3.45	.000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2	17.35	15.04	27.84	98	-3.67	.000
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, p	GP1P	.00	.00	6.53	23	-3.73	.000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES	5.41	1.77	10.51	37	-3.89	.000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4	5.26	1.77	10.80	38	-3.98	.000
Situació treball marit	Atur pare	TATP	.00	.00	7.39	26	-4.04	.000
Tenir fills és seguir veus natura	Infant és natural im	INT2	13.16	8.85	21.59	76	-4.07	.000
Hores treball remunerat marit	reponse manquante	67_	.00	.00	7.67	27	-4.14	.000
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106_	5.66	2.65	15.06	53	-4.80	.000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9	13.08	12.39	30.40	107	-5.17	.000
Barri	Centre i Eixample	ZOM1	9.52	7.08	23.86	84	-5.32	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante	105_	1.96	.88	14.49	51	-5.59	.000
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E	.00	.00	15.06	53	-6.31	.000
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TMCE	.00	.00	15.63	55	-6.46	.000
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE	4.13	4.42	34.38	121	-8.82	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1	.83	.88	34.38	121	-10.28	.000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante	66_	1.73	2.65	49.15	173	-12.98	.000

Classe 4: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU (n = 37%, = 10,51)
(variables actives bàsiques)

MODALITAT CARACTERÍSTIQUES	IDEN	POURCENTAGES	POIDS	V. TEST	PROBA
	CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL		
CLASSE 4 / 5	aa4a		10.51	37	
Grup professional entrevistada	GP1+Aut, càr. mig ego	GPZE 74.47	94.59	13.35	47 12.40 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES 78.38	78.38	10.51	37 10.88 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5 100.00	48.65	5.11	18 9.16 .000
Nivell estudis marit	E. Superiors marit	EM4 47.37	48.65	10.80	38 6.21 .000
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i	DNP5 32.88	64.86	20.74	73 6.08 .000
Grup professional marit	Emp, Alt càrrec, P Lib	GP1P 60.87	37.84	6.53	23 6.06 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE 26.21	72.97	29.26	103 5.68 .000
Grup professional marit	Aut, com, càrrec mig m	GP2P 30.00	56.76	19.89	70 5.15 .000
Procedència geogràfica pares entrev.	Pares neixen Catalun	GE0C 31.25	54.05	18.18	64 5.12 .000
Barri	Centre i Bixample	ZON1 26.19	59.46	23.86	84 4.77 .000
Hores dedicació casa, entrev. feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3 23.08	64.86	29.55	104 4.56 .000
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3 21.25	45.95	22.73	80 3.16 .001
Hores dedicació casa, marit feiners	1 a 3 hores casa mar	HCP3 17.14	64.86	39.77	140 3.09 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2 19.39	51.35	27.84	98 3.04 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Secundaris/S	ESP3 24.32	24.32	10.51	37 2.39 .008
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4 28.00	18.92	7.10	25 2.35 .009
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar	DNP3 3.57	8.11	23.86	84 -2.33 .010
Barri	Llànria, Cerri-S	ZON5 1.47	2.70	19.32	68 -2.82 .002
Hores dedicació casa, marit feiners	Cap hora casa marit	HCP0 6.12	32.43	55.68	196 -2.83 .002
Grup professional entrevistada	Nestressa de casa eg	GP5E .00	.00	15.06	53 -2.94 .002
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com.	GP3E 1.39	2.70	20.45	72 -2.97 .001
Situació treball entrevistada	Nestressa de casa eg	TTCE .00	.00	15.63	55 -3.02 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1 3.31	10.81	34.38	121 -3.22 .001
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE 3.31	10.81	34.38	121 -3.22 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3 2.75	8.11	30.97	109 -3.26 .001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4 3.13	10.81	36.36	128 -3.47 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1 4.15	24.32	61.65	217 -4.71 .000
Hores dedicació casa, entrev. feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9 .00	.00	30.40	107 -4.85 .000
Hores treball remunerat entrevistada	reponse manquante	66_ 2.31	10.81	49.15	173 -5.02 .000
Procedència geogràfica pares entrev.	Pares neixen fora Ca	GE0F 4.96	35.14	74.43	262 -5.20 .000
Nivell estudis marit	E. Primaris marit	EM2 1.72	8.11	49.43	174 -5.48 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego	EEP 1.05	5.41	54.26	191 -6.52 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E .56	2.70	50.28	177 -6.53 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P .00	.00	61.08	215 -8.40 .000

Classe 4: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU (n = 37%, = 10,51)

(variables il·lustratives : treball domèstic i d'organització)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES		POIDS	V.TEST	PROBA
		CLA/MOD	MOD/CLA GLOBAL			
CLASSE 4 / 5	aa4a			10.51		37
Grup professional entrevistada	GP1+Aut,càrr.miq ego	GP2E	74.47 94.59	13.35	47	12.40 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES	78.38 78.38	10.51	37	10.88 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5	100.00 48.65	5.11	18	9.16 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4	47.37 48.65	10.80	38	6.21 .000
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i	DNP5	32.88 64.86	20.74	73	6.08 .000
Grup professional marit	Emp,Alt càrrec,P Lib	GP1P	60.87 37.84	6.53	23	6.06 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE	26.21 72.97	29.26	103	5.68 .000
Grup professional marit	Aut,con,càrrec miq n	GP2P	30.00 56.76	19.89	70	5.15 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalum	GEOC	31.25 54.05	18.18	64	5.12 .000
Barri	Centre i Eixample	ZON1	26.19 59.46	23.86	84	4.77 .000
Qui escombra	Escombra P/A	ESCP	50.00 29.73	6.25	22	4.72 .000
Qui frega	Frega P/A	FREP	47.83 29.73	6.53	23	4.59 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3	23.08 64.86	29.55	104	4.56 .000
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar P/	PROP	57.14 21.62	3.98	14	4.20 .000
Qui neteja la cuina	Neteja cuina P/A	NCUP	41.67 27.03	6.82	24	3.99 .000
Qui planxa, desa roba	Planxa P/A	PLAP	44.44 21.62	5.11	18	3.63 .000
Qui fa la bugada	Fa bugada P/A	BUGP	46.67 18.92	4.26	15	3.45 .000
Qui planxa, desa roba	Planxa MP	PLAC	40.00 21.62	5.68	20	3.39 .000
Qui fa el dinar	reponse manquante	9_	62.50 13.51	2.27	8	3.33 .000
Qui organitza serveis externs	Organitza serveis ex	OSEC	19.09 56.76	31.25	110	3.23 .001
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3	21.25 45.95	22.73	80	3.16 .001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par	HCP3	17.14 64.86	39.77	140	3.09 .001
Organitza servei altres	Organitza serveis al	OSAC	17.89 59.46	34.94	123	3.05 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2	19.39 51.35	27.84	98	3.04 .001
Valor. repartiment treball domèstic	reponse manquante	36_	50.00 13.51	2.84	10	2.93 .002
Qui organitza netges	Organitza netges MP	OMC	17.82 48.65	28.69	101	2.56 .005
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Secundaris/S	ESP3	24.32 24.32	10.51	37	2.39 .008
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4	28.00 18.92	7.10	25	2.35 .009
Qui fa el dinar	Fa dinar P/A	DINP	35.71 13.51	3.98	14	2.34 .010
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar	DNP3	3.57 8.11	23.86	84	-2.33 .010
Qui organitza bugada	Organitza bugada M	OBUM	9.12 81.08	93.47	329	-2.53 .006
Barri	Llànçtia,Cerd-S	ZON5	1.47 2.70	19.32	68	-2.82 .002
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCP0	6.12 32.43	55.68	196	-2.83 .002
Qui participa reunió veïns	Participa reunió vei	PRVP	5.39 24.32	47.44	167	-2.86 .002
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E	.00 .00	15.06	53	-2.94 .002
Qui organitza netges	Organitza netges M	OMM	6.97 45.95	69.32	244	-2.97 .002
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com.	GP3E	1.39 2.70	20.45	72	-2.97 .001
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TTCE	.00 .00	15.63	55	-3.02 .001
Qui fa esmorzar	Fa esmorzar M	ESMM	7.06 48.65	72.44	255	-3.09 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1	3.31 10.81	34.38	121	-3.22 .001
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE	3.31 10.81	34.38	121	-3.22 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	2.75 8.11	30.97	109	-3.26 .001
Qui escombra	Escombra M	ESCM	6.92 48.65	73.86	260	-3.31 .000
Qui fa la bugada	Fa bugada M	BUGM	8.20 70.27	90.06	317	-3.46 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4	3.13 10.81	36.36	128	-3.47 .000
Qui frega	Frega M	FREM	6.82 48.65	75.00	264	-3.50 .000
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar M	PROM	7.94 67.57	89.49	315	-3.75 .000
Qui neteja la cuina	Neteja cuina M	NCUM	5.60 37.84	71.02	250	-4.29 .000
Qui fa el dinar	Fa dinar M	DINM	6.09 45.95	79.26	279	-4.61 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1	4.15 24.32	61.65	217	-4.71 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9	.00 .00	30.40	107	-4.85 .000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante	66_	2.31 10.81	49.15	173	-5.02 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GEOF	4.96 35.14	74.43	262	-5.20 .000
Qui planxa, desa roba	Planxa M	PLAM	6.69 56.76	89.20	314	-5.38 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2	1.72 8.11	49.43	174	-5.48 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego	KEP	1.05 5.41	54.26	191	-6.52 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E	.56 2.70	50.28	177	-6.53 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P	.00 .00	61.08	215	-8.40 .000

Classe 4:FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU(n = 37%, = 10,51)
(variables il·lustratives : treball de criança)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES			POIDS	V.TEST PROBA	
		CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL			
CLASSE 4 / 5	aa4a			10.51	37		
Grup professional entrevistada	GP1+Aut,càr.nig ego	GP2E	74.47	94.59	13.35	47	12.40 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES	78.38	78.38	10.51	37	10.88 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5	100.00	48.65	5.11	18	9.16 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4	47.37	48.65	10.80	38	6.21 .000
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i	DNP5	32.88	64.86	20.74	73	6.08 .000
Grup professional marit	Emp,Alt càrrec,P Lib	GP1P	60.87	37.84	6.53	23	6.06 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE	26.21	72.97	29.26	103	5.68 .000
Grup professional marit	Aut,com,càrrec nig m	GP2P	30.00	56.76	19.89	70	5.15 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun	GE0C	31.25	54.05	18.18	64	5.12 .000
Barri	Centre i Eixample	ZON1	26.19	59.46	23.86	84	4.77 .000
Combinació maternitat/treball	Mare + TR a temps co	MTC	24.21	62.16	26.99	95	4.61 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3	23.08	64.86	29.55	104	4.56 .000
Qui parla	Parla MP	PARC	14.40	100.00	73.01	257	4.46 .000
Qui prepara menjars	Prepara menjar MP	MENC	26.53	35.14	13.92	49	3.33 .000
Qui fa seure/gatejar/caminar	Gatejar MP	GATC	14.98	83.78	58.81	207	3.23 .001
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. TR ego	HTE3	21.25	45.95	22.73	80	3.16 .001
Qui s'ocupa roba bebé	Roba bebé P/A	RBBP	55.56	13.51	2.56	9	3.12 .001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par	HCP3	17.14	64.86	39.77	140	3.09 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2	19.39	51.35	27.84	98	3.04 .001
Qui renya	Renya MP	REMC	13.28	86.49	68.47	241	2.43 .008
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Secundaris/S	KSP3	24.32	24.32	10.51	37	2.39 .008
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4	28.00	18.92	7.10	25	2.35 .009
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar	DNP3	3.57	8.11	23.86	84	-2.33 .010
Qui renya	Renya M	RENM	3.19	8.11	26.70	94	-2.71 .003
Qui fa seure/gatejar/caminar	Gatejar M	GATM	4.55	16.22	37.50	132	-2.77 .003
Barri	Llàntria,Cerd-S	ZON5	1.47	2.70	19.32	68	-2.82 .002
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	RCPO	6.12	32.43	55.68	196	-2.83 .002
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E	.00	.00	15.06	53	-2.94 .002
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com.	GP3E	1.39	2.70	20.45	72	-2.97 .001
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TTCE	.00	.00	15.63	55	-3.02 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1	3.31	10.81	34.38	121	-3.22 .001
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE	3.31	10.81	34.38	121	-3.22 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3	2.75	8.11	30.97	109	-3.26 .001
Qui s'ocupa roba bebé	Roba bebé M	RBBM	8.23	70.27	89.77	316	-3.38 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4	3.13	10.81	36.36	128	-3.47 .000
Qui prepara menjars	Prepara menjar M	MENM	7.12	56.76	83.81	295	-4.03 .000
Qui parla	Parla M	PARM	.00	.00	25.00	88	-4.22 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	KSP1	4.15	24.32	61.65	217	-4.71 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9	.00	.00	30.40	107	-4.85 .000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquante	66_	2.31	10.81	49.15	173	-5.02 .009
Combinació maternitat/treball	Mare a temps complet	MTC	1.83	8.11	46.59	164	-5.14 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GE0F	4.96	35.14	74.43	262	-5.20 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2	1.72	8.11	49.43	174	-5.48 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego	EEP	1.05	5.41	54.26	191	-6.52 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E	.56	2.70	50.28	177	-6.53 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P	.00	.00	61.08	215	-8.40 .000

Classe 4:FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU(n = 37%, = 10,51)
(variables il·lustratives : significació dels fills)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES CLA/MOD	POIDS MOD/CLA	GLOBAL	V.TEST	PROBA
CLASSE 4 / 5	bb4b		10.51	37		
Grup professional entrevistada	GP1+Aut,càrr.nig ego	GP2E 74.47	94.59	13.35	47	12.40 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Superiors ego	EES 78.38	78.38	10.51	37	10.88 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	150.001 a 200.000/i	DNE5 100.00	48.65	5.11	18	9.16 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Superiors marit	EM4 47.37	48.65	10.80	38	6.21 .000
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i	DNP5 32.88	64.86	20.74	73	6.08 .000
Grup professional marit	Emp,Alt càrrec,P Lib	GP1P 60.87	37.84	6.53	23	6.06 .000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no poc/	IFJ0 30.00	64.86	22.73	80	5.70 .000
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE 26.21	72.97	29.26	103	5.68 .000
Grup professional marit	Aut,com,càrrec nig m	GP2P 30.00	56.76	19.89	70	5.15 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun	GEOC 31.25	54.05	18.18	64	5.12 .000
Barri	Centre i Eixample	ZON1 26.19	59.46	23.86	84	4.77 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	1 a 3 hores casa ego	HCE3 23.08	64.86	29.55	104	4.56 .000
Infant desig de la meua parella	Infant desig parella	IDP0 15.76	78.38	52.27	184	3.27 .001
Hores treball remunerat entrev.	De 31 a 40 h. FR ego	HTE3 21.25	45.95	22.73	80	3.16 .001
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par	HCP3 17.14	64.86	39.77	140	3.09 .001
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa p	IQV0 15.98	72.97	48.01	169	3.07 .001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2 19.39	51.35	27.84	98	3.04 .001
Tenia desig de cuidar criatura	Desig cuidar criatur	IDMC 22.22	37.84	17.90	63	2.96 .002
Per a mi, els fills ho són tot	Infants ho són tot i	IT2 16.54	56.76	36.08	127	2.54 .006
L'infant és el signe del nostre amor	Infant signe amor po	IAM0 25.00	24.32	10.23	36	2.47 .007
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Secundaris/S	ESP3 24.32	24.32	10.51	37	2.39 .008
Els fills font de plaer avis	Infants font plaer a	IPAO 20.69	32.43	16.48	58	2.38 .009
Ingressos nets mensuals entrevistada	100.001 a 150.000 eg	DNE4 28.00	18.92	7.10	25	2.35 .009
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar	DMP3 3.57	8.11	23.86	84	-2.33 .010
Infant desig de la meua parella	Infant desig parella	IDP1 3.45	8.11	24.72	87	-2.45 .007
Barri	Llàntia,Cerd-s	ZON5 1.47	2.70	19.32	68	-2.82 .002
Hores dedicació casa, pare feiners	Cap hora casa pare	HCPO 6.12	32.43	55.68	196	-2.83 .002
Tenia desig de cuidar criatura	Desig cuidar criatur	IDM1 6.28	35.14	58.81	207	-2.89 .002
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa m	IQV1 3.57	10.81	31.82	112	-2.90 .002
Grup professional entrevistada	Mestressa de casa eg	GP5E .00	.00	15.06	53	-2.94 .002
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com.	GP3E 1.39	2.70	20.45	72	-2.97 .001
Situació treball entrevistada	Mestressa de casa eg	TKCE .00	.00	15.63	55	-3.02 .001
La maternitat fet natural per les dones	Infant fet natural d	IND1 5.94	32.43	57.39	202	-3.06 .001
Els fills font de plaer avis	Infants font plaer a	IPAI 6.07	35.14	60.80	214	-3.16 .001
Situació treball entrevistada	Atur ego	TATE 3.31	10.81	34.38	121	-3.22 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1 3.31	10.81	34.38	121	-3.22 .001
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3 2.75	8.11	30.97	109	-3.26 .001
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DNP4 3.13	10.81	36.36	128	-3.47 .000
Tenir fills és seguir veus natura	Infant és natural no	INT1 1.15	2.70	24.72	87	-3.53 .000
Per a mi, els fills ho són tot	Infants ho són tot m	IT1 4.55	24.32	56.25	198	-3.99 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1 4.15	24.32	61.65	217	-4.71 .000
Hores dedicació casa, mare feiners	7 a 10 hores o + cas	HCE9 .00	.00	30.40	107	-4.85 .000
Hores treball remunerat entrev.	reponse manquant	66_ 2.31	10.81	49.15	173	-5.02 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca	GEOF 4.96	35.14	74.43	262	-5.20 .000
Nivell estudis marit rec.	E. Primaris marit	EM2 1.72	8.11	49.43	174	-5.48 .000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no molt	IFJ1 2.29	13.51	61.93	218	-6.26 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Primaris ego	EEP 1.05	5.41	54.26	191	-6.52 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E .56	2.70	50.28	177	-6.53 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P .00	.00	61.08	215	-8.40 .000

Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n=40 %=11,36)
(variables actives bàsiques)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEM ----- POURCENTAGES -----		POIDS	V. TEST	PROBA
	CLA/MOD	MOD/CLA			
CLASSE 5 / 5	aa5a		11.36		40
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante	106 69.81	92.50	15.06	53 12.07 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante	105 68.63	87.50	14.49	51 11.42 .000
Barri	Centre i Eixample	ZON1 47.62	100.00	23.86	84 11.22 .000
Grup professional entrevistada	Mesta pers. adm.com.	GP3E 29.17	52.50	20.45	72 4.67 .000
Procedència geogràfica pares entrev.	Pares neixen Catalun	GE0C 29.69	47.50	18.18	64 4.43 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris	ESP2 23.47	57.50	27.84	98 4.04 .000
Nivell estudis entrevistada	E. Secundaris.FP ego	EEF 21.05	40.00	21.59	76 2.66 .004
Grup professional marit	Aut.com.càrrec mig n	GP2P 21.43	37.50	19.89	70 2.61 .005
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego	HTE4 28.13	22.50	9.09	32 2.57 .005
Situació treball entrevistada	Treball TC ego	TTCE 18.45	47.50	29.26	103 2.44 .007
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari	HTP4 15.08	75.00	56.53	199 2.38 .009
Hores dedicació casa, marit feiners	1 a 3 hores casa mar	HCP3 5.71	20.00	39.77	140 -2.63 .004
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis	ESP1 6.91	37.50	61.65	217 -3.12 .001
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i	DMP5 1.37	2.50	20.74	73 -3.22 .001
Barri	Pal-Esc.V. Aleg,Per.	ZON2 .00	.00	17.33	61 -3.43 .000
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar	DMP3 1.19	2.50	23.86	84 -3.64 .000
Barri	Boc.,Mol-Tor,Pla B.	ZON3 .00	.00	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Llànvia,Cerd-S	ZON5 .00	.80	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Cirera,Cerd-N	ZON4 .00	.00	20.17	71 -3.82 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego	GP4E 4.52	20.00	50.28	177 -4.00 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego	DNE3 1.83	5.00	30.97	109 -4.02 .000
Grup professional marit	Treball manual marit	GP4P 5.12	27.50	61.08	215 -4.41 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego	DNE1 1.65	5.00	34.38	121 -4.44 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma	DMP4 .78	2.50	36.36	128 -5.20 .000
Procedència geogràfica pares entrev.	Pares neixen fora Ca	GE0F 5.34	35.00	74.43	262 -5.47 .000

Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n=40 % = 11,36)
 (variables il·lustratives : treball domèstic i d'organització)

CLASSE 5 / 5	aa5a	11.36	40				
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante 106_	69.81	92.50	15.06	53	12.07	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante 105_	68.63	87.50	14.49	51	11.42	.000
Barri	Centre i Eixample ZON1	47.62	100.00	23.86	84	11.22	.000
Qui participa reunió escola	Participa reunió esc PREC	24.49	90.00	41.76	147	6.59	.000
Qui organitza extra-escolars	Organitza extra-esco OEXC	22.15	82.50	42.33	149	5.36	.000
Organitza servei altres	→ Organitza serveis al OSAM	21.58	75.00	39.49	139	4.68	.000
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com. GP3E	29.17	52.50	20.45	72	4.67	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GROC	29.69	47.50	18.18	64	4.43	.000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris ESP2	23.47	57.50	27.84	98	4.04	.000
Qui participa reunió veïns	Participa reunió vei PRVC	23.08	52.50	25.85	91	3.68	.000
Qui organitza serveis externs	Organitza serveis ex OSEC	20.00	55.00	31.25	110	3.15	.001
Qui porta fills festes	Porta fills festes M PFFC	15.45	85.00	62.50	220	3.10	.001
Qui organitza diners	→ Organitza diners M OGDH	15.71	82.50	59.66	210	3.08	.001
Qui fa la bugada	Fa bugada MP BUGC	35.00	17.50	5.68	20	2.68	.004
Nivell estudis entrevistada	E. Secundaris.FP ego EEF	21.05	40.00	21.59	76	2.66	.004
Grup professional marit	Aut,com,càrrec mig m GP2P	21.43	37.50	19.89	70	2.61	.005
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego HTR4	28.13	22.50	9.09	32	2.57	.005
Situació treball entrevistada	Treball TC ego TICE	18.45	47.50	29.26	103	2.44	.007
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari HTP4	15.08	75.00	56.53	199	2.38	.009
Qui porta roba a rentar	Porta roba rentar MP PROC	30.43	17.50	6.53	23	2.37	.009
Qui fa la bugada	Fa bugada M BUGH	9.78	77.50	90.06	317	-2.34	.010
Organitza servei altres	Organitza serveis al OSAC	5.69	17.50	34.94	123	-2.37	.009
Qui organitza serveis externs	Organitza serveis ex OSEP	.00	.00	10.51	37	-2.37	.009
Qui organitza diners	Organitza diners MP OGDH	5.65	17.50	35.23	124	-2.41	.008
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	5.71	20.00	39.77	140	-2.63	.004
Organitza servei altres	reponse manquante 21_	2.38	5.00	23.86	84	-3.08	.001
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis ESPI	6.91	37.50	61.65	217	-3.12	.001
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i DNP5	1.37	2.50	20.74	73	-3.22	.001
Qui participa reunió escola	reponse manquante 31_	2.15	5.00	26.42	93	-3.43	.000
Barri	Pal-Esc,V. Aleg,Per. ZON2	.00	.00	17.33	61	-3.43	.000
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar DNP3	1.19	2.50	23.86	84	-3.64	.000
Barri	Roc. Mol-Tor, Pla B. ZON3	.00	.00	19.32	68	-3.71	.000
Barri	Llàntia,Cerd-S ZON5	.00	.00	19.32	68	-3.71	.000
Barri	Cirera,Cerd-N ZON4	.00	.00	20.17	71	-3.82	.000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego GP4E	4.52	20.00	50.28	177	-4.00	.000
Qui participa reunió escola	Participa reunió esc PREM	1.06	2.50	26.70	94	-4.01	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego DNE3	1.83	5.00	30.97	109	-4.02	.000
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	5.12	27.50	61.08	215	-4.41	.000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DNE1	1.65	5.00	34.38	121	-4.44	.000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 ma DNP4	.78	2.50	36.36	128	-5.20	.000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOP	5.34	35.00	74.43	262	-5.47	.000
Qui organitza extra-escolars	reponse manquante 26_	.00	.00	36.65	129	-5.83	.000

Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n = 40 % = 11,36)
(variables il·lustratives : treball de criança)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES CLA/MOD MOD/CLA	POIDS GLOBAL	V. TEST	PROBA
CLASSE 5 / 5	aa5a	11.36	40		
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante 106_	69.81	92.50	15.06	53 12.07 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante 105_	68.63	87.50	14.49	51 11.42 .000
Barri	Centre i Eixample ZON1	47.62	100.00	23.86	84 11.22 .000
Qui treu de casa	Treu casa MP TREC	18.91	95.00	57.10	201 5.49 .000
Qui consola	Consola MP CONC	17.57	97.50	63.07	222 5.27 .000
Qui parla	Parla MP PARC	15.56	100.00	73.01	257 4.69 .000
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.com. GP3E	29.17	52.50	20.45	72 4.67 .000
Qui renya	Renya MP RENC	16.18	97.50	68.47	241 4.62 .000
Qui prohibeix	Prohibeix MP PROC	16.59	95.00	65.06	229 4.51 .000
Qui porta a passeig	Passeig MP PASC	15.98	97.50	69.32	244 4.51 .000
Qui juga	Juga MP JUGC	15.98	97.50	69.32	244 4.51 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GECC	29.69	47.50	18.18	64 4.43 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris ESP2	23.47	57.50	27.84	98 4.04 .000
Qui fa seure/gatejar/caminar	Gatejar MP GATC	16.91	87.50	58.81	207 3.98 .000
Qui s'ocupa roba bebè	Roba bebè MP RBBC	37.04	25.00	7.67	27 3.49 .000
Qui compra joguines	Compra joguines MP CJOC	14.86	92.50	70.74	249 3.31 .000
Qui porta casa avis/amics	Porta avis/amics MP AVIC	13.82	95.00	78.13	275 2.81 .002
Qui fa fer caca	Caca MP CACC	18.18	55.00	34.38	121 2.68 .004
Nivell estudis entrevistada	E. Secundaris.FP ego EEF	21.05	40.00	21.59	76 2.66 .004
Qui fa fer pipi	Pipi MP PIPC	18.03	55.00	34.66	122 2.64 .004
Qui banya	Banya MP BANC	17.27	60.00	39.49	139 2.62 .004
Grup professional marit	Aut.com.càrrec mig m GP2P	21.43	37.50	19.89	70 2.61 .005
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego HTE4	28.13	22.50	9.09	32 2.57 .005
Situació treball entrevistada	Treball TC ego TTCE	18.45	47.50	29.26	103 2.44 .007
Qui porta dormir nit	Portar dormir MP DORC	16.91	57.50	38.64	136 2.40 .008
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari HTP4	15.08	75.00	56.53	199 2.38 .009
Qui compra joguines	Compra joguines M CJOM	2.90	5.00	19.60	69 -2.48 .007
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	5.71	20.00	39.77	140 -2.63 .004
Qui s'ocupa roba bebè	Roba bebè M RBEM	9.49	75.00	89.77	316 -2.72 .003
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis ESP1	6.91	37.50	61.65	217 -3.12 .001
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i DNP5	1.37	2.50	20.74	73 -3.22 .001
Qui juga	Juga M JUGM	1.33	2.50	21.31	75 -3.30 .000
Qui porta casa avis/amics	Porta avis/amics M AVIM	.00	.00	17.05	60 -3.39 .000
Barri	Pal-Esc,V. Aleg,Per. ZON2	.00	.00	17.33	61 -3.43 .000
Qui fa seure/gatejar/caminar	Gatejar M GATM	3.79	12.50	37.50	132 -3.50 .000
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar DNP3	1.19	2.50	23.86	84 -3.64 .000
Qui porta a passeig	Passeig M PASM	1.18	2.50	24.15	85 -3.68 .000
Barri	Llàntia,Cerd-S ZON5	.00	.00	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Roc.,Mol-Tor,Pla B. ZON3	.00	.00	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Cirera,Cerd-M ZON4	.00	.00	20.17	71 -3.82 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego GP4E	4.52	20.00	50.28	177 -4.00 .000
Qui renya	Renya M RENM	1.06	2.50	26.70	94 -4.01 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego DNE3	1.83	5.00	30.97	109 -4.02 .000
Qui prohibeix	Prohibeix M PROM	.99	2.50	28.69	101 -4.26 .000
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	5.12	27.50	61.08	215 -4.41 .000
Qui parla	Parla M PARM	.00	.00	25.00	88 -4.44 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DNE1	1.65	5.00	34.38	121 -4.44 .000
Qui treu de casa	Treu casa M TREM	1.64	5.00	34.66	122 -4.48 .000
Qui consola	Consola M CONM	.86	2.50	32.95	116 -4.79 .000
Ingressos nets mensuals marit	100.001 a 150.000 mar DNP4	.78	2.50	36.36	128 -5.20 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOF	5.34	35.00	74.43	262 -5.47 .000

Classe 5: FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (n = 40, % = 11,36)
(variables il·lustratives : significació dels fills)

MODALITÉS CARACTERISTIQUES	IDEN	POURCENTAGES	POIDS	V.TEST	PROBA
	CLA/MOD	MOD/CLA	GLOBAL		
CLASSE 5 / 5	bb5b		11.36		40
Ingressos nets mensuals marit	reponse manquante 106_	69.81	92.50	15.06	53 12.07 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	reponse manquante 105_	68.63	87.50	14.49	51 11.42 .000
Barri	Centre i Eixample ZON1	47.62	100.00	27.86	84 11.22 .000
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa p IQV0	21.30	90.00	48.01	169 5.76 .000
La maternitat fet natural per les dones	Infant fet natural d INDO	36.73	45.00	13.92	49 5.04 .000
Grup professional entrevistada	Resta pers. adm.con. GP3E	29.17	52.50	26.45	72 4.67 .000
Procedència geogràfica pares	Pares neixen Catalun GECC	29.69	47.50	18.18	64 4.43 .000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no poc/ IFJ0	26.25	52.50	27.73	80 4.24 .000
Nivell estudis pare entrevistada	Pare E. Primaris ESP2	23.47	57.50	27.84	98 4.04 .000
Els fills font de plaer avis	Infants font plaer a IPA0	27.59	40.00	16.48	58 3.67 .000
Tenir fills continua família	Infant continua fami ICF2	20.69	60.00	32.95	116 3.57 .000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no impo IFJ2	25.93	35.00	15.34	54 3.15 .001
Infant desig de la neva parella	Infant desig parella IDP0	16.30	75.00	52.27	184 2.94 .002
Nivell estudis entrevistada	E. Secundaris.FP ego EEF	21.05	40.00	21.59	76 2.66 .004
Grup professional marit	Aut,com,càrrec mig n GP2P	21.43	37.50	19.89	70 2.61 .005
Hores treball remunerat entrev.	Més de 40 h. TR ego HTE4	28.13	22.50	3.09	32 2.57 .005
Situació treball entrevistada	Treball TC ego TICE	18.45	47.50	25.26	103 2.44 .007
Hores treball remunerat marit	Més de 40 h. TR mari HTP4	15.08	75.00	56.53	199 2.38 .009
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa i IQV2	2.82	5.00	28.17	71 -2.56 .005
El fill font de plaer pels pares	Infant plaer pares n IPP1	7.73	42.50	62.50	220 -2.56 .005
Hores dedicació casa, pare feiners	1 a 3 hores casa par HCP3	5.71	20.00	35.77	140 -2.63 .004
Tenir fills és seguir veus natura	Infant és natural no INT1	3.45	7.50	26.72	87 -2.70 .004
Infant desig de la neva parella	Infant desig parella IDP2	2.47	5.00	23.01	81 -2.97 .002
Nivell estudis pare entrevistada	Pare sense estudis ESP1	6.91	37.50	61.65	217 -3.12 .001
Ingressos nets mensuals marit	150.001 a 200.000/i DWP5	1.37	2.50	26.74	73 -3.22 .001
Tenia desig de cuidar criatura	Desig cuidar criatur IDM1	6.28	32.50	58.81	207 -3.40 .000
Barri	Pal-Esc,V. Aleg,Per. ZON2	.00	.00	17.11	61 -3.43 .000
Ingressos nets mensuals marit	40.001 a 100.000 mar DWP3	1.19	2.50	21.86	84 -3.64 .000
Barri	Roc.,Mol-Tor,Pla B. ZON3	.00	.00	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Llàntia,Cerd-S ZON5	.00	.00	19.32	68 -3.71 .000
Barri	Cirera,Cerd-N ZON4	.00	.00	28.17	71 -3.82 .000
Grup professional entrevistada	Treball manual ego GP4E	4.52	20.00	58.28	177 -4.00 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	40.001 a 100.000 ego DWE3	1.83	5.00	38.97	109 -4.02 .000
Ideal comptar amb fills en vellesa	Infants en vellesa n IQV1	1.79	5.00	31.82	112 -4.12 .003
Grup professional marit	Treball manual marit GP4P	5.12	27.50	63.02	215 -4.41 .000
Ingressos nets mensuals entrevistada	No ingressa res ego DWE1	1.65	5.00	34.38	121 -4.44 .003
Els fills font de plaer avis	Infants font plaer a IPA1	4.67	25.00	68.81	214 -4.72 .003
Ingressos nets mensuals marit	10.001 a 150.000 ma DWP4	.78	2.50	36.36	128 -5.20 .003
Procedència geogràfica pares	Pares neixen fora Ca GEOP	5.34	35.00	74.43	262 -5.47 .000
La maternitat fet natural per les dones	Infant fet natural d IND1	2.48	12.50	57.35	202 -6.08 .000
M'agradaria que fill fes el que jo no	Fill faci jo no molt IFJ1	2.29	12.50	61.93	218 -6.71 .003

2ª part: Capítol 5

DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

5.1. Síntesi de resultats, discussió de les hipòtesis

5.2. Conclusions i reflexions finals sobre els canvis familiars i la caiguda de la natalitat (o, sobre la crisi radical de l'organització actual del treball familiar i remunerat a les societats de capitalisme avançat)

2ª part: Capítol 5

DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

Tenim ja suficient evidència empírica per poder contrastar i discutir els resultats de l'anàlisi en relació a les nostres hipòtesis inicials. Una vegada discutides les hipòtesis (5.1) podrem passar a les conclusions i reflexions finals de l'estudi (5.2).

5.1. Síntesi de resultats i discussió de les hipòtesis

Les hipòtesis inicials es recullen una a una, tal com han estat presentades al capítol 2 de la segona part, i es discuteixen a partir dels resultats de la seva contrastació empírica. La hipòtesi tipològica es discuteix al final, tant per la seva major complexitat com perquè així seguim l'estructura de l'anàlisi efectuada al llarg de l'estudi. El conjunt de la discussió ja és en si mateixa una síntesi de resultats.

Hipòtesi general

Hipòtesi 1a (Treball familiar / Treball remunerat)

Les pràctiques d'organització i repartiment del Treball Familiar entre les parelles joves s'aparten més de les formes "tradicionals" (forta divisió sexual del treball, dedicació exclusiva de la mare al treball domèstic, d'organització i de criança dels fills) quan més similar és la dedicació de cada cònjuge al Treball Remunerat.

La hipòtesi es confirma com a tendència general, però l'anàlisi detallada de la participació al Treball Familiar quan ambdós cònjuges fan jornada laboral a temps complet posa de manifest que pel que fa al treball domèstic dins la llar les formes tradicionals es mantenen amb una força major de l'esperada; en canvi, quan més s'aproximen els temps de la jornada de treball remunerat de mare i pare, també s'aproximen més els rols parentals (criança), especialment en relació a les activitats de sociabilitat de l'infant però també en relació a les activitats de maternatge tradicional (o parentatge).

Es a dir, en termes generals, allò que més es modifica en les relacions de gènere dins la família, quan dona i home aproximen molt les formes de treball remunerat, són les relacions amb els fills o filles, això és, les pràctiques de parentalitat més que no pas les pràctiques domèstiques (amb diferències importants segons posició social de la parella, cosa que veurem més endavant).

Hipòtesi 1b (Formes familiars associatives / Alts capitals dels cònjuges)

Es presentarà una tendència significativa cap a formes "associatives" (flexibilitat en l'exercici de les pràctiques "pròpies" de l'altre gènere, i repartiment equitatiu) en el cas de que ambdós cònjuges realitzin Treball Remunerat a jornada equivalent i tinguin, ambdós, una qualificació escolar i estatus professional de nivell mig o superior.

Al llarg de tot l'estudi sobre el repartiment de la massa de treball que genera la dinàmica d'una família nuclear biparental, s'ha constatat que tenir alts capitals escolars i professionals afavoreix l'activitat laboral de les mares a temps complet i, en conseqüència, afavoreixen la pràctica de formes més associatives en la resolució del Treball Familiar. Però si bé la tendència en aquests casos és a una major associació per resoldre les activitats necessàries a la dinàmica familiar, és la dona, sigui quin sigui el seu estatus, qui manté sempre la responsabilitat primera en les feines domèstiques a l'interior de la llar.

I allò més interessant a matisar és que el major grau d'associació (dedicació compartida) no es presenta pas entre les parelles amb més capitals escolars, sinó entre les parelles que, ambdós, fan més de 40 hores de treball remunerat a la setmana i sobresurten pel seu capital econòmic que no pas pel seu capital cultural (al nostre estudi: cònjuges que tendeixen a ser comerciants i/o petits empresaris amb estudis secundaris).

Hipòtesis complementàries

Hipòtesi 3 (Tipus familiars / Territori/Classe social)

Si aquests tipus [fa referència als tipus que discutim més endavant] queden prou contrastats empíricament, és molt probable que cadascun estigui més o menys representat en els diferents territoris de la ciutat, donat el fort component de classe que els caracteritza.

Al llarg de l'estudi s'ha anat corroborant de manera successiva i acumulativa aquesta hipòtesi donat que els capitals socials, culturals i econòmics de les famílies estan, en efecte, molt relacionats amb els diferents territoris de la ciutat.

Hipòtesi 4 (Treball remunerat compartit / Parentalitat simètrica)

Un alt nivell escolar de la mare i una jornada de Treball Remunerat a temps complet expliquen les pràctiques parentals (criança) més simètriques. Perquè tenir més recursos simbòlics i materials permet una major distància amb els models comportamentals tradicionals, alhora que si la mare fa jornada completa en el mercat de treball el pare està objectivament més obligat a compartir el Treball Familiar.

En efecte, aquesta hipòtesi, en els seus termes més generals, afirma una tendència clara a la societat catalana: quan més estudis té la mare i fa treball remunerat a temps complet la parentalitat és relativament més compartida, especialment en les activitats d'inducció a la sociabilitat i en les activitats de servei domèstic a l'infant.

Ara bé, cal dir que el plus de credencials escolars no modifica la pràctica parental en les pràctiques més directament relacionades amb el maternatge de la criatura, mentre que quan la mare fa treball remunerat a temps complet s'aproximen molt més el rol de mare i pare. És a dir, les condicions materials del ritme de vida quotidiana de la parella, més que no pas els seus recursos simbòlics, expliquen l'aproximació del pare a les pràctiques de criança tradicionalment materna, pràctiques molt menys ineludibles i més agradables que no pas, per exemple, les de neteja de la llar.

Per tant, podem afirmar que la "creació" social d'una nova paternitat més pròxima a l'infant és una creació més motivada per factors materials que no pas ideològics o culturals la qual cosa ens suggereix dues qüestions: una en termes de relacions de gènere, que queda en entredit la idea d'una tendència creixent cap a la deslegitimació del patriarcat mentre no es donin les condicions materials bàsiques: treball remunerat per a tothom que en vulgui fer; per l'altra, en termes de relacions de classe, que si no hi ha recursos simbòlics i culturals per una elaboració crítica i racional, del que significa deixar enrera el patriarcat en les relacions familiars, s'esdevé forçosament una crisi important de l'autoritat de mare i pare sobre els fills immadurs, crisi que avui està implicant, en molts casos, que la mare,

criadora principal, assumeix el paper més important en la socialització normativa dels fills, mentre que el pare, en nom de la modernitat igualitarista, és relegat al paper d'ajudant i subaltern en l'educació dels fills.

Encara que en l'imaginari social (vegeu hipòtesi 9) domina la idea i el desig igualitarista, és molt difícil entendre, practicar, i construir una nova autoritat compartida i eficient en la qual s'hagi deslegitimada l'autoritat arbitrària del patriarca, però en la qual l'autoritat materna i paterna no solament tinguin valor equitatiu sinó que siguin vistes com totalment necessàries pel desenvolupament social de l'infant. És a dir, una real deslegitimació del patriarcat implica que al costat d'un imaginari igualitarista s'hi correspongui una elaboració consistent sobre què consisteix l'exercici d'una parentalitat democràtica, sobre què consisteix l'autoritat compartida entre dones i homes. I això, jo entenc, no és independent de la redistribució de l'autoritat social i política entre dones i homes en el conjunt social. Poder familiar, a nivell microsocial, i Poder polític, a nivell macrosocial són dues realitats interdependents. Com ho són, pel que hem comprovat, autoritat familiar compartida i accés equitatiu als recursos materials. La qual cosa ens reté de no parlar lleugerament de deslegitimació del patriarcat, sense més.

Hipòtesi 5 (Treball remunerat / Temps personals)

Les mares que fan jornada completa en el mercat de treball troben moltes dificultats per poder articular la vida familiar i la vida laboral. D'aquí que siguin aquelles que més troben a faltar temps personal malgrat que declarin una major participació de la seva parella en el Treball Familiar.

Segons les dades analitzades en aquest estudi podem afirmar que, en efecte, les mares que fan treball remunerat a jornada completa són aquelles que manifesten tenir una major col.laboració del cònjuge en el Treball Familiar (6 mares de cada 10 fent treball remunerat a temps complet); però la resta (4 de cada 10) considera injusta la seva major participació al treball familiar respecte de la seva parella. També s'ha comprovat que les tres quarts parts d'entrevistades que fan treball remunerat a temps complet, i la meitat que el fan a temps parcial, viuen una vida quotidiana mancada de temps personals (per les limitacions d'aquest estudi no podem conèixer l'experiència dels pares al respecte, però intuïm com a probable que una bona part dels pares joves que fan més de 40 hores de treball remunerat a la setmana també troben a faltar temps personals o temps per dedicar a la seva família).

Hipòtesi 6 (Organització familiar / origen territorial)

A equivalent situació econòmica, educativa i laboral, no hi haurà diferències significatives entre els models organitzatius i culturals de la família segons la parella sigui d'origen català, no català o mixt.

La recerca ha efectuat una anàlisi sobre subjectes col·lectius i no individuals, i allò que s'ha comprovat és el manteniment, a la ciutat d'observació i probablement a totes les ciutats industrials de Catalunya, d'una forta relació entre majors o menors capitals econòmics, educatius i laborals amb origen català o origen immigrant. També podem afirmar que, al llarg de tota l'anàlisi efectuada en aquest estudi, les situacions i condicions materials de vida i les representacions sobre la parentalitat i el repartiment del treball familiar referides per les mares filles de pares d'origen mixt se situaven, en general, en posicions intermèdies entre el col·lectiu d'origen català i el col·lectiu d'origen mixt.

Ara bé, donat que les dones de famílies obreres, més subjectes a les crisi del mercat de treball i amb més risc d'estar en atur, són majoritàriament dones filles de pares no catalans, es pot trobar una relació, no causal, entre origen autòcton i modalitat de repartiment compartit, i origen immigrant i modalitat de repartiment més segregat i exclusiu. Però l'associació diferencial té una base material mentre que, en termes de representacions, quasi bé totes les dones obreres i burgeses aspiren avui a una modalitat compartida de la massa de treball (familiar i remunerat) amb les seves parelles conjugals.

Hipòtesi 7 (Model parental / Edat de la mare)

Quan l'edat de la mare sigui de 40 o més anys el model de parentalitat serà menys simètric que entre les mares de menys edat, sempre i quan la situació en el Treball Remunerat i el nivell escolar siguin equivalents.

Les mares de 40 anys o més, amb criatures menors de tres anys, són socialment molt diverses. S'ha constatat una forta polarització entre aquestes mares: unes disposen de forts capitals personals (estudis, treball a temps complet) altres disposen de mínims capitals personals (no estudis, mestresses de casa). Per tant, no solament l'experiència de la maternitat a edat madura és avui molt minoritària sinó que respon a motivacions i situacions ben diverses. A efectes organitzatius

i de parentalitat l'edat no intervé de manera significativa en cap dels agrupaments familiars. Cal dir que en aquest estudi, els efectius de mares d'aquesta edat (forçosament mares amb criatures entre 0-3 anys) no representen les mares de quaranta o més anys en el conjunt social.

En canvi, allò que ha resultat més significatiu en relació a l'edat de les entrevistades té relació amb les mares més joves ¹ : en efecte, el grup de mares entre 19 i 27 anys són les que disposen de menys recursos personals (escolars i professionals), i són les que més estan a l'atur; pel que fa a la criança de la seva criatura són les que més declaren parlar i jugar-hi en exclusiva, activitats que diuen compartir menys amb els pares que no pas la majoria. Per tant, en la mesura que aquestes mares més joves, poc qualificades, tendeixen a no compartir el treball remunerat amb la seva parella (no per voluntat pròpia sinó per les seves condicions materials de vida) tampoc comparteixen el treball familiar. Mantenen amb la seva parella, pel que fa al repartiment de la massa de treball, unes relacions conjugals de tipus tradicional que tenen totes les probabilitats de perdurar en el temps per causa de les previsible dificultats que aquestes mares trobaran per ingressar o reingressar, si ho desitgen, al mercat de treball.

Hipòtesi 8 (Nombre de fills / Treball familiar i treball remunerat)

El nombre de fills és una variable poc rellevant en la definició de les diferents modalitats de repartiment del Treball Familiar entre la parella per causa de la previsible similitud en el poc nombre de fills a tots els grups socials.

El nombre de fills és, en efecte, una variable irrellevant per explicar les diverses modalitats de repartiment de treball familiar entre mare i pare, com també ho és per explicar les diverses modalitats de treball remunerat de la mare (altra cosa es pot dir sobre els fills desitjats que no es tenen).

Ara bé, si és cert que el nombre de fills que es tenen no va associat, com també s'ha demostrat en d'altres recerques, a que la mare faci o no treball remunerat, en canvi sí que té molta relació amb el nivell d'estudis de la mare (a menys estudis,

¹ Dic "més joves" perquè, tal com he justificat en el seu moment, són dones que han estat mares molt abans del que avui és la edat mitjana d'accés a la maternitat: 30,3 anys l'any 1990/91. Vegeu annex pàgina 271.

més fills), així com amb els ingressos del pare (a més ingressos més fills) tot i que estem parlant sempre d'uns marges de variabilitat molt estrets (1,2,3 fills) i que molt majoritàriament se segueix la norma de tenir-ne dos. Solament resta destacar el cas de la minoria de mares que s'autodeclaren mestresses de casa entre les quals apareix una tendència clara a no quedar-se amb el fill únic i augmentar-ne el nombre. Però és també ben clar que la identitat de mestressa de casa està en procés relatiu d'extinció, mentre que és més probable que augmentin les mares-treballadores en atur i, des d'aquesta identitat és difícil esperar un augment de les taxes de natalitat.

Hipòtesis sobre les representacions

Hipòtesi 9 (Ideal igualitarista / Situació laboral de la mare)

En general, entre les mares domina la idea de que seria bo un major repartiment del Treball Familiar entre la parella. Apareixeran diferències notables en l'intensitat d'aquest desig entre les mares mestresses de casa i les mares que participen del mercat laboral a jornada completa.

La primera part de la hipòtesi queda confirmada, però no pas la segona part: l'ideal d'un repartiment equitatiu és tant estès a la ciutat d'observació (industrial i dins de l'àrea metropolitana de Barcelona) que inclou la major part de les mestresses de casa de l'estudi. Tal com he comentat en el seu moment, això demostra que l'imaginari popular al respecte no té avui quasi bé fissures: per la gran majoria de dones joves no semblen existir raons ideològiques que tinguin suficient entitat per justificar que els homes joves no hagin de fer el treball domèstic i d'organització de la vida quotidiana, tal com han fet i continuen fent les dones. Les mentalitats, per tant, han canviat fins a tal punt que podem considerar que estem davant d'una ruptura total de la legitimitat simbòlica que les pròpies dones donaven al dret de l'home a exigir i rebre els serveis de la dona-esposa. Per això podem afirmar que s'ha estès a tot l'espectre social de dones joves, una nova mentalitat (abans solament pròpia del feminisme històric) que no accepta que la naturalesa (o Déu) ha fet les dones amb una predisposició innata a fregar, treure la pols i cuidar criatures. Altra cosa és la posició més o menys evolucionada que mantinguin els homes joves al respecte, tot i que no és res d'estrany que els trobem sovint en posicions de resistència donat que, en aquest procés de canvi en les relacions de gènere, estan perdent privilegis seculars.

Ara bé, la pràctica viscuda al respecte és, en canvi, ben diversa: les seves desiguals condicions materials de vida de les entrevistades fa que l'ideal d'igualtat entre la parella es fragmenti a la pràctica fins mostrar la seva total i dramàtica negació.

Hipòtesi 10 (Significació del fills / Repartiment de la massa de treball entre la parella conjugal)

La significació més instrumental dels fills està lligada a un model de repartiment de la massa de treball (Familiar i Remunerat) més tradicional, és a dir a un model de forta divisió sexual del treball amb poques activitats compartides entre la parella. Se suposa que la mare mestressa de casa, amb baix nivell d'estudis i cap o molt baixa inserció professional és la que més espera que els seus fills puguin arribar allà on ella no ha arribat (forta significació instrumental).

Aquesta hipòtesi és falsa en la seva primera part però es confirma en la segona. La significació més o menys instrumental dels fills no va lligada a les modalitats de repartiment de la massa de treball entre la parella conjugal sinó que va lligada a la condició de classe. Tant les "Famílies obreres amb un sou" com les "Famílies obreres amb dos sous", més concretament les mares d'aquestes famílies en quan són les informants, es destaquen molt clarament per considerar els fills com una assegurança per a la vellesa i, sobretot, consideren que els fills són una via de projecció de les seves aspiracions socials en valorar com a molt important que arribin a fer o ser el que elles no han pogut fer o ser; i això succeeix tant entre les famílies obreres en les quals la mare no treballa (mare-mestressa de casa o mare-treballadora en atur) com en les famílies en les quals la mare també fa treball remunerat sigui a temps parcial o a temps complet. En aquest context, no és estrany que les mares mestresses de casa de baix nivell d'estudis donin una significació molt instrumental als fills. Cal tenir present, que aquesta instrumentalitat dels fills pot ser llegida com indicador i potenciador de solidaritat familiar.

Contràriament, tant les "Famílies de classe mitja-alta de doble sou" com les "Famílies de classe mitja ascendent" (algunes mares no fan treball remunerat), neguen clarament com a valor el que els fills puguin ser una assegurança per la seva vellesa, i projecten molt menys que les famílies obreres les seves aspiracions

personals sobre el futur de la criatura. Mostren de manera clara i distintiva la bandera dels valors individualistes (*versus* valors familistes), tot i que comparteixen amb la gran majoria de mares els valors expressius lligats als fills. No és estrany que mostrin baixa expectativa de solidaritat futura en tant en quan aquestes parelles disposen de recursos materials suficients per la seva vellesa.

Hipòtesi 11 (Ideal de fills / Classe social)

La distància entre els fills que les mares joves tenen, avui, i els fills que els agradaria tenir és notablement diferent segons els recursos materials i simbòlics dels quals disposen.

S'ha comprovat molt clarament que entre les diferents classes socials es mantenen avui pràctiques reproductives similars però ideals reproductius diversos. Però en formular la hipòtesi no ens vàrem atrevir a afirmar quina seria la orientació de cada classe social. Doncs bé, són les mares més qualificades aquelles que voldrien tenir, amb molta distància, molts més fills dels que ja tenen. En canvi, les mares de famílies obreres mantenen un major ajustament entre el reduït nombre de fills que tenen i els que creuen ideal tenir, fent ús d'un criteri i racionalitat molt ajustats a l'alt cost que avui té tenir i mantenir un fill la qual cosa reforça, i no contradiu, la forta significació instrumental que els fills tenen per les mares de medi obrer, valor que no exclou, tampoc, una forta significació expressiva. Tot i que hem comprovat una excepció, minoritària però significativa, entre mares en situació d'alta precarietat que desitgen menys fills dels que tenen.

A l'altre pol, a més estudis s'incrementa de manera progressiva el nombre IDEAL de fills, i a més alta qualificació professional succeeix el mateix. Per tant, quan més recursos econòmics i professionals (dubtem de dir quan "millors condicions materials de vida") és més probable que trobem un major sentiment de pèrdua (difícil de qualificar) pel fet de tenir solament un o dos fills, tal com és avui la pràctica habitual d'aquestes mares. No estic pas dient que les mares amb més estudis estiguin visquent de manera dramàtica aquest fenomen, però la forta distància que manifesten entre els fills possibles i els fills ideals constata l'existència d'obstacles per poder fer allò que voldrien. Sembla, per tant, que el mite de la Superwoman no té cap base en el nostre país. Allò que domina són comportaments reproductius molt realistes i enganxats a les condicions materials de vida quotidiana.

Però, per altra banda, aquests forts diferencials entre fills actuals/possibles/ideals, segons estudis i grup professional, mostra que el manteniment de la reducció del nombre de fills no és solament resultat de la precarització del treball de mercat i de la manca de recursos econòmics, sinó que altres factors estan influïent directament sobre les conductes reproductives. En aquest estudi es manté que una de les causes de la persistent baixada de la natalitat es troba en que les mares a Espanya i Catalunya (i podríem afegir Itàlia i Portugal) no tenen prou suport per conciliar el treball familiar i el treball remunerat: per una part, dins la llar, les relacions de gènere entre els cònjuges no ha variat tant com a vegades se suposa, la qual cosa implica l'acumulació de la càrrega de Treball Familiar sobre la mare, especialment en les activitats de treball domèstic i organitzatiu, malgrat que la cria del primer i segon fill sigui bastant compartida amb el pare (les dades també han mostrat que el pare és més absent del treball familiar quan es tenen tres o més fills); per altra part, no menys important, la valoració social de la maternitat no ha implicat, fins avui, una sòlida i continuada política de suport institucional en termes d'oferta suficient d'escoles bressol de qualitat o d'altres polítiques familiars que afavoreixin l'equilibri entre vida familiar i vida professional.

Relacionant els comportaments i representacions sobre el nombre de fills amb l'anàlisi que s'ha fet del treball de cria podem dir que avui les mares de més alt estatus professional estan sotmeses a fortes contradiccions pel que fa als seus comportaments davant la maternitat:

- (a) són les que desitgen tenir més fills però, avui per avui, mantenen en general la norma pràctica dels dos fills i, per tant, mostren un major desajustament entre desig i realitat.
- (b) retarden molt la vinguda del primer infant i, al retardar-lo, el risc a tenir-ne pocs és més alt.
- (c) es reserven les activitats de maternatge tradicional de més component físic-relacional, com si volguessin compensar els fills desitjats que no tindran.

Hipòtesi tipològica

Hipòtesi 2 (Tipus familiars / Repartiment de la massa de treball que genera la família biparental)

És molt probable que les distintes modalitats de repartiment del Treball Familiar que es comprovin en aquesta recerca confirmin la plausibilitat de la tipologia familiar

que distingeix (encara que amb variants) entre Família Tradicional, Família Fusional, i Família Associació tipus construïts atenent al caràcter de la relació entre la parella (divisió sexual del treball), la significació dels fills (instrumental/expressiva) i el grau d'institucionalització matrimonial (matrimoni religiós o civil/parelles de fet (Menahem 1979, 1988; Roussel 1986, 1987, 1991; Kellerhals 1982, 1984, 1987; Flaquer 1993).

Recordem que associàvem Família Tradicional a un **repartiment tradicional** entre els cònjuges de la massa de treball que genera la família, això és, que cada cònjuge manté pràctiques exclusives i excloents de l'altre; associàvem Família Fusional a un repartiment de la massa de treball **compartit però no equitatiu** entre la parella; associàvem Família Associació a un repartiment de la massa de treball **compartit i equitatiu** la qual cosa implica una tendència a la flexibilitat en l'exercici dels rols familiars de cada cònjuge i una significativa transgressió dels rols tradicionals de gènere.

Se suposava que, en les ciutats industrials de Catalunya, els canvis actuals en les posicions relatives de cada cònjuge en el repartiment de la massa de treball (Familiar i Remunerat) s'explicarien, sobretot, pel **tipus de jornada de treball remunerat** de la dona i pel seu **nivell d'estudis**, la qual cosa ha estat confirmada; així, la hipòtesi tipològica es formulava a partir d'aquestes dues variables i la seva relació amb els tipus predefinites (recordem que cadascun dels tipus familiars l'inseríem en un model o sistema cultural ideal de relacions de gènere. Vegi's cap.1 2ª part)). L'esquema que segueix expressava la relació esperada entre les dues variable i cadascun dels tipus esmentats.

		SITUACIO LABORAL		
		Mercat de treball: Temps Complet	Mercat de treball: Temps parcial/var.	Família: Mestressa de casa a Temps complet
E S T U D I S	Superiors	ASS	Ass	Fusió
	Secundaris Primaris	Ass	Fusió	Fusió
	No estudis	Trad	Trad	Trad

La hipòtesi identificava la **Família Tradicional** (pràctiques de treball familiar en exclusiva, excloents de l'altre cònjuge) entre les mares sense estudis qualsevol que fos la seva situació de treball en el mercat laboral; identificava la **Família Fusional** (pràctiques de treball familiar compartides però no equitatives) entre les mares mestresses de casa o mares-treballadores a temps parcial o variable amb estudis primaris, secundaris i superiors; identificava la **Família Associació** (pràctiques compartides i equitatives) entre les mares-treballadores a temps complet o a temps parcial amb estudis secundaris o superiors.

Dèiem que el prototip de la Família Tradicional, és a dir aquella que reuneix amb més alt grau les característiques indicades, seria la família de la mare que no té estudis i fa de mestressa de casa : doncs bé, la contrastació empírica en una ciutat de tradició industrial ens permet dir que la família tradicional, tal com a qui l'hem definit, es dona no solament en famílies on la mare no té estudis i és mestressa de casa o està a l'atur, sinó també quan la mare, amb baixes qualificacions escolars (primaris) fa treball a temps parcial o variable (molt probablement com a cosidora "submergida" a la indústria tèxtil de la ciutat o fent feines domèstiques remunerades). Dèiem que el prototip de la Família Fusional seria la família de la mare que té estudis secundaris o primaris i treballa a temps parcial o variable : doncs bé, l'anàlisi mostra que aquest tipus sembla ser el majoritari entre les entrevistades i es pot trobar tant entre mares amb estudis primaris i secundaris tant si fan treball remunerat a temps parcial, com si el fan a temps complet, com si estan a l'atur. Dèiem que el prototip de la Família Associació seria la família de la mare que té estudis superiors i treballa a temps complet : i la contrastació empírica mostra que la família associació es dona sobre tot entre mares amb estudis superiors però també amb estudis secundaris o primaris sempre i quan facin llargues jornades de treball remunerat a temps complet. Per tant, segons les evidències obtingudes, la relació entre estudis, situació laboral i tipus familiar resulta ser la següent:

		SITUACIÓ LABORAL		
		Mercat de treball: Temps Complet	Mercat de treball: Temps parcial/var.	Família: Mestressa de casa a Temps complet
E S T U D I S	Superiors	ASS		
	Secundaris	ASS FUS	Fusió'	Fusió'
	Primaris	ASS FUS	FUS Trad	Trad
	No estudis			Trad

A *grosso modo*, el balanç d'aquesta contrastació és que les famílies tradicionals i fusionals són més freqüents entre les famílies obreres mentre que les famílies associació són més freqüents entre famílies d'estrats mitjos i alts, associació més pronunciada quan la parella conjugal acumula, sobretot, més hores de treball remunerat, però també més capitals econòmics i culturals. La qual cosa ens informa de les relacions i caràcter de les famílies nuclears biparentals a la Catalunya industrial i urbana, i afegeix evidència a altres recerques realitzades a Europa que han relacionat tipus familiars i estructura de classe: la tendència generalitzada és a la diversificació de les relacions familiars sobre un fort component material relacionat amb un fort component cultural.

Però podem ajustar i ampliar més el nostre judici i interpretació contrastant els models inicials de tipus familiars amb les "classes" resultants de l'anàlisi multivariada. Vegem les "classes" o agrupament familiars i la discussió que suggereixen amb la hipòtesi tipològica inicial.

(A) **FAMÍLIES OBRERES AMB UN SOU (39%)**. Les dones, amb estudis primaris, fan voluntàriament o involuntària quasi bé tot el Treball Familiar en exclusiva i destaquen, respecte de la resta de famílies estudiades per la seva exclusivitat en les activitats de maternatge dels fills, dels quals s'espera que arribin a ser o fer allò que elles no han pogut fer o ser.

Per tant, podem considerar aquestes famílies, a afectes de la modalitat pràctica (no ideal) del repartiment de la massa de treball que defineix la organització i intercanvi conjugal, com Famílies Tradicionals, i podem dir, sobre la base demostrada de la representativitat de la mostra, que a la pràctica quotidiana quatre de cada 10 famílies joves amb criatures petites a les ciutats industrialitzades de Catalunya mantenen aquest tipus de relacions conjugals. Ara bé, aquestes relacions estan subjectes a un canvi probable sempre i quan la dinàmica del sistema productiu afavorís el treball remunerat de les dones, donat que el model ideal de referència és fortament igualitarista.

(B) FAMÍLIES OBRERES AMB DOS SOUS (32 %). La "classe" inclou, aproximadament meitat i meitat, mares que fan treball remunerat a jornada completa i mares que fan treball remunerat a temps parcial/variable. La meitat de marits no tenen cap participació a les feines domèstiques dins la llar, mentre que l'altra meitat de marits destaquen per la seva alta participació relativa en la neteja de la llar, l'esmorzar i les compres especials. Respecte de la criança dels fills, sempre més assumida per la mare, alguns pares destaquen perquè es responsabilitzen de llevar la seva criatura al matí; en la resta d'activitats de criança, aquests pares marquen la pauta més estesa: poca participació en el servei domèstic, poca participació en l'atenció específica a les necessitats de maternatge, i forta participació en les activitats de criança que impliquen relacions personals externes i d'inducció a la sociabilitat de l'infant.

A l'interior d'aquesta "classe" hi ha dos tipus ben diferenciats de mares i famílies: en unes famílies la parella conjugal organitza el treball familiar a la manera tradicional malgrat que la mare faci treball remunerat (parcial/variable), mentre que en altres famílies la parella conjugal tendeix a organitzar-se de manera més compartida o associativa, sempre sobre la prèvia existència de treball remunerat de la dona a jornada completa (situació, però, que no sempre implica associació). De fet, al llarg de l'estudi s'ha comprovat reiteradament que les mares que fan treball a temps parcial o variable, i especialment aquestes darreres, mantenen una organització del treball familiar molt pròxima a la de tipus tradicional, tipus clarament representat (en les pràctiques materials) per les famílies obreres d'un sol sou.

Es a dir, podem dir que entre les famílies obreres (d'únic sou o de sou i mig) apareix com a dominant un **tipus tradicional** d'organització i repartiment de la massa de treball, associat clarament amb mares mestresses de casa, o mares-treballadores en atur, o mares-treballadores a temps parcial o variable. Cal dir que la gran majoria d'aquestes mares tenen com a ideal una parella de tall igualitarista. En canvi, en les famílies obreres en les quals mare i pare fan treball remunerat a temps complet, la organització familiar sembla respondre al **tipus de família fusional** (pràctiques de treball remunerat i familiar compartides però no equitatives) donat que les activitats de criança de les criatures petites queden en mans de la mare, especialment les de parentatge (maternatge) per la qual cosa el rol de gènere femení queda fortament confirmat per aquesta via. Però cal dir que aquest comportament de gènere dins de la norma tradicional en la criança de les criatures sembla ser més producte de l'afirmació de la identitat de gènere de la mare que no pas de la resistència del pare a participar en les activitats de parentatge (a les quals participa dins de la mitjana). De fet, el pare obrer que conviu amb una cònjuge que fa, com ell, treball remunerat a temps complet, destaca per la seva alta disponibilitat relativa cap a les tasques domèstiques de la llar a les quals, en canvi, més es resisteixen a participar la resta de marits de l'estudi. Per tant, sembla que la dona obrera que treballa a temps complet, amb un treball probablement més instrumental que expressiu, es reserva per a sí l'experiència d'un maternatge directe sobre l'infant, afirmant-se, per tant, en la seva maternitat, però l'actitud del marit fa pensar en una **família fusional que tendeix a la d'associació**, mostrant comportaments no esperats per nosaltres en tant els canvis en les pràctiques dels rols tradicionals de gènere indiquen que estem més davant d'un "nou i específic perfil de marit" que no pas davant d'un "nou perfil de pare"; o, al menys, que algunes parelles conjugals de dos sous, obreres, mantenen una flexibilitat prou significativa respecte de les activitats més resistents a la pràctica masculina. Però, la constatació de l'autonomia dels processos de canvi en la conjugalitat i processos de canvi en la parentalitat, que semblen seguir camins o ritmes diferents segons la posició de classe, és tan suggerent que preferim avançar abans de desenvolupar qualsevol altra interpretació.

(C) **FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA-ALTA DE DOBLE SOU (10,5 %)**. Les mares fan treball remunerat a temps complet, en càrrecs alts o de tècnic mig. Tendeixen a tenir estudis superiors. Els marits fan també treball remunerat a temps complet i tenen càrrecs alts, són empresaris o professionals liberals. Tenen estudis superiors o secundaris. Aquestes famílies disposen d'ajuda externa per la neteja de la llar i la cura de la roba. Marit i muller, segons aquesta, comparteixen el treball familiar i, més enllà de que tenen ajuda externa per les feines més feixugues, destaquen per compartir la organització dels serveis externs i les visites al metge (pediatre). Allò que més destaca d'aquestes parelles és que la mare sempre ha combinat la maternitat amb el treball remunerat a temps complet. La mare declara que la criança de la criatura és cosa de dos. Els comportaments del pare destaquen per la tímida transgressió de gènere (però que no apareix en les altres "classes" de família) en algunes activitats típiques del maternatge tradicional: prepara el menjar de la criatura, la fa gatejar, s'ocupa de la seva roba. Han tingut els fills pel desig d'ambdós, valoren poc la satisfacció que aquests poden donar als avis, i no és per un mandat naturalista que els han tingut sinó per una opció més racional i individualista.

Al meu entendre, sembla que aquesta "classe" de famílies confirma la presència empírica del que en diem **tipus familiar d'associació**, sempre tenint en compte que no estem pas parlant d'una família que organitza el treball de manera simètrica entre muller i marit sinó d'una família que tendeix a organitzar la vida quotidiana amb una certa flexibilitat, una certa intercanviabilitat dels rols tradicionals de gènere respecte de la criança dels fills, i que té ajuda externa pels treballs domèstics més feixucs. Hi apareix bastant clar l'emergència d'un "nou paper de pare". Per tant, ara sí que ens sembla possible distingir la orientació dels canvis en les relacions de gènere en famílies obreres i en famílies de classe mitja-alta: quan ambdós cònjuges treballen a temps complet en un medi obrer, l'associació és més notable en la resolució del treball familiar més feixuc, això és el treball domèstic; quan ambdós cònjuges treballen a temps complet en un medi burgès, l'associació és més notable en la resolució del treball de criança (que implica, molt probablement la presència d'escola-bressol o cangur a casa). Però avancem encara una mica més.

(D) FAMÍLIES DE CLASSE MITJANA ASCENDENT (11%). La meitat d'aquestes mares fa treball remunerat a temps complet i, d'aquestes, la meitat en fa més de 40 hores setmanals. La gran majoria de mares tenen ingressos personals que no han considerat oportú declarar. Es possible pensar que la base material de la posició social d'aquestes mares sigui diversa però en canvi presenten forts trets comuns respecte dels valors que defensen. La majoria de marits fa més de 40 hores setmanals de treball remunerat; destaquen per ser autònoms, comerciants o tenir càrrecs mitjos. Totes les famílies viuen al centre comercial i més dinàmic de la ciutat que és, també, la zona que disposa de més recursos socials i culturals. Aquestes parelles destaquen, en conjunt, pel fet de que és la mare la organitzadora dels serveis externs i de la gestió del diner. Formen el grup de famílies en les quals, sempre segons la mare, els cònjuges comparteixen més la criança dels fills. Les mares són, entre totes les entrevistades, les que més defensen els valors de l'individualisme: els fills no són una assegurança per la vellesa, la maternitat no és un fet donat per descomptat, no esperen que els fills facin allò que elles no han pogut fer, ni han tingut els fills per donar satisfacció als avis. És interessant el fet de que destaquen d'entre tota la resta d'entrevistades en què donen més importància relativa a que els fills puguin donar continuïtat a la família, de la qual cosa es pot deduir, donats els trets laborals i professionals de la parella, que per aquestes famílies és molt important la continuïtat del negoci familiar a través dels fills.

Per tant, aquest tipus de famílies destaquen d'entre tota la resta pels forts valors individualistes defensats per la mare. La configuració associativa de la parella conjugal es fonamenta sobre una forta negació dels valors familistes tradicionals, excepte el de la transmissió del llinatge o patrimoni acumulat; i, també es fonamenta sobre una forta negació dels valors i pràctiques tradicionals de cada gènere. Aquesta negació contundent i absoluta (i negació implícita de solidaritats familiars) de possibles pràctiques distintives entre pare i mare, entre marit i muller, ens fan pensar en una possible deformació de la informació demanada sobre la seva pràctica concreta, la qual cosa tindria a veure amb una tendència a emmascarar la pròpia realitat tal com ho demostra el fet de que la majoria d'aquestes mares no ha volgut donar compte d'una dada aproximada dels ingressos mensuals familiars. Ara bé, tot i tenint present aquesta sospita, resulta que aquestes mares tenen unes condicions materials de vida bastant precises:

viuen totes al centre de la ciutat, són majorment filles de pares catalans, elles i/o els seus cònjuges es dediquen als "negocis". Doncs bé, la reflexió em porta a fer-me moltes preguntes d'entre les quals les següents:

¿ Fins a quin punt aquesta "classe" de famílies formaria part del que a les hipòtesis hem anomenat família-associació (marit i muller comparteixen quasi bé totes les activitats de Treball Familiar, en tant en quant tenen una participació similar al Treball Remunerat) ?, i,

¿ Fins a quin punt aquest tipus de família es pot inserir, tal com hipotetitzàvem, dins un sistema cultural de relacions de gènere vinculat o pròxim a les proposicions del feminisme radical que defensa la igualtat en la diferència sexual ?.

La comprovació empírica d'aquesta "classe" de famílies sí permet parlar de tendència clara cap a la família-associació en els termes definits, però no pas d'una família inserta en un sistema cultural de relacions de gènere que impliqui unes representacions basades en la igualtat en la diferència. És a dir, al meu entendre, aquest agrupament de parelles conjugals amb fills petits, donats els valors fortament individualistes que manifesten, i la base material en la que se sustenten, s'haurien de vincular a plantejaments feministes neoliberals portats a l'extrem: igualitarisme radical que nega la diferència sexual, genera una forta dinàmica conjugal fortament individualista en els seus objectius, i una dinàmica parental "compartida" entre la parella però que se sustenta, de manera molt important, en d'altres instàncies de criança (escola-bressol o altra persona a casa, àvies, cangurs, etc) que són qui s'ocupen de l'infant al llarg del dia. És a dir, és un subtipus de família-associació en la qual el Treball Familiar, inclosa la criança del fill/a, és més delegat que no pas compartit per mare i pare.

Per tant, és discutible l'assignació sense matisos de la família-associació, tal com aquí l'hem vingut entenent, a un discurs o sistema cultural relacionat amb les proposicions del feminisme radical de signe socialista. Caldria, per tant, una revisió dels quatre models hipotètics, especialment en el sentit d'entendre que les famílies (parelles conjugals) que avui tendeixen a l'associació (repartiment equitatiu del treball familiar i el treball remunerat) es poden trobar en diferents estrats socials però plantejant, segons la seva posició, problemàtiques diverses respecte dels canvis en la conjugalitat i en la parentalitat. Però finalment, i prescindint ara de la seva relació a un sistema teòric més complex de canvis en les relacions de

gènere (que podem anar elaborant en properes recerques), sembla que, davant les evidències obtingudes a Catalunya, és possible distingir entre quatre tipus de famílies joves biparentals i amb criatures petites, atenent a la seva dimensió de relacions de classe i a la seva dimensió de relacions de gènere. Aquesta seria la nostra tipologia final:

(1) Família-Tradicional de classe obrera: de sou únic (del marit), o de sou del marit més ingressos reduïts fruit del treball remunerat a temps parcial o variable de la muller. Rols de gènere molt segregats. Per la mare els fills tenen una significació molt instrumental però també expressiva. El marit -pare domina les relacions familiars (aproximadament 60-65 % de joves famílies biparentals).

(2) Família-Associació de classe obrera ascendent : de dos sous. Important paper de la mare en la criança. Important col.laboració del pare en el treball familiar domèstic i d'organització. Rols de gènere més o menys flexibles segons l'activitat familiar. Més que un "nou pare", apareix un "nou espòs", relació que pot implicar una afirmació dins la llar del poder femení en tant en quant la mare es constitueix com a responsable forta de la criança dels fills, i en tant en quan l'ajuda del pare en les tasques familiars socialment més devaluades pot significar, en el marc de les relacions familiars, una deslegitimació de la seva autoritat davant dels fills. La dona-mare, amb ingressos propis, pot dominar la situació. Significació instrumental dels fills però també expressiva. És, al meu entendre, el tipus familiar que més caldria investigar donada la incertesa de les relacions de gènere que planteja .

(3) Família-Associació de classe mitja-alta, amb forts capitals culturals: dos sous. Rols de gènere bastant flexibles. "Nou paper de pare", el pare s'acosta molt a les activitats de criança o, al menys, és molt valorada la seva aproximació encara que en termes temporals la mare se'n ocupi més. Important elaboració simbòlica del que significa compartir la criança dels fills, gràcies als alts capitals culturals dels que disposen, per exemple, les mares mantenen per a sí una forta relació físico-maternal amb la criatura però procuren no excloure el pare. En comptes de que sigui el marit qui "ajuda" a les feines domèstiques, és una persona assalariada. La parella conjugal tendeix a negociar partint de la situació diferencial de cada gènere. Forta significació expressiva dels fills.

(4) Família-Associació de classe mitja ascendent, amb forts capitals econòmics fruit de moltes hores de treball : dos sous. Rols de gènere verbalment indiferenciats per emmascarament de la desigualtat estructural del sistema de relacions de sexe/gènere, a partir de la defensa d'un igualitarisme radical. Posició forta de la dona en la relació de parella. Delegació a tercers de la criança del fill o filla. Associació conjugal forta en la resolució de la vida quotidiana.

Aquests quatre tipus familiars testimonien l'existència de la permanència important d'unes relacions tradicionals entre els gèneres, **Família Tradicional**, associades especialment a unes condicions de vida precàries que tenen molta relació amb el fet de que la dona no fa treball remunerat o, si el fa, és en condicions precàries (en la majoria de casos per limitacions imposades pel mercat de treball); pel que fa a les relacions conjugals i de parentalitat no podem establir una distinció clara entre **Família Tradicional** i **Família Fusional**, perquè el segon tipus queda subsumit en el primer (fer treball a temps parcial o variable "assegura" la no redistribució del treball familiar). La **Família Associació** que tendeix a repartir entre la parella conjugal el treball remunerat i el treball familiar (aproximadament un 30 % de joves famílies biparentals), i que és l'ideal generalitzat de les dones joves formant família nuclear, té expressions ben diverses segons les condicions materials de vida de la parella: per això podem parlar de tres subtipus de famílies que tendeixen a l'associació internament diferenciats segons classe social.

Les conseqüències que es deriven d'aquesta diversitat familiar pel que fa a les relacions de poder i d'autoritat entre la parella conjugal i entre mare-pare-fills són objecte de reflexió a l'apartat que segueix, on emmarquem aquesta problemàtica familiar específica en una reflexió més general sobre les dinàmiques estructurals de la societat en la qual s'insereix.

5.2. Conclusions i reflexions finals sobre els canvis familiars i la caiguda de la natalitat (o, sobre la crisi radical de l'organització actual del treball familiar i remunerat a les societats de capitalisme avançat)

(1) Sabem que Espanya i Catalunya mostren, conjuntament amb Itàlia i Portugal, les taxes de natalitat més baixes del món. Aquesta forta reducció demogràfica es pot veure com una adaptació més o menys forçada dels actors socials (especialment de les dones) a les formes de vida de les societats industrials avançades (estratègies individuals i elecció racional), però també es pot veure com la resultant d'un conflicte estructural entre els dos sistemes bàsics de Producció i Reproducció social que han regit les societats occidentals al llarg del segle XIX i XX (sistema econòmic capitalista i sistema familiar patriarcal). Fins ben recentment, Capitalisme i Patriarcat han anat de bracet facilitant la reproducció social en un sentit ample. De fet, la creació a Europa de l'Estat del Benestar, després de la Segona Guerra Mundial, es pot veure com un invent per paliar, entre d'altres desequilibris socials, els desajustaments entre necessitats productives i necessitats reproductives. Donat que a Espanya i Catalunya en particular, l'Estat del Benestar és avui ben precari pel que fa al suport a la maternitat i a les famílies, no es estrany que el desajustament entre la organització de la producció i la organització de la reproducció sigui més visible que a altres països més ben dotats de polítiques familiars dirigides a mantenir i millorar les quotes d'igualtat i benestar. Que a Catalunya, Espanya, o altres països d'Europa, el desajustament és important ho posa de manifest que la caiguda de la natalitat sigui tractada com un problema polític i econòmic que pot arrossegar conseqüències indesitjades pel futur de la societat en general i de les polítiques de benestar social en particular. Tot i que les immigracions poden arribar a cobrir el buit creat per causa de la "vaga general de producció de fills" de les dones europees, cosa possible en la mesura que no tanquem les fronteres, la societat occidental ha d'afrontar les causes del problema que, al meu entendre, no estan pas en que les dones no vulguin tenir fills sinó en que la organització social del treball productiu i del treball reproductiu es troben en conflicte greu. De fet, la caiguda de la natalitat i les actituds de les dones joves al respecte, ens han interessat aquí com indicadors de canvis de les relacions de gènere dins les famílies, especialment des que les dones casades han decidit mantenir-se en el mercat de treball i han posat en qüestió una organització del treball que donava per suposada la seva dedicació exclusiva al treball familiar.

(2) Així, l'actual baixada de la natalitat a Catalunya i Espanya és, per una banda, la resultant complexa de determinants estructurals i d'opcions personals de dones i homes, tant en l'ordre dels fets com en l'ordre de les idees. Hem vist al llarg de l'estudi que les determinants estructurals del sistema productiu a Espanya i Catalunya (especialment les seves altes taxes d'atur i la seva organització temporal especialment rígida) afecten les relacions i decisions familiars. Hem vist que el Treball Remunerat de cadascun dels cònjuges solament explica una part del seu Treball Familiar; hem vist que la major implicació de les dones joves al Treball Familiar facilita la major dedicació dels homes joves al Treball Remunerat; que aquesta major implicació de les dones al treball de cura i atenció a la família, més enllà de possibles obstacles que se'ls posi des de la gestió de la mà d'obra per realitzar Treball Remunerat, s'explica, també, per la persistència de *constructes* culturals sobre els gèneres que mantenen l'adscripció i autoadscripció de les dones al Treball Familiar. Es a dir, hem pogut comprovar que sempre hi ha articulació entre el sistema econòmic i el sistema familiar (relacions de classe i relacions de gènere) i que el tipus de relacions que generen aquests dos sistemes de desigualtat es materialitzen, en el cas de les famílies biparentals, en diferents tipus d'intercanvi entre els cònjuges que, si bé s'expliquen fonamentalment per la relació o posició que dona i home mantenen amb el sistema productiu, cal i és imprescindible tenir en compte, per poder explicar i comprendre la freqüent falta de racionalitat i plena equitativitat de l'intercanvi, que les relacions dona-home dins les famílies es donen en el context d'un sistema jeràrquic de relacions de gènere.

(3) El procés d'individuació, privatització i desinstitucionalització de les formes de vida quotidiana en les societats industrials són processos culturals arrelats en una dinàmica secular que avui es manifesten amb força sobre les relacions de gènere dins les famílies conjugals, desbaratant el que ha estat el sistema de relacions tradicionals entre dones i homes. Avui ja és una dada donada per descomptat que l'equilibri familiar no s'ha de sustentar sobre unes relacions de gènere de caràcter patriarcal. Però a Espanya i Catalunya els processos de canvi social i familiar i el seu reflex sobre les parelles joves amb fills petits han estat molt marcats per una etapa de crisi econòmica que, al meu entendre, ha fet més complexos i difícils els processos d'intercanvi entre la parella i les seves activitats internes i externes a la llar. Entre les entrevistades en aquest estudi, les contradiccions entre el desig d'un tipus de relacions més igualitàries dins la família (domini del "igualitarisme" com a idea) i les condicions materials de vida són molt agudes i evidents. Per les dones

joves de classe obrera la limitació més important es deriva de la manca d'autonomia econòmica; per les dones de classe mitjana i alta les limitacions venen de les dificultats per poder conciliar els temps necessaris a un projecte professional i els temps necessaris a un projecte familiar. Les limitacions porten, tant en una com en altra posició social, a reduir al màxim el nombre de fills.

(4) Les contradiccions viscudes en el marc de la vida familiar tenen la seva expressió macroestructural. Vegem-ne, com exemple, les següents:

- **contradiccions econòmiques:** augmenten les taxes d'activitat en el mercat laboral de les dones casades però no es reconeix el valor econòmic i social del seu treball de reproducció; augmenta el consum massiu i la despesa familiar però es retarda l'edat o es limita l'accés a la vida laboral; es busca el creixement econòmic però augmenta l'atur;
- **contradiccions en les polítiques socials:** es fan polítiques educatives igualitaristes, però no es fan polítiques d'ocupació, polítiques familiars i polítiques escolars que facilitin i promoguin l'articulació de la vida laboral i la vida familiar i la redistribució del treball disponible (familiar i remunerat).
- **contradiccions culturals:** s'estenen les idees igualitaristes associades als valors de l'individualisme (*versus* valors familistes), el productivisme i l'eficàcia (*versus* valors humanistes), però s'amaga la persistent divisió social i sexual del treball dins la família i la societat, font de les més profundes desigualtats socials.
- **contradiccions formatives:** creixen globalment els nivells educatius i de formació professional de les dones però es devalua, escolar i professionalment, la tradicional cultura femenina centrada en la cura, atenció i servei als altres.

(5) I les contradiccions macroestructurals tenen la seva expressió microestructural en la vida quotidiana i les actituds socials, i afecten les relacions familiars a través, sobretot, dels comportaments i identitats de les dones. En efecte, des de la seva posició de gènere viuen de manera especial les contradiccions i conflictes fruit del desajustament entre l'ordre de la producció de coses i l'ordre de la reproducció de persones:

- per una banda experimenten un augment del seu potencial productiu i creatiu amb majors quotes d'autonomia personal. Però al costat dels efectes positius d'aquesta major autonomia experimenten també una devaluació creixent dels valors comunitaris, solidaris i humanistes, valors tradicionalment associats al gènere femení. Els valors individualistes i tecnocràtics (competència per l'èxit i els objectius externs, consumisme, productivisme) pressionen i limiten els projectes individuals de moltes dones i homes, sobretot el seu potencial procreatiu i creador de vincles afectius que sovint són molt desitjats però bastant menys realitzats.
- per una banda avui la maternitat és una elecció més lliure de les dones en el sentit de maternitat no imposada. Però les dones tenen menys fills que els desitjats per causa de les condicions actuals de vida (han de realitzar treball domèstic i extradomèstic, vida familiar amb poca o nul.la participació dels homes en el Treball Familiar, vida quotidiana que cal desenvolupar dins el marc d'una organització dels temps socials de treball (creada segons els patrons tradicionals de relacions de gènere) que dificulta l'articulació de la vida familiar i la vida professional.
- per una banda hi ha una demanda d'intervenció social per pal.liar les baixes taxes de natalitat a la societat catalana i espanyola i es proposa considerar les criatures com a bé públic. Però no s'amplien serveis públics d'atenció gratuïta i alta qualitat per la petita infància i hi ha el perill de que es promoguin polítiques natalistes que afavoreixin el reforçament de la desigual posició laboral i domèstica de les dones en el mercat de treball i a la llar (creant, per a elles, llocs de treball a temps parcial), en comptes de polítiques que facilitin l'articulació de la vida familiar i la vida professional tant a dones com a homes (amb reducció del temps de treball remunerat per unes i altres).
- per una banda hi ha una més forta relació expressiva amb els fills per part del pare. Però també hi ha una major fragilització de les relacions de parella, sovint per causa de la dificultat de desenvolupar dos projectes individuals de manera realment compartida.
- per una banda les dones es converteixen en el bastió fonamental de la cultura del benestar en tant en quan són elles, i la seva específica manera de situar-se en el

món social, les que fan funcionar dia a dia els serveis d'atenció personal en el mercat de treball (infermeres, mestres, cura de persones ancianes i malaltes, personal domèstic, etc), obtenint, així, una relativa autonomia econòmica. Però també s'observa una molt baixa valoració social del treball de les dones dins del grup familiar, la qual cosa afavoreix la ocultació d'aquest treball i/o la poca o nul·la participació dels homes.

(6) Aquests fenòmens, complexos i contradictoris perquè impliquen interessos de classe, de gènere, i d'edat, expliquen que dins l'àmbit familiar les pràctiques relacionals i les representacions sobre el propi grup domèstic canviïn i es diversifiquin. El fet de que es tinguin pocs fills és solament un dels efectes d'aquests canvis, potser el més visible i impactant perquè és una pràctica que avui sembla homogeneïtzar tots els sectors socials. Però en aquest estudi s'ha comprovat la diversa vivència i significació que els fills tenen per les mares segons la seva posició de classe, i a partir de les dades obtingudes es pot hipotetitzar que en un futur pròxim, seguint d'altres països d'Europa, si augmenta el nombre de fills serà entre les famílies de classes socials de estatus mig i alt, aquelles que tot i tenint forts recursos materials, avui han reduït el nombre de fills fins a un nombre molt inferior al considerat òptim per les pròpies mares. La causa d'aquesta autolimitació la trobem en les fortes dificultats del mercat de treball i l'amenaça de pèrdua del lloc de treball, però també en les dificultats i càrregues que avui implica un nombre superior a dos fills a la vida quotidiana de la parella, especialment de la mare.

(7) En efecte, el sentit contradictori dels canvis és font de diversitat cultural i complexificació de l'estudi de les relacions familiars però, al meu entendre, es poden ressaltar alguns trets generals de l'experiència actual de la maternitat com a vivència específica de les dones:

- a. Que globalment neixin menys criatures no vol dir que hagi augmentat notablement el nombre de dones que no volen tenir fills. El que sí ha passat és que cada dona potencialment fèrtil en té menys que en el passat immediat. Per tant, l'experiència de la maternitat als països occidentals continua essent molt majoritària entre les dones. La gran diferència, en termes individuals i socials, és que avui el període dedicat a la maternitat i la paternitat s'ha reduït

considerablement, mentre que augmenta la mitjana de vida de les persones. Per tant sembla clar que de moment les dones, en general, no volen deixar de tenir fills i que l'experiència de la maternitat continua essent significativa per la gran majoria.

- b. Com diu Bimbi (1990) la maternitat és avui un esdeveniment excepcional per les dones però alhora és una experiència que s'insereix en la tradició de les biografies femenines. En aquest darrer sentit la maternitat de les dones joves les situa en continuïtat amb la pròpia mare i l'experiència d'aquesta, cosa ben diferent del jove pare que, en el joc actual de les relacions familiars, se situa en oposició simbòlica al paper que exercí el seu propi pare (l'autoritarisme patriarcal). Ara bé, al nostre entendre, i a diferència de Bimbi, afirmem que la comprovada i persistent divisió sexual del treball dins les famílies joves, més enllà de que sigui viscuda per la parella com una reminiscència del passat i com quelcom donat per descomptat (cosa que nosaltres no hem comprovat a Catalunya), és una prova del manteniment a la pràctica de les relacions jeràrquiques i de desigualtat entre ambdós sexes.
- c. Que la maternitat sigui significativa encara per la gran majoria de dones no vol dir, però, que els fills signifiquin el mateix. Hi ha diverses maneres de viure i entendre la maternitat i la paternitat segons les diferents classes socials, tal com ja va fer notar Kellerhals (1982) en la recerca realitzada a Ginebra a finals dels anys setanta.
- d. En general, avui les dones valoren més que en el passat la seva autonomia i valoren molt els aspectes expressius de les seves relacions familiars (i n'esperen correspondència). Això fa que tant la relació entre la pròpia parella com la d'aquesta amb els fills tinguin una forta significació expressiva. Els fills tenen un valor excepcional per la gran majoria de dones, de tots els estrats socials, i el seu nombre tant reduït fa que sovint se'n desitgin més dels que es tenen. Però les dificultats de tot ordre per la criança dels fills fan que la "raó" aconselli no tenir-ne més especialment quan les mares joves comproven les dificultats per poder compaginar la vida familiar i la vida laboral.

(8) La darrera qüestió que ens preocupa és el de la paternitat. La recerca ha demostrat que la tendència cap a una nova parentalitat democràtica, no regida per la jerarquia de gènere entre els cònjuges i la imposició arbitrària de l'autoritat del pare sobre els fills, és una tendència molt forta en termes de representació ideal (altra cosa és la claredat en l'alternativa i en la pràctica, segons classe social). Per una banda, la conjugalitat i biparentalitat democràtiques solament poden arribar a ser un fenomen social interclassista en la mesura que les dones de qualsevol classe social puguin accedir al treball remunerat de manera similar a les seves parelles; però l'anàlisi ha demostrat que les mares joves relativament poc qualificades tenen molta dificultat per obtenir un lloc de treball remunerat ². En aquest sentit, la construcció d'una nova parentalitat democràtica en aquest país està solament reservada, mentre es mantingui la dinàmica actual en l'economia i el mercat de treball, a algunes capes mitjanes i altes. I, en general, les famílies de diferents classes socials aprofundiran les seves distàncies i desenvoluparan diferents pràctiques culturals entorn de la parentalitat. És a dir, el futur és cap a una major segmentació i polarització familiar tant pel que fa als recursos econòmics de que podrà disposar la parella conjugal amb fills petits com respecte de les formes culturals de les seves relacions internes. I això malgrat que augmenti el conjunt dels capitals escolars de la població.

En efecte, quan observem les tendències actuals de canvi i ens imaginem un escenari de futur, apareix una polarització familiar que no és, al meu entendre, un escenari recomanable per estendre la igualtat entre dones i homes i, el que encara és més important a llarg termini, no es un escenari recomanable per construir una societat la organització de la qual doni prioritat a les persones més que a les coses. Fixem-nos que en un pol ens queden un subtípus de famílies-associació que acumulen el màxim possible d'hores de treball remunerat, deleguen la cura dels fills a tercers, i tenen una atenció i autoritat compartida (però molt dèbil, al meu entendre) sobre el fill o filla amb el/la qual interactuen molt poques hores a la

² Fixem-nos que la dinàmica igualitària de les relacions de gènere dins la família té moltes més dificultats per assegurar la seva base material (que les dones puguin accedir de manera igualitària al mercat de treball) que no pas ha estat en els sistema educatiu, on avui les bases materials (presència bastant equitativa a tots els nivells i branques de l'educació) estan molt més assolides. Per descomptat és més fàcil en les societats occidentals industrialitzades admetre la igualtat a través de la "cultura" que no pas a través de la redistribució del treball, de la riquesa i el poder.

setmana ³; a l'altra pol ens queden un subtipus de famílies obreres de dos sous que, si bé tendeixen a l'associació i construcció d'una conjugalitat més democràtica (els homes comparteixen més les feines més feixugues del treball familiar, les més devaluades) poden tenir dificultats per construir simbòlicament i a la pràctica una nova figura parental que mantingui davant dels fills l'autoritat compartida de mare i pare. Entre unes i altres famílies, apareix aquella minoria de famílies que semblen reunir les condicions més favorables per la construcció de personalitats democràtiques.

Avui, alguns països occidentals industrialitzats de forta tradició individualista, presenten una tendència creixent a que moltes criatures tinguin solament un progenitor real, la mare, i a que molts pares mostrin una distància dramàtica dels seus fills. No sembla ser aquesta, de moment, una tendència forta al nostre país que mostra, en canvi, una forta reserva d'energies solidàries, comunitàries i familistes. Però en un futur, la deslegitimació de la importància de les dues figures parentals (per extensió de les formes neoliberals d'individualisme radical i insolidari), i la devaluació de l'autoritat del pare obrer ens pot portar a una situació familiar equivalent a la que ja s'experimenta en aquells països que han fet ideal de l'individualisme més radical. Aquesta reflexió ens fa veure la situació actual de manera poc optimista i ens fa pensar amb les advertències de Horkheimer, als anys trenta, sobre la fragilitat dels llaços familiars i la pèrdua de l'autoritat adulta i responsable sobre els infants, element de distorsió pel creixement d'una personalitat democràtica i solidària.

* * * * *

Arribada al final de l'estudi, reprenc la connexió Família-Escola-Gènere-Classe Social, conceptes que claus que estaven a l'inici d'aquest treball de recerca, tal com anunciava a la introducció. Al llarg de la meva trajectòria personal, llargament

³ Aquesta situació fa pensar amb les pràctiques de criança dels Kibbutz israelites, pràctiques col·lectivitzades sota un ideari igualitarista i facilitador del desenvolupament econòmic de la comunitat. No conec amb detall els resultats i la crítica actual que s'ha fet d'aquelles experiències dels anys seixanta i setanta i ni tan sols sé si en aquest moment es mantenen. De tota manera aquella experiència, fruit d'ideals socialistes i solidaris, i la que aquí constatem, com pràctica parental fruit d'una economia i d'unes opcions fortament liberals e individualistes, tenen prou elements que les diferencien.

vinculada al món educatiu, m'ha acompanyat sempre la voluntat d'aportar elements per la transformació de l'escola obligatòria amb l'objectiu de que ofereixi recursos a infants i joves perquè puguin construir una societat més preocupada per les persones que no per les coses, això és, més preocupada per la redistribució social de la riquesa material i simbòlica. I d'aquest treball, una conclusió: l'escola, encara avui institució legitimadora per excel·lència, cal que posi una part molt important dels seus esforços a facilitar entre infants i joves d'ambdós sexes, la construcció pràctica i simbòlica d'unes relacions democràtiques entre els sexes (fonamentals per construir relacions de conjugalitat i parentalitat democràtiques a la vida adulta). La qual cosa solament és possible, donada la irreversibilitat de les noves identitats de les dones, valorant molt positivament el Treball Familiar (i no solament el Treball Remunerat) per tal de que no sigui progressivament devaluat en si mateix i en totes les seves derivacions (treballs de cura i atenció als altres), i per tal que la seva pràctica no devaluï (sinó que dignifiqui fortament) als homes i dones que actualment les fan i les vulguin o hagin de fer en un futur. I, al costat de l'escola, calen unes bones polítiques socials encaminades a facilitar a les persones adultes, dones i homes, un equilibri entre vida familiar i vida professional.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

-
- ABERCROMBIE et alt.
Diccionario de Sociología. Madrid: Cátedra 1986
- AGUINAGA, Josune
"Hipótesis causales sobre fecundidad: el papel preponderante de la unidad familiar". REIS, núm. 21:83-101, 1983
- AIDELF (Association Internationale des Démographes de Langue Française)
Les familles d'aujourd'hui. Démographie et évolution récente des comportements familiaux. Paris, CNAP, INED, 1986
- Démographie et différences. Colloque international de Montréal (7-10 juny 1988). Paris: PUF 1992
- AJUNTAMENT DE MATARÓ
Estudi de la Població. Mataró 1 de març 1991. Ajuntament de Mataró-Servei d'Estadística
- Avanç de la Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana. Document 1: Relació entre sol, habitatge i demografia. Novembre 1993
- Avanç de la Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana. Document 4: Mataró i els seus barris. Novembre de 1993
- ALABART, A.; CABRÉ A.; DOMINGO A.; FABRÉ A.; STOLKE V.
"Els rols en el matrimoni i la cohabitació: un estudi a l'àrea de Barcelona". Papers, núm. 30:139-159, 1988
- La cohabitación en España: un estudio en Madrid y Barcelona. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas 1988
- ALBERDI, Inés
"Un nuevo modelo de familia". Papers, núm. 18: 87-113, 1982
- (dir) Informe sobre la situación de la familia en España. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales 1995
- ; ESCARIO, Pilar; HAINOVICH, Pilar
"Actitudes de las mujeres hacia el cambio familiar". REIS, núm. 27:41-60, jul.-sept 1984
- ; FLAQUER Lluís; IGLESIAS DE USSEL Julio
Parejas y matrimonios. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales 1994
- ALCOBENDAS, Pilar
Datos sobre el trabajo de la mujer en España. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas 1983
- ALEXANDER, Jeffrey C.
Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial. Barcelona: Gedisa 1989 (e.o. 1987)
- ALMEDA, Elisabet; FLAQUER, Lluís
"Las familias monoparentales en España: un enfoque crítico". Revista Internacional de Sociología, núm. 11:21-45, 1995

- AL-HIBRI, Azizah
 "Reproduction, Mothering and the Origins of Patriarchy" a: J.Trebilcot (ed) Mothering:Essays
 in Feminist Theory. Totowa:Rowman and Allan Held 1984, p.81-93
- ALÒS-MONER, Ramón i altres
 L'economia submergida en el sector tèxtil-confecció de Mataró i el seu entorn. Estudi pel Pla
 Estratègic de Mataró, Ajuntament de Mataró, 1993
- AMORÓS, Celia
 Hacia una crítica de la razón patriarcal. Barcelona: Anthropos 1985
- ARIÈS, Phillippe
 El niño y la vida familiar en el Antiguo Regimen. Madrid: Taurus 1987 (e.o.1960)
- ; DUBY Georges (eds)
 Historia de la vida privada. Madrid: Taurus 1989 (e.o 1985)
- ASTELARRA, Judith
 "La mujer ¿clase social?: algunos antecedentes históricos. Papers, núm. 9:267-291, 1978
- "División sexual del trabajo y estructuras familiares" a: J.F.Marsal y B.Oltra (dir), Nuestra
 sociedad:introducción a la sociología. Barcelona:Vicens Vives 1983
- BACHOFEN, Johann Jakob
 Du Règne de la mère au patriarchat. Lausanne: Ed.l'AIRE 1980.
- BADINTER, Elisabeth
 ¿Existe el amor maternal? Historia del amor maternal: siglos XVII al XX. Barcelona:Paidós 1981
- XY. La identidad masculina. Madrid: Alianza 1993 (e.o.1992)
- BAHR, S.
 "Effects on Power ans Division of Labor in the Family" a: Hoffman & Nye (eds) Workings Mothers. San
 Francisco:Joney.Bars 1974
- BALBO, Laura
 Stato di famiglia. Milano: Etas 1976
- "La doppia presenza". Inchiesta, núm. 32:3-6, 1978
- "Famiglia e stato nella società contemporanea". Stato e Mercato, núm. 10:30-32, 1984
- ; BIANCHI Marina
 Ricomposizioni: Il lavoro di servizio nella società della crisi. Milano: Angeli 1982
- ; SIEBERT ZÄHR, R. (a cura di)
 Interferenza: Lo stato, la vita familiare, la vita privata. Milano: Feltrinelli 1979
- ; MAY, M.P.; MICHELI, G.A.
 Vincoli e strategie nella vita quotidiana. Milano: Angeli 1990
- BARBAGLI, Marzio
 Sotto lo stesso tetto: mutamenti della famiglia in Italia del XV al XX secolo.Bologna:Il Molino 1987
- Provando e riprovando: matrimonio, famiglia e divorzio in Italia e in altri paesi occidentale.
 Bologna: Il Molino 1990

- (a cura di) Istruzione, legittimazione e conflitto. Bologna:Il Molino 1978 (e.o.1972)
- BARRÈRE-MAURISSON, Marie Agnès
 "Du travail des femmes au partage du travail". Sociologie du Travail, núm. 3, 1984
- "Structures économiques et structures familiales: émergence et construction d'une relation".
 L'Année Sociologique, núm. 37:67-91, 1987 (especial "Sociologie de la Famille")
- La division familiale du travail: la vie en double. Paris: PUF 1992
- ; MARCHAND, Olivier
 "Structures familiales et marchés du travail dans les pays développés". Économie et Statistique,
 núm. 235: 19-30, 1990
- "Sociologie familiale et statistiques". Population et Sociétés, núm. 269, 1992
- ; BATTAGLIOLA, Françoise ;...
 "Trajectoires professionnelles des femmes et vie familiale". Consommation, 23(4?), 1983
- ; DAUNE-RICHARD, A.M.; LETABLIER, M.T
 "Le travail a temps partiel plus développé au Royaume-Uni qu'en France". Économie et Statistique,
 num. 220: 47-56, 1989
- BARTHEZ, Alice
 "Vie de famille et travail". Revue Française des Affaires Sociales, núm. especial "Recherches et
 familles":71-105, 1983
- BATTAGLIOLA, Françoise
 "Employés et employées:Trajectoires professionnelles et familiales" a: Collectif, Le sexe du
 travail. Structures familiales et systeme productif, Grenoble: P.U.G. 1984
- ; et alt.
 Dire sa vie entre travail et famille. La construction sociale des trajectoires. Paris: CSU 1991
- BAWIN-LEGROS, Bernadette
 Familles, Mariage, Divorce. Liège-Bruxelles: Pierre Mardaga 1988
- BECKER, Gary S.
 Human Capital. New York: NBER 1964
- "El enfoque económico del comportamiento humano". Información Comercial Española, núm.
 enero:11-8, 1980
- Tratado sobre la familia. Madrid: Alianza Universidad 1987 (e.o.1981)
- BELSKY, Jay ;LANG, Mary ;HUSTON, Ted L.
 "Sex typing and division of labour as determinants of marital change across the transition to
 parenthood". Journal of Personality and Social Psychology, núm. 50:517-525 ,1986
- BENEDEK, Thérèse
 "Estructura emocional de la familia" a: Fromm et alt. La Familia, Barcelona:Península 1970
- BENERIA, Lourdes
 "Reproducción, producción y división sexual del trabajo". Mientras Tanto, núm. 6:47-84, 1981

- "Conceptualizing the Labour Force: the Underestimation of Women's Economic Activities" a: R.E.Pahl (ed) On Work, Basil Blackwell 1988
- "La globalización de la economía y el trabajo de las mujeres". Revista de Economía y Sociología del Trabajo, núm. 13/14:23-35, 1991
- ; SEN Gita
"Desigualdades de clase y de género y el rol de la mujer en el desarrollo económico: implicaciones teóricas y prácticas". Mientras Tanto, núm. 15, 1983 (e.o.1982)
- BENSTON, Margaret
Para una economía política de la liberación femenina", a: AV. La liberación de la mujer. Barcelona, Granica 1977 (e.o. 1969)
- BERGER, Peter; LUCKMANN, Thomas
La construcció social de la realitat. Barcelona: Herder 19 (e.o. 1966)
- ;KEELLNER, Hansfried
"Matrimoni i construcció de la realitat". Perspectiva social, núm. 9:39-60, 1977 (e.o. 1964)
- BERGER, Brigitte; BERGER, Peter L.
The War over the Family: Capturing the middle ground. London: Hutchinson 1983
- BERMAN, Phillis W. ; PEDERSEN, Frank A (eds.)
Men's transitions to parenthood longitudinal studies of early family experience
Hillsdale, N.J.(et.) Erlbaum Associates 1987
- BERNARD, Jessie
The Future of Marriage. London: Souvenir Press 1973
- BERNIKOW, Louise
Among Women. New York: Harper 1980
- BERNSTEIN, Basil
Clases, Códigos y Control II: Hacia una teoría de las transmisiones culturales. Madrid:Akal 1988
(e.o. 1975)
- La estructura del discurso pedagógico: Clases, códigos y Control (volumen IV). Madrid: Morata 1993
(recull de textos originals d'anys diversos de la década dels vuitanta)
- BERTAUX, Daniel
Destins personnels et structures de classe. París:PUF, 1977
- "Modèles familiaux. Structures et cycles de vie". Revue Française des Affaires Sociales,
núm. spécial:19-43, 1983
- BERTAUX-W, Isabelle; BORDERIAS, Cristina; PESCE, Adèle
"Trabajo e identidad femenina: una comparación internacional sobre la producción de las trayector...
Sociología del trabajo, núm. 3:71-90, 1988 (monografic "El trabajo de las mujeres")
- BEST, Raphaela
We've All Got Scars: What Boys and Girls Learn in Elenentary School. Bloomington:University of
Indiana Press 1983
- BESTARD-CAMPS, Joan
"La familia: entre la antropología y la historia". Papers, núm.36:79-91, 1991

- BIANCHI, Marina ;CACIOPPO, M.
 "I servizi che non piacciono allo stato: il caso degli asili nido". Inchiesta, núm. 49/50, 1980
- BIMBI, Franca
 "La doppia presenza: diffusione di un modello e trasformazioni dell'identità" a: Bimbi & Pristinger, Profili sovrapposti, Milano: Angeli 1985
- "Lavoro domestico, economia informale, comunità". Inchiesta, núm. 74:20-24, 1986
- ; PRISTINGER, F.
 Profili sovrapposti. Milano: Angeli 1985
- ; CASTELLANO Grazia (A cura di)
 Madri e Padri. Transizioni dal patriarcato e cultura dei servizi. Milano: Angeli 1990
- BIRD, Caroline
 The Two Paycheck Family. New York: Rawson Wade 1979
- BLOCH, L.; GLAUDE, M.
 "Une approche du coût de l'enfant". Économie et Statistique, núm. 155:51-67, 1983
- BLOOD, R.; WOLFE D.
 Husbands and Wives: The Dynamics of Married Living. New York: Free Press 1960
- BOH, K; BAK, M; CLASON, C.; et alt (Eds)
 Changing Patterns of European Family Life. A Comparative Analysis of 14 European Countries. London: Routledge 1989
- BOLTANSKI, Luc
 Puericultura y moral de clase. Barcelona: Laia 1974 (e.o. 1969)
- BORDERIAS, Cristina
 Evolución de la División sexual del trabajo. Barcelona 18924-1980. La CTNE. Universidad de Barcelona, Tesis doctoral, 1984
- ; CARRASCO, Cristina; ALEMANY, Carmen
 Las Mujeres y el Trabajo. Rupturas conceptuales. Barcelona-Madrid: Icaria-FUHEM 1994
- BOSERUP, Esther
 La mujer y el desarrollo económico. Madrid: Minerva 1993 (e.o. 1970)
- BOTT, Elisabeth
 Familia y red social. Madrid: Taurus 1990 (e.o. 1957)
- BOUDON, Raymond
 La desigualdad de oportunidades: la movilidad social en las sociedades industriales. Barcelona: Laia 1983 (e.o. 1973)
- BOURDIEU, Pierre
 "La domination masculine". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 84:2-31, 1990
- BOURDIEU, Pierre
 "Avenir de classe et causalité du probable". Revue Française de Sociologie, vol.15, núm. 173:3-42, 1974
- "A propos de la famille comme catégorie réalisée". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 100:32-36, 1993

- ; CHAMBOREDON, J.G.; PASSERON J.C
El oficio de sociólogo. Madrid: Siglo XXI 1989 (e.o. 1973)
- BOURGUIGNON, Odile
"La question de l'enfant". L'Année Sociologique, núm. 37:93-118, 1987
- "La psychologie" [de la famille] a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.401-412
- BOZON, Michel
"Le choix du conjoint" a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p. 22-33
- "Le mariage: montée et déclin d'une institution" a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.47-57
- BRADLEY, Ben S.
Concepciones de la infancia. Madrid: Alianza 1992
- BRADLEY, Harriet
Men's work, Women's work: a sociological history of the sexual division of labour in employment
Cambridge: Polity Press 1989
- BRESLAU, Daniel
"La science, le sexisme, et l'Ecole de Chicago". Actes de la recherche en sciences sociales,
núm. 85:94-95, 1990
- BRULLET, Cristina
"Roles e identidades de género: una construcción social" a: AAVV, Sociología de las mujeres
españolas. Madrid: Complutense 1996
- BURGESS, E.W.
"The Family as a unity of Interacting Personalities". Family, núm. 7:3-9, 1926
- ; LOCKE, H.J. ; THOMES, M.H.
The Family: from Institution to Companionship. New York: American Book Company, 1960 (e.o.1945)
- BUTLER, Judith
Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. London: Routledge 1990
- CABRÉ, Anna
"Volverán tórtolos y cigüeñas" a: Garrido y Gil C. (eds) Estrategias Familiares, Madrid: Alianza 1993
- CAMPO, Salustiano del
La evolución de la familia española en el siglo XX. Madrid: Alianza 1982
- "Familia", a: Tratado de sociología, Madrid: Taurus 1988 (e.o.1984)
- La 'Nueva' familia española. Madrid: Eudema 1991
- ; NAVARRO LÓPEZ, Manuel
Nuevo análisis de la población española. Barcelona: Ariel 1987
- CARABAÑA, Julio
"Sistemas de enseñanza y clases sociales" a: AAVV, Sociología de la Educación, Barcelona: Barcanova
1993
- "Educación y diversidad de clases sociales" a: AAVV, Sociología de la Educación: viejas y nuevas
cuestiones, Málaga: Clave 1994, p 274-282

- CARRASCO BENGOA, Cristina
El trabajo doméstico: un análisis económico. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social 1991
- ; et alii
El trabajo doméstico y la reproducción social. Madrid: Instituto de la Mujer 1991
- CARRASQUER, Pilar
El trabajo de la Reproducción: Diferencias y desigualdades en una actividad invisible. Bellaterra: Universidad Autònoma de Barcelona 1993. (mimeo)
- CASAL, Joaquim
L'èncipació familiar dels joves. Bellaterra:Universitat Autònoma 1993. Tesi doctoral
- ; MASJUAN, Josep María; PLANAS, Jordi
"Educación e inserción social de las mujeres y los hombres de 25 años. Estudios, valores, y expectativas". Revista de Educación, núm. 290, 1989 (monográfico "Mujer y educación")
- CASAS, José Ignacio
La participación laboral de la mujer en España. Madrid:Instituto de la Mujer, 1987
- "Características del trabajo de la mujer: el caso español". Sociología del Trabajo, núm. 3:17-33, 1988
- CASTELAIN-MEUNIER, Christine ; FAGNANI, Jeanne
"Deux ou trois enfants: les nouveaux arbitrages des femmes". Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:45-65, 1990
- CIGARINI, Lia
"Sopra la legge". Via Dogana núm. 5:3-4, 1992
- "Libertad femenina y norma". DUCODA, núm. 8:85-90, 1995
- CIRES
La realidad social de España 1991-1992. Madrid:BBV-BBK-CajaMadrid 1993
- C.I.S. (Centro de Investigaciones Sociológicas)
Actitudes y opiniones de los españoles ante la natalidad. Madrid: CIS 1985
- La cohabitación en España. Un estudio en Madrid y Barcelona. Madrid: CIS 1988
- Relaciones interpersonales. Actitudes y valores en la España de los ochenta. Madrid: CIS 1988
- Problemas sociales actuales y opiniones de los españoles ante la natalidad, el aborto y la eutanasia. Madrid: CIS 1989
- Las mujeres españolas: lo privado y lo público. Madrid: CIS 1991
- CIXOUS, Helene; CLEMENT Catherine (eds)
The Newly Born Woman. Mineapolis:University of Minnesota Press 1986
- CLARCKE, Lynda
"Children's family circumstances: recent trends in Great Britain". European Journal of population, núm. 8:309-340, 1992
- COCKBURN, Cynthia
Brothers: Male Dominance and Technological Change. London: Pluto Press 1983

COLLECTIF

Les femmes et la question du travail. Lyon: P.U.C. 1984

COLLECTIF (BARRÈRE-M.; COMBES; BATTAGLIOLA; CHAUDRON; DAUNE-RICHARD et altri)

Le sexe du travail. Structures familiales et système productif. Grenoble: P.U.G. 1984

COLLECTIF (Institut de l'Enfance et de la Famille)

Travail et famille: deux temps, une vie. Paris:IDEF 1990

COLLER, Xavier

"Roles familiares y mercado de trabajo". Papers, núm. 36:93-114, 1991

COLLINS, Randall

"A Conflict Theory of Sexual Stratification". Social Problems, núm. 19:1-20, 1971

----- Conflict Sociology: Toward and Explanatory Science. New York: Academic Press 1975

----- La sociedad credencialista. Madrid: Akal 1988 (e.o. 1979)

-----; CLOSE P. (eds)

Family and Economy in Modern Society. London: MacMillan 1985

COMAS d'ARTEMIR, Dolors

"Dones, Família i Estat del Benestar" a: Segona Universitat d'Estiu de la Dona, Barcelona:ICD 1995

----- ; PUJADAS MUÑOZ, Joan Josep

"Familias migrantes: reproducción de la identidad y del sentimiento de pertenencia".

Papers, núm. 36:33-56, 1991

COMBES, Danielle; HAICAULI, Monique

"Production et reproduction: rapports sociaux de classes et de sexes" a: Collectif, Le sexe du travail, Grenoble:PUG, 1984

COMMAILLE, Jacques

"La régulation politique de la famille", a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.265-277.

----- Les Stratégies des femmes. Travail, famille et politique. Paris: La Découverte 1993

CONDE, Rosa

"Desarrollo económico y cambio familiar:El impacto del nuevo rol femenino sobre la estructura de la familia" a: R.Conde (ed) Familia y cambio social en España, Madrid:CIS 1982, p.135-165

----- "Tendencia de cambio en la estructura familiar". REIS, 21:33-60, 1983

----- (comp) Familia y cambio social en España. Madrid:C.I.S., 1982

CORR, Helen; JAMIESON, Lynn (eds)

Politics of everyday life: continuity and change in work and the family. London: Macmillan 1990

CORTADA, Esther

Escuela mixta y coeducación durante la II República. Madrid: Instituto de la Mujer 1988

CHAMPAGNE, Patrick; LENOIR, Reni; MERLLIÉ, Dominique; PINTO, Louis

Initiation à la pratique sociologique. Paris: Dunod 1989

- CHAUDEAU A.; FOUQUET A.
 "Peut-on mesurer le travail domestique?". *Economie et Statistique*, núm. 136, 1981
- CHODOROW, Nancy
 El ejercicio de la maternidad. *Psicoanálisis y Sociología de la Maternidad y la Paternidad en la crianza de los hijos*. Barcelona: Gedisa 1984 (e.o.1978)
- *Psychoanalytic Theory and Feminism*. Cambridge: Polity Press 1988
- CHAUDRON, Martine
 "Sur les trajectoires sociales des hommes et des femmes: Stratégies familiales de reproduction et trajectoires individuelles" a: *Collectif, Le sexe et le travail*, Grenoble: PUG, 1984
- "Vie de famille, vie de travail", a: *Singly, La Famille*, 1991, p.133-144
- ; FERRAND, Michèle; KANDEL, Liliane; RINGART, Nadine
 "Féminismes et analyses du travail des femmes" a: *Collectif, Les femmes et la question du travail*, Lyon: PUL, 1984
- DALLA COSTA Mariarosa
 Las mujeres y la subversión de la comunidad. Madrid: Siglo XXI 1975 (e.o.1972)
- DALY, Mary
Gyn/Ecology: The Metaethics of Radical Feminism. Boston: Beacon 1978
- DANDURAND, René B. [Institut québécois de recherche sur la culture]
 Comentari al llibre de Danielle Combes i Anne-M. Devreux: *Construir sa parenté. Reconnaissance, légitimation, dénomination des enfants*. Paris, Centre de sociologie urbaine, CNRS, 1991
Recherches Féministes núm. 1:136-138, 1993
- ; SAINT-JEAN Lise
 Les mères sans alliance. *Monoparentalité et désunions conjugales*. Québec: Institut québécois de recherche sur la culture 1988
- DARENDORF, Ralf
 Las clases sociales y su conflicto en la sociedad industrial. Madrid: Rialp 1974 (e.o. 1959)
- DAUNE-RICHARD, Anne Marie
 "Activité professionnelle, travail domestique et lignées féministes" a: *Collectif, Le sexe du travail*, Grenoble: PUG 1984
- "Trajectoires de socialisation et rapport a l'emploi: le cas de techniciennes supérieures de l'industrie. *Revue Française des Affaires Sociales*, núm. 2:85-92, 1992
- ; DEVREUX, Anne Marie
 "Rapports sociaux de sexe et conceptualisation sociologique". *Recherches Féministes*, vol.5, núm. 2:7-30, 1992
- DE MAUSE, Lloyd
 Historia de la infancia. Madrid: Alianza 1982
- DE NIGUEL, Amando (Director)
 La Sociedad española 1993-1994. Madrid: Alianza-Universidad Complutense 1994-95
- DELAISI DE PARSEVAL, Geneviève
 La part du père. Paris: du Seuil 1981

- DELGADO, Margarita
"Cambios en las pautas de reproducción" a: Garrido y Gil Calvo (comp.), Estrategias familiares, Madrid: Alianza 1993.
- DELPHY, Christine
Por un feminismo materialista. El enemigo principal y otros textos. Barcelona: La Sal 1982.
- DESPLAQUES, Guy ;DE SABOULIN, Michel
"Mariage et premier enfant: lien qui se défait". Économie et Statistique, núm. 187:31-45, 1986
- DEVREUX, Anne-Marie
"Question de temps, questions sur le temps: les pratiques culinaires des hommes et des femmes". Les Temps Modernes, núm. 438:1334-1348, 1983
- "La parentalité dans le travail. Roles de sexe et rapports sociaux" a: Collectif, Le sexe du travail, Grenoble: PUG 1984
- La double production. Les conditions de vie professionnelle des femmes enceintes. Paris: Rapport CUS/CNRS, 1988
- "Femmes enceintes dans le monde du travail". Dialogue, III, 1991
- DEX, Shirley
La división sexual del trabajo. Revoluciones conceptuales en las ciencias sociales
Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1991 (e.o. 1985)
- DINNERSTEIN, Doroty
The Mermaid and the Minotaur: Sexual Arrangements and Human Malaise. New York: Harper & Row 1976.
- DONATI, Pierpaolo
La famiglia come relazione sociale. Milano: Angeli, 1992
- ; DI NICOLA, Paola
Lineamenti di Sociologia della famiglia un approccio relazionale all'indagine sociologica. Roma: Nuova Italia Scientifica, 1991 (e.o. 1989)
- DONZELOT, J.
La policia de las familias. Valencia: Pre-Textos, 1978 (e.o.1977)
- DORNBUSCH, Sanford M; STROBER, Myra H.
Feminism, Children, and the New Families. New York-London: Guilford Press, 1988
- DOUTHITT, Robin A.
"The Division of labour within the home: Have gender roles changed?". Sex Roles, v.20, núm. 11/12:693-704, 1989
- DUBY, Georges; PERROT, Michele (ed.)
Historia de las mujeres en occidente. Madrid: Taurus, 1991
- DUODA
Revista d'Estudis Feministes, nums. 1-8, 1990-1995. Publicació semestral del Centre d'Investigació Històrica de la Dona de la Universitat de Barcelona.
- DURAN, María Angeles
El trabajo de la mujer en España. Madrid: Tecnos, 1972

- "Socialización diferencial de clase y sexo", a: AAVV , Infancia y sociedad en España, Madrid: Hesperia, 1983
- La jornada interminable. Barcelona: Icaria, 1987
- "Hogares y familias: dos conceptos en busca de definición" a: Instituto de la mujer: Las Familias monoparentales, Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- (dr) De puertas adentro. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988.
- "La conceptualización del trabajo en la sociedad contemporánea". Revista de Economía y Sociología del Trabajo, núm. 13/14: 8-21, 1991
- DURKHEIM, Emile
"La famille conjugale". Revue Philosophique, vol. 46, núm. 9:1-14, 1921
- De la división del trabajo social. Madrid: Akal 1982 (e.o. 1893)
- DURAN HERAS, Almudena
Los sistemas de seguridad social y las nuevas realidades sociales. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad social, 1992
- EHRENSAFT, Diane
Parenting together: Men and women sharing the care of their children. New York: Free Press, 1987
- EISENSTEIN, Zillah R.
Capitalist Patriarchy and the Case for Socialist Feminism. London: Monthly Review Press, 1979.
- ENGELS, Federico
El origen de la familia, la propiedad privada y el estado. Madrid: Fundamentos, 1970 (e.o. 1884)
- ENQUESTA METROPOLITANA DE LA REGIO DE BARCELONA 1990
Condicions de vida i hàbits de la població. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans, 1992
- EPSTEIN, Cynthia Fuchs
Deceptive Distinctions: Sex, gender and the Social Order. New Haven: Yale University Press, 1988
- ESPINA, Alvaro
La discriminación de la mujer en el mercado de trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y S.S.1990
- FAGNANI, Jeanne
"Travail et fécondité en France et en Allemagne de l'ouest: les françaises font-elles des prouesses?"
Revue Française des Affaires Sociales, núm. 2:129-147, 1992
- FALCON, Lidia
La razón feminista 1: La mujer como clase social y económica. El modo de producción doméstico. 2: la reproducción humana. Barcelona: Fontanella, 1981-1982.
- Mujer y poder político (Fundamentos de la crisis de objetivos e ideología del Movimiento Feminista)
Madrid: Vindicación Feminista, 1992
- FÉLIX, Martine
"Un tour d'Europe sur l'accueil des jeunes enfants de 1985 à 1990". Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:31-41, 1991

- FERNANDEZ MENDEZ DE ANDÉS, Fernando
La participación laboral de la mujer. Un análisis microeconómico. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1985
- FERNANDEZ CORDON, Juan Antonio
"Familia y regulación demográfica" a: Garrido y Gil Calvo (eds), Estrategias Familiares, Madrid:Alianza, 1993
- FERRÉE, Myra Marx
"Beyond separate spheres: Feminism and Family Research". Journal of Marriage and the Family, núm. 52:866-884,
- FINCH, Janet
Family obligations and social change. Cambridge: Polity Press 1989
- ; GROVES, D. (eds)
A labour of love: women, work and caring. London: Routledge 1983
- FIRESTONE, Shulamith
La dialéctica del sexo. Barcelona: Kairós 1986 (e.o.1971)
- FLANDRIN J.L.
Famille, parenté, maison, sexualité dans l'ancienne société. Paris: Hachette, 1976
- FLAQUER, Lluís
"Privatización o desprivatización: contribuciones recientes a la sociología de la familia"
Papers. Revista de sociología, núm. 27:157-172, 1986
- "La familia española, cambio y perspectiva" a:Giner, Sociedad y política, Madrid:Espasa Calpe,1990.
- "¿Hogares sin familia o familias sin hogar? Un análisis sociológico de las familias de hecho en España", Papers, núm. 36: 57-78, 1991
- "La Socialización en la familia: Teorías, modelos e interacciones" a: AAVV, Sociología de la Educación, Barcelona: Barcanova, 1993, p.45-69
- "Homogamia, individualismo y familia: modelos de análisis para la formación de la pareja". Revista Internacional de Sociología, núm. 5:69-85, 1993
- "Las familias monoparentales en España y en Europa: dinámica interna". Actas del Simposium sobre la figura del padre en las familias de las sociedades desarrolladas. Las Palmas de Gran Canaria,1994
- "Formas familiares" a: Iglesias de Ussel, "Familia" V Informe Sociológico sobre la situación social en España: Sociedad para todos en el año 2000. Madrid: Fundación Foessa, 1994, p 447-464
- ; SERRATOSA, Joan
Permanencia y cambio en la familia española. Madrid: C.I.S. 1991
- ; SOLSONA, Montserrat
"La situació de la família a Barcelona". Barcelona Societat, núm. 3:12-37, 1995
- FLAX, Jane
Thinking Fragments:Psychoanalysis, Feminism and Postmodernism in the Contemporary West.
Berkeley:University of California Press, 1990

- FRAISSE, Gèneviève
Musa de la razón. la democracia excluyente y la diferencia de los sexos. Madrid: Cátedra 1991
- FRASER, Nancy
"¿ Qué tiene de crítica la teoría crítica ?" a: S. Benhabib y D. Cornella, Teoría feminista y Teoría crítica, Valencia:Alfons el Magnànim, 1990
- "Repensar el ámbito público:una contribución a la crítica de la democracia realmente existente". Debate Feminista, núm. 7, 1993.
- FRIEDAN, Betty
La mística de la feminidad. Barcelona:Sagitario 1965 (e.o. 1963)
----- The Second Stage. New York: Summit 1981
- FROMM, Erich; HORKHEIMER, Max; PARSONS, Talcott et al.
La Familia. Barcelona: Península, 1970
- FURSTENBERG Frank F.; CHERLIN, Andrew J.
Divided Families: What Happens to Children When Parents part. Cambridge:Harvard Univ.Press, 1991
- GALLAND, Olivier
"L'entrée dans la vie familiale" a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, 34-46
- GARDINER Jean
"El papel del trabajo doméstico" a: Gardiner et alt., El ama de casa bajo el capitalismo. Barcelona:Anagrama 1975
- GARDINER Jean; HARRISON John; SECCOMBE Wally
El ama de casa bajo el capitalismo. Barcelona: Anagrama, 1975
- GARFINKEL, Harold
Studies in Ethnomethodology. Englewood Cliffs: Prentice Hall 1967
- GARRET, Stéphanie
"Gender and roles in the family" a: Garret,S., Gender, London, Tavistock, 1987
- GARRIDO, Luís J.
Las dos biografías de la mujer en España. Madrid: Instituto de la Mujer, 1992
- ; GIL CALVO, Enrique (Eds)
Estrategias familiares. Madrid: Alianza 1993
- GELIS, Jacques
"L'individualizzazione del bambino" a: Ariès & Duby, Historia de la vida privada, Madrid:Taurus 1989 (e.o. 1985).
- GIAMI A.
"L'evolution de l'investissement de l'homme" a: La problématique de l'enfant supplémentaire, avoir ou non un troisième enfant. Paris: Ministère du Travail-GERAL, 1981
- GILBERT, Sandra; GUBAR Susan
The Madwoman in the Attic: The Woman writer and the Nineteenth-Century Literary Imagination. New Haven: Yale university Press, 1979
- GIL CALVO, Enrique
"La tendencia futura del paro y la fecundidad". REIS, núm. 27:61-77, 1984

- La mujer cuarteada. Utero, deseo y safo. Barcelona: Anagrama, 1991.
- GILLIGAN, Carol
In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development. Cambridge: Harvard University Press 1982
- GIMENEZ, Martha E.
"Structuralist Marxism on 'The Women Question'". Science and Society, núm. 42:301-323, 1978
- GINSBURG, Faye D.
"La représentation de la fonction nurtuelle dans les mouvements féminisés américains". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 84:49-56, 1990
- GITTINS, Diana
The Family in Question. London: Longman, 1979
- GLAUDE, Michel; MOUTARDIER, Mireille
"Une évaluation du coût direct de l'enfant de 1979 à 1989". Économie et Statistique, núm.248:33-49, 1991
- ; SINGLY, François de
"L'organisation domestique: pouvoir et négociation". Économie et Statistique, núm.187:3-30, 1986
- GOLTHORPE, J.H
"Women and Class Analysis. In defence of the conventional view". Sociology, núm. 17:456-488, 1983
- GONZALEZ, Fernando
"La invenció de la infància: una croada contra els nens" a: J.Mª Rotger (coord.), Sociologia de l'educació, Barcelona-Vic: Eumo, 1980
- GOFFMAN, Erving
La presentación de la persona en la vida cotidiana. Buenos Aires: Anorrortu 1971 (e.o.1969)
- Ritual de la interacción. Buenos Aires: Tiempo Contemporáneo, 1971 (e.o. 1967)
- "The Arrangement between the sexes". Theory and Society, núm. 40:301-331, 1977
- Gender Advertisements. Londres: MacMillan 1979
- GOODE, William T.
The family. Englewood Cliffs:Prentice Hall 1964
- GRAWITZ, Madelaine
Lexique des sciences sociales. Paris: Dalloz, 1991(5) (1981)
- GRONAU, R.
"The Intrafamily Allocation of Time: The Value of the Housewife's Time".The American Economic Review, vol.63, 1973
- "Leisure, Home Production and Work.The Theory of Allocation of Time Revisited". Journal of Political Economy, vol 85, 1977
- "Home Production. A Forgotten Industry". Review of Economics and Statistics, vol 62, 1980

- HAICAULT, Monique
 "La gestion ordinaire de la vie en deux". Sociologie du Travail, núm. 3:268-277, 1984 (spécial "Travail des femmes et famille")
- HANTRAIS, Linda
 "Les macro-régulations de la famille: une approche comparative" [Regne Unit & France]
 a: Du social et du politique dans l'avenir de la famille, Paris, La documentation française, 1992
- HARRIS, C.C
 Familia y sociedad industrial. Barcelona: Peninsula, 1986 (e.o.1983)
- HARTMAN, Heidi
 "The Unhappy Marriage of marxism and Feminism: Towards a More Progressive Union" a Sargent, Women and Revolution, Boston:South End Press, 1981
- "Capitalism, Patriarchy and Job Segregation by Sex" a: Einsenstein (ed) capitalist Patriarchy and the Case for Socialist feminism. London:Monthly Review Press, 1979,p 206-247.
- "The Family as the locus of class, gender and political struggle:the exemple of housework". Signs, núm. 6, 1981
- HARTSOCK, Nancy
 Money, Sex and Power:Towards a Feminist Historical Materialism. New York: Longman 1983
- HEER, D.
 "Dominance and the working wife". Social Forces, núm. 36 (4), 1963
- HERPIN, Nicolas; VERGER, Daniel
 "L'économie" [de la famille], a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.364-375
- HITE, Shere
 The Hite Report: A Nationwide Study of Female Sexuality. New York:Dell 1976
- HORKHEIMER, Max
 "La familia y el autoritarismo", a: E.Fromm et alt, La Familia, Barcelona: Península, 1986 (e.o.
- HOWELL, L.
 "Employed Mothers and Theirs Families". Pediatrics, núm. 52, 1973
- HUET, Maryse
 "La progression de l'activité des femmes est-elle irréversible?". Économie et Statistique, núm. 145:3-17, 1982
- HUMPHRIES J.; RUBERY J.
 "The Reconstitution of the supply side of the Labour Market: The Relative Autonomy of Social Reproduction". Cambridge Journal of Economics, vol.8, 1984
- HURSTEL, F.
 "Les changements dans la relation père-nourrisson en France: qui sont les pères qui "paternent"?" Neuropsychologie de l'Enfance, 1985, vol. 33, núm. 2/3:85-88
- HURTIG, Marie-Claude; KAIL, Michèle; ROUCHE, Helène (dir)
 Sexe et genre. De la hiérarchie entre les sexes. Paris: C.N.R.S. ,1991
- IGLESIAS de USSEL, Julio
 "Infancia y familia en España", a: AAVV, Infancia y sociedad en España, Jaén:Hesperia, 1983

- "La situación de la familia en España y los nuevos modelos familiares" a: Las familias monoparentales, Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- (ed) Las familias monoparentales. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- ; FLAQUER, Lluís
"Familia y análisis sociológico: el caso de España". REIS, núm. 61:57-75, 1993
- I.N.E. (Instituto Nacional de Estadística)
Encuesta de fecundidad 1977 metodología y resultados + Encuesta de fecundidad 1985. Madrid: INE, 1977 + Madrid: INE, 1986
- I.N.N.E.R.-INSTITUTO DE LA MUJER
Los hombres españoles. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988.
- INSTITUTO DE LA MUJER
Seminario Mujer y Demografía. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1989
- Expectativas femeninas sobre redes de cuidados de hijos. Madrid: Me Asuntos Sociales, 1990
- Indicadores sociales sobre la situación de la mujer: 1988. Madrid: Me Asuntos Sociales, 1990
- La Mujer en Cifras 1992. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1992
- La Mujer en Cifras. Una década 1982-1992. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1994
- IRIGARAY, Luce
El cuerpo a cuerpo con la madre. Barcelona: LaSal, 1985 (ed. orig.1981)
- Yo, tú, nosotras. Madrid: Cátedra, 1992
- "La diferencia sexual como fundamento de la democracia". DUODA, núm. 8:121-134, 1995
- IZQUIERDO, María Jesús
las, los, les (lis, lus): el sistema sexo/género y la mujer como sujeto de transformación social. Barcelona: laSal edicions de les dones, 1983
- "Aproximació sociològica a la desigualtat sexual". Perspectiva Social, núm. 26:111-118, 1988
- "Estado, familia e individuo: Comentarios a propósito de una encuesta". Papers, núm. 26:11-32, 1991
- La interdependència de les activitats domèstiques i el treball remunerat. Estudi comparatiu Dones/Hones. Barcelona: Parlament de Catalunya, 1993
- "Sistema Sexo/Género y valores: una perspectiva materialista" a: AV, Género y Valores. Instituto Vasco de la Mujer, 1995.
- ; DEL RIO, Olga; RODRIGUEZ, Agustín
La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo. Madrid: Instituto de la Mujer 1988
- JAGGAR, Alison; BORDO Susan (eds)
Gender/Body/Knowledge: Feminist Reconstructions of Being and Knowing. New Brunswick: Rutgers University Press, 1989

- JAMIESON, Lynn
 "Theories of family development and the experience of being brought up". Sociologie 21(4):591-607, 1987
- JANEWAY, Elisabeth
 Powers of the Weak. Nova York: Morrow Quill 1981
- JENSEN, Jytte Juul
 "Els homes en els serveis d'atenció a la infància, un paper discutit". IN-FÀN-CIA, núm. 76, 1994
- KASPER, Anne
 "Consciousness Re-Evaluated: Interpretive Theory and Feminist Scholarship". Sociological Inquiry, núm. 56:30-49, 1986
- KAUFMANN, Jean-Claude
 "Les habitudes domestiques", a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.124-132
 ----- La trame conjugale. Analyse du couple par son linge. Paris: Nathan, 1992
- KAUFFMAN Debre; RICHARDSON Barbara
 Achievement and Women : Challenging the Assumptions. New York: Free Press 1982
- KELLER, Evelyn Fox
 Reflexiones sobre género y ciencia. Valencia: Alfons el Magnànim 1991 (e.o. 1985)
- KELLERHALS, Jean
 "Les types d'interactions dans la famille". L'Année Sociologique, núm. 37:153-179, 1987
 ----- ; TROUTOT, P.-Y.; LAZEGA E.
 Microsociologie de la famille. Paris: P.U.F. 1984
 ----- ; ROUSSEL Louis
 "Les sociologues face aux mutations de la famille. Quelques tendances des recherches"
 L'Année Sociologique, núm. 37:15-43, 1987, (spécial "Sociologie de la Famille")
 ----- ; PERRIN, J.F.; STEINAUER-CRESSON, G; et alt.
 Mariages au quotidien: Inégalités sociales, tensions culturelles et organisation familiale.
 Lausanne: Favre, 1982
 ----- ; MONTANDON, C.
 "Les styles éducatifs" a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, Paris:La découverte, 1991,
 p.194-200
- KERGOAT, Danièle
 "Ouvrières=Ouvriers?". Critique de l'économie politique, oct-des.1978
 ----- Les femmes et le travail à temps partiel. Paris: M^e du travail, de l'emploi et de la formation
 professionnelle, 1984
- KESSLER Suzanne; MCKENNA Wendy
 Gender. An Ethnomethodological Approach. Chicago-London: The University of Chicago Press, 1978
- KITTAY, Eva Feder
 "Womb Envy: An Explanatory Concept" a: Trebilcot (ed) Mothering:Essays in Feminist Theory. Totowa:
 Rowman and Allanheld 1984, p.94-128.

- LAGRAVE, Rose-M^a
 "Recherches féministes ou recherches sur les femmes?". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 83:27-39, 1990
- LAMB ,M.E & alt
 "Mother and father infant interaction involving play and holding in traditional and no traditional... Developmental Psychology, vol.18, núm. 2: 215-221
- LANGER Marie
 Maternidad y sexo. Barcelona: Paidós, 1983 (1ª reimpresión)
- LANGEVIN, Annette
 "Planification des naissances: de l'idée de nombre à l'idée de moment". Dialogue, núm. 72:11-24,1981
- LASLETT P. ; WALL R. (eds)
 Household and Family in Part Time. Cambridge: Cambridge University Press, 1972
- LATTÈS, Gérard
 "Le coût de l'enfant", a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.320-326
- LAWS Judith; SCHWARTZ Pepper
 Sexual Scripts: The Social Construction of Female Sexuality. Hinsdale: Dryden 1977
- LE BOURDAIS, Céline; DESROSIERS, Hélène
 "Women and Employment: An analysis of the discontinuity of female trajectories". Recherches Féministes, volum 3, núm. 1: 119-134, 1990
- LE CAMUS, J.; BEAUMATIN, A.; GALOU, N.; RABBE, M.P.
 "Modalités et facteurs de la transformation des rôles parentaux". Bulletin de Psychologie, Tome XL, núm. 379, 1987
- LEBOVICI, Serge
 "Parentalité: le point de vue d'un psychanalyste". Les cahiers de Bobigny, núm. 31:41-47, 1985
- "Désir d'enfants et parentalité". Revue de pédiatrie, XXI, núm.6, 1985
- LECOURT, E.
 "L'enfant supplémentaire et la catégorie de l'impensable" a: La problématique de l'enfant supplémentaire, avoir ou non un troisième enfant. Paris, Ministère du Travail-GERAL, 1981
- LEE-GOSSELIN, Hélène; BAUDOIX, Claudine
 "Femmes au travail. Présentation". Recherches Féministes, vol.5, núm. 2:1-6, 1992
- LEFAUCHEUR, Nadine
 "Maternité, famille, état". Cahiers de la puericulture, núm. 119:17-25, 1993
- LEMEL, Yannick
 "Emploi du temps et activités ménagères". L'Année Sociologique, núm. 34:29-42, 1984
- Stratification et mobilité sociale. Paris: Armand Colin, 1991
- LENGERMANN, Patricia Madoo; NIEBRUGGE-BRANTLEY, Fill
 "Teoría feminista contemporánea, a: Ritzer, Teoría sociológica contemporánea, Madrid, McGraw/Interamericana de España S.A., 1993

- LÉNOIR, Rémi
 (1) "L'effondrement des bases sociales du familiarisme"; (2) "Transformations du familiarisme et....
 Actes de la Recherche en Sciences Sociales, (1) núm. 57/58:69-88, 1985; (2) núm. 59:3-47, 1985
- "L'état et la construction de la famille". Actes de la recherche en sciences sociales núm. 91/92:
 20-37, 1992
- LERIDON, H.
 "Quelle est la proportion de couples stériles?. Population et Sociétés, num 163, 1982
- LERNER, Gerda
 La creación del patriarcado. Barcelona: Crítica 1990 (e.o. 1986)
- LEVER, Janet
 "Sex Difference in the Complexity of Children's Play and Games". American Sociological Review,
 núm. 43:471-483, 1978
- LINDSEY, Linda L.
 Gender roles. A sociological perspective. New Jersey: Prentice Hall, 1990
- LIPMAN-BLUMEN, Jean
 Genre Roles and Power. Englewood Cliff: Prentice Hall 1984
- LUDWIG, Béatrice
 "La séparation au quotidien entre les mères et les enfants. Ses représentations en Allemagne de..."
 Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:113-130, 1991
- LUNA, Lola G. (comp)
 Mujeres y sociedad. Nuevos enfoques teóricos y metodológicos. Barcelona, UB-Seminario
 interdisciplinar
- MACCOBY, Eleonore
 "Gender and Relationships: A Developmental Account". American Psychologist n°45: 513-520, 1990
- "Le sexe, catégorie sociale". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 83:16-26, 1990
- MACKINNON, Catharine
 Sexual Harassment of Working Women: A Case of Sex Discrimination. New Haven: Yale Univ. Press 1979
- "Feminism, Marxism, Method, and the State: An Agenda for Theory". Signs, núm. 7:515-544, 1982
- Towards a feminist Theory of the State. Cambridge: Harvard University Press 1989
- Only Words. Cambridge: Harvard University Press 1993
- MARIS, Bernard
 "Famille, fécondité et choix économiques, une critique des modèles micro-économiques de fécondité".
 Consommation, núm. 3/4, 1979
- MARTÍNEZ QUINTANA, María Violante
 Mujer, Trabajo y maternidad. Problemas y alternativas de las madres que trabajan. Madrid: Instituto
 de la Mujer, 1992
- MARUANI, Margaret
 Mais qui a peur du travail des femmes?. Paris: Syros, 1985

- "La construcción social de las diferencias de sexo en el mercado de trabajo". Revista de Economía y Sociología, núm. 13/14:129-137, 1991
- ; NICOLE chantal
Au laveur des dames. Métiers masculins, emplois féminins. París: Syros, 1989
- MASTERS William; JOHNSON Virginia
Human Sexual Response. Boston: Little Brown 1966
- MEILLASOUX, Claude
Mujeres, graneros y capitales: economía doméstica y capitalismo. Madrid-México: Siglo XXI, 1979 (e.o.1975)
- MENACHEM, Georges
"Les mutations de la famille et les modes de reproduction de la force de travail". L'Homme et la Société, núm. 53/54: 63-101, 1979
- "Trois modes d'organisation domestique selon deux normes familiales font six types de famille"
Population, núm. 6:1005-1034, 1988
- MERLLIÉ, Dominique
"La construcción estadística", a: Champagne et al., Iniciación a la práctica sociológica, Madrid:Siglo XX, 1993 (e.o.1989)
- MICHEL, Andrée
"Rôles masculins et féminins dans la famille: examen de la théorie classique". Information des Sciences Sociales, núm. 10: 113-135, 1971
- Sociología de la familia y el matrimonio. Madrid: Peninsula, 1974
- Les femmes dans la société marchande. Paris: P.U.F, 1978
- MIGUELEZ, Faustino
Memoria de acceso a Cátedra. Capítulo II. "Qué es el trabajo". UAB-Departament de Sociologia
- MILLER, Jean Baker
Toward a New Psychology of Women. Boston: Beacon Press, 1976
- MILLET, Kate
Política sexual. Madrid: Cátedra 1995 (e.o.1969)
- MIRANDA, Me Jesús
Crónica del desconcierto: Actitudes básicas y demandas políticas de las españolas. Madrid: Instituto de la Mujer, 1987.
- MITCHELL, Juliet
Psychoanalysis and Feminism. New York: Vintage 1975
- MOEN, Elisabeth
"What Does 'Control Over Our Bodies' Really Mean?. International Journal of Women Studies, núm. 2:129-143, 1979
- MOLYNEUX, Maxine
"Beyond the Domestic Labour Debate". New Left Review, núm. 116:3-27, 1979
- MONNIER, A.

La naissance d'un enfant, incidences sur les conditions de vie des familles
INED, cahier n. 81. Paris: PUF, 1977

MOORE, Henrietta L.

Antropología y feminismo. Madrid: Cátedra, 1991

MOREL, Me France

"L'entrée dans la parentalité. Approche historique", a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991,
p. 115-123

MORENO SARDA, Anparo

"La subjetividad oculta de la objetividad o la esquizofrenia académica". DUODA 4:15-29, 1993

MORSA, J.; JULEMONT, G.; GUILLEMOT, P.

Rapport sur les facteurs socio-économiques de la fécondité et les motivations à la parenté.
Strasbourg: Conseil de l'Europe, 1977

MOSS, Peter

Cuidado de los hijos e igualdad de oportunidades. Red europea de formas de atención a la infancia.
Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1990

----- ; PHILLIPS, Angela

Ser infant a Europa avui. Barcelona: Rosa Sensat 1990

MOUFFE, Chantal

"Feminismo, ciudadanía y política democrática radical". Debate Feminista, núm. 7:3-22, 1993

MURARO, Luisa

"Hacer política, escribir historia. Notas de trabajo". DUODA, núm. 2:87-97, 1991

----- "Sobre la autoridad femenina" a F.Birulés (ed) Filosofía y Género:Identidades femeninas.
Pamplona:Pamile, 1992, p.51-63

----- "Autoridad sin monumentos". DUODA, núm. 7:86-100, 1994

----- El orden simbólico de la madre. Madrid: horas y HORAS, 1994 (e.o. 1991)

----- "El amor como práctica política". El Viejo Topo, núm. 74:13-14, 1994

MYRDAL A.; KLEIN V.

Women's Two Roles. London: Routledge 1956

NASH, Mary

(ed) Més enllà del silenci: les dones a la historia de Catalunya. Barcelona: Gen.de Catalunya,1988

"Les dones i la família a la Catalunya contemporània", a:ICD, Universitat d'Estiu de la Dona, 1995

----- "Identitat cultural de gènere, discurs de la domesticitat i definició del treball de les dones a
l'Espanya del segle XIX". Documents d'Anàlisi Geogràfica, núm. 26:135-146, 1995

-----; TAVERA, Susana

Experiencias desiguales:conflictos sociales y respuestas colectivas.Siglo XIX. Madrid: Síntesis 1994

NICOLE-DRANCOURT, Chantal

"Stratégies professionnelles et organisation des familles". Revue Française de Sociologie,
XXX:57-80, 1989

- "Mode de socialisation et rapport à l'activité". Revue Française des Affaires Sociales, núm.2:71-83, 1992.
- NICHOLSON, Linda (ed)
Feminism/Postmodernism. Londres: Routledge, 1990
- NYE F.I.; HOFFMAN L.W.
The employed women in America. Chicago: Rand-McNally, 1963
- OAKLEY, Ann
The Sociology of Housework. Oxford: Martin Robertson, 1974
- Profession: Housewife. Harmondsworth: Middlesex-Penguin Books, 1976
- From Here to Maternity: Becoming a Mother. Harmondsworth: Penguin, 1981
- La mujer discriminada: Biología y sociedad. Barcelona: Debate, 1977
- OCDE
Conduire le changement structurel. Le rôle des femmes. Paris: OCDE, 1991
- OFFE, Claus
Disorganized Capitalism. Cambridge: Polity Press, 1985
- "Le travail comme catégorie de la sociologie". Les Temps Modernes, núm.466
- PAHL, Ralph E
Divisions of Labour. Oxford: Blackwell, 1984
- "Strategie del lavoro domestico ed economia informale". Inchiesta, núm. 59/60:38-43, 1983
- PHAL J.M.; PAHL R.E.
"Managers and their Wives" a: Worsley (ed) Modern Sociology, Harmondsworth:Penguin, 1972. p176-183
- PALACIOS, Jesús
"Contextos de crianza y educación de los niños españoles menores de seis años". Infancia y Aprendizaje, núm. 46: 83-116, 1989
- PARSONS Talcott
El Sistema Social. Madrid: Alianza 1984 (e.o. 1951)
- "La estructura social de la familia" a: Fromm et al., La Familia, 1970, pp.31-65
- ;BALES Robert F. (eds)
Family, Socialization and Interaction Process. New York: Free Press/ London, Collier-MacMillan, 1955
- PATEMAN, Carole
El contrato sexual. Barcelona: Anthropos, 1995 (e.o. 1988)
- PARTIT COMUNISTA ITALIÀ (Secció Femenina)
Avantprojecte per una Llei dels Temps. Roma, desembre 1989.
- PEINADO, A.
La discriminación de la mujer en el mercado de trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y S. S. 1988

- PENEFF, Jean
 "La fabrication statistique ou le métier du père". Sociologie du Travail, núm. 2:195-211, 1984
- PEREZ BOTIJA, M.
 El trabajo femenino en España. Madrid: Comercial Española de Ediciones, 1961
- PESCE, Adele
 "Los conflictos de sexo en el trabajo: reflexiones a partir de una investigación empírica en Italia". Sociología del Trabajo, núm. 3:35-61, 1988
- PITROU, Agnès
 "Vie familiale et vie professionnelle. Relations et interactions". Recherches et action sociale. Ministère de la Santé et de la Famille, DAS, 1978-
- "L'interaction entre la sphère du travail et la sphère de la vie familiale". Sociologie et sociétés, vol. XIX, núm. 2:104, 1987
- "Solidarité publique, solidarité privée", a: Singly, La Famille: l'état des savoirs, 1991, p. 294-300
- Les solidarités familiales. Vivre sans famille?. Toulouse: Privat, 1992 (e. ampliada a la de 1978)
- ; BATTAGLIOLA, F; BUISSON, M.; ROUSSIER, N.; RUFFIER, J; TOUSSAINT, I.
 "La continuité de l'activité professionnelle: trajectoires d'employées du secteur tertiaire". Sociologie du Travail, núm. 3:290-307, 1984
- PLANAS, J.; CASAL J.; BRULLET C.; MASJOAN, J.M.
 La inserción social y profesional de las mujeres y los hombres de 31 años. Bellaterra: ICE-UAB, 1995 (e.o. interna, 1991)
- RAMOS, Ramón
 Cronos dividido. Usos del tiempo y desigualdad entre hombres y mujeres. Madrid: Instituto de la Mujer, 1990
- RAPOPORT, Rhona
 "Sex-Role Stereotyping in studies of marriages and the family" a: Chetwynd & Harnett, The Sex Role System: Psychological and Sociological Perspectives, London: Routledge and Kegan Paul, 1982 (e.o. 1978)
- ; RAPOPORT, Robert
 "The Dual Career Family". Human Relations, núm. 22:3-30, 1969
- ; RAPOPORT, Robert; STRELITZ, Z.
 Fathers, mothers and society. New York: Basic Books, 1977
- RICH, Adrienne
 Nacida de mujer: la crisis de la maternidad como institución y como experiencia. Barcelona: Noguer 1978 (e.o. 1976)
- Sobre mentiras, secretos y silencios. Barcelona: Icaria, 1983
- RITZER, George
 Teoría Sociológica Clásica. Aravaca (Madrid): McGraw Hill-Interamericana de España, 1993
- Teoría Sociológica Contemporánea. Aravaca (Madrid): McGraw Hill-Interamericana de España, 1993

- RIVERA GARRETAS, Milagros
 "Feminismo de la diferencia: partir de sí". *El Viejo Topo*, núm. 73:31-35, 1994
 ----- *Nombrar el mundo en femenino. Pensamientos de las mujeres y teoría feminista*. Barcelona: Icaria 1994
- RODMAN,
 "Marital Power in France, Greece, Yugoslavia and the United States: A Cross-National Discussion"
Journal of the Marriage and the Family, núm. 29 (2):320-324, 1967
- RODRIGUEZ IBAÑEZ, José E.
 La perspectiva sociológica. Historia, teoría y método. Madrid: Taurus, 1992
- ROJAS MARCOS, Luis
 La pareja rota: Familia, crisis y superación. Madrid: Espasa Calpe, 1994
- ROSFELTER, Pascale
 Bébé Blues. La naissance d'une mère. Paris: Calmann-Lévy, 1992
- ROSSI, Alice
 "A Biosocial Perspective on Parenting". *Daedalus*, núm. 106:9-31, 1977
 ----- "Gender and parenthood". *American Sociological Review*, núm. 49:1-19, 1984
- ROUSSEL, Louis
 "Démographie et sociologie: Deux disciplines solidaires". *European Journal of Population*
 núm. 1:61-80, 1985
 ----- "Evolution récente de la structure des ménages dans quelques pays industriels". *Population*,
 núm. 6: 913-934, 1986
 ----- "Données démographiques et structures familiales". *L'Année Sociologique*, núm. 37:45-65, 1987
 ----- "Deux décennies de mutations démographiques (1965-1985) dans les pays industrialisés". *Population*,
 núm. 3:429-448, 1987
 ----- "Quel avenir pour la famille?". *La Recherche*, núm. 214: , 1989
 ----- *La famille incertaine*. Paris: Odile Jacob, 1989
 ----- "Les "futuribles" de la famille". *Futuribles*, núm. 153: , 1991
 ----- "Les types de famille" a: *Singly, La Famille: l'état des savoirs*, 1991, p.83-96
- ROWBOTHAM, Sheila
 "To be or not to be: the dilemmas of mothering". *Feminist Review*, núm. 31, 1989
- RUBIO, Fanny
 "El trabajo doméstico y sus vinculaciones con las relaciones de reproducción. Diez años de un debate" a: R. Conde (comp) *familia y cambio Social*, Madrid: CIS, 1982
- RUDDICK, S.
 "Maternal thinking". *Feminist Studies*, núm. 6:342-67, 1980
- RUSSEL, G.
The Changing Role of Fathers. Milton Keynes: Open University Press ,83

SAFILIOS ROTHSCHILD C.

"The Study of Family Power Structure: a Review 1960-1969. Journal of Marriage and the Family, núm. 32:539-552, 1970

----- "Family and Stratification:Some Macro-Sociological Observations and Hypothesis". Journal of Marriage and the Family, núm. 37:855-860, 1975

----- "A Macro and Micro Examination of Family Power and Love: An Exchange Model". Journal of Marriage and the Family, núm. 38:353-362, 1976

----- Love, Sex and Sex Roles. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1977

SALLÉ, María Angeles

"Mujer y trabajo doméstico:una polémica inacabada". Argumentos, núm. 43:46-51, 1981

-----; CASAS, José Ignacio

Efectos de la crisis económica en el trabajo de las mujeres. Madrid: Instituto de la Mujer 1987

SALTZMAN, Janet

Equidad y género. Valencia: Cátedra-Univ. Valencia-I.Mujer,

SANCHEZ, Cristina

La definició dels grups socials a la Regió Metropolitana de Barcelona: un problema teòric i metodològic. Tesi doctoral, UAB-Departament de Sociologia, 1994

SARACENO, Chiara

"Changing the Gender Structure of Family Organisation". Quaderni del Dipartimento di Politica Sociale, núm. 2, 1984

----- "Uomini e donne nella vita quotidiana. Ovvero:Per una analisi delle strutture di sesso della vita quotidiana" a: Bimbi & Capeocchi, Strutture e Strategie della vita quotidiana, Milano:Angeli, 1986

----- (ed) Età e corso della vita. Bologna: il Mulino, 1986 (b)

----- "Strategie familiari e modelli di lavoro". Inchiesta, núm. 74:12-19, 1986 (c)

----- Sociologia della famiglia. Bologna: il Mulino, 1988

SARRIBLE, Graciela

"Feminidad y actividad femenina". R.E.I.S., núm. 52: 85/99, 1990

SAU, Victoria

Ser mujer, el fin de una imagen tradicional. Barcelona: Icaria, 1986

----- "La maternidad: una impostura $m=f(P)$ ". Duoda, num 6:97-113, 1994

----- El vacío de la maternidad. Barcelona: Icaria-Antrazyt, 1995

SAYERS, Janet

Biological Politics:Feminist and Anti-Feminist Perspectives. New York:Tavistock 1986

SCANZONI, J.

Sex Roles, Women's Work and Marital Conflict. Lexington: Heath, 1978

----- Shaping Tomorrow's Family. Beverly Hills: Sage, 1983

- SECCOMBE, Wally
 "El trabajo doméstico en el modo de producción capitalista" a: Gardiner et al., El ama de casa bajo el capitalismo, Barcelona: Anagrama, 1975 (e.o.1974)
- SEGALEN, Martine
 Sociologie de la famille. Paris: Armand Colin, 1981
- SENNETT R.
 El declive del hombre público. Barcelona: Península 1978 (e.o.1974)
- SGRITTA, Giovanni
 "Towards a new paradigm: family in the welfare state crisis" a: Boh & alt, Changing Patterns of European Family Life: a Comparative Analysis of 14 European Countries. London: Routledge, 1989, p.71-92
- "Recherches et familles dans la crise de l'État-providence, le case italien". Revue Française des Affaires Sociales, núm. spécial "Recherches et familles": 167-172, 1983
- "La struttura delle relazioni interfamiliari" a: ISTAT,Atti del Convegno "La famiglia in Italia"; Annali di Statistica, serie IX, vol.6:167-200, 1986
- Itinéraires in Family Analysis. A Decade Review. Actes du Colloque de Constance, Juillet, 1986
- "Théories de la famille,savoirs,politiques et changement social".Annales de Vauresson,núm. 27,1987
- La condizione dell'infanzia. Teorie, politiche, rappresentazioni sociali. Milano: Angeli, 1988
- (a cura di) Percorsi femminili:lavoro, formazione e famiglia nella Regione Lazio.Milano:Angeli 1988
- SHAW, Sandra
 "The Conflicting Experiences of Lone Parenthood" a: Hardey & Crow (eds) 1991, p.143-155
- SHORTER, E.
 La naissance de la famille moderne XVIII-XX siècle. Paris, Seuil, 1977
- SIMMEL, Georg
 Cultura femenina (Filosofía de la coquetería. Lo masculino y lo femenino. Filosofía de la moda). México: Espasa Calpe, 1961 (1ª edición castellana a Espasa Calpe 1938)
- SINGLY, François de,
 "La lutte conjugale pour le pouvoir domestique". Revue Française de Sociologie, núm. 17:81-100, 1976
- "Theorie critique de l'homogamie". L'Année Sociologique, núm. 37:181-205, 1987
- "La sociologie" [de la famille] a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.424-434
- "Les relations conjugales" a: Singly, La famille:l'état des savoirs, 1991, p.107-114
- (dr) La famille:l'état des savoirs. Paris: La Découverte, 1991
- SMITH, Dorothy
 "Women's Perspective as a Radical Critique of Sociology". Sociological Inquiry 44:7-13, 1974
- The Everyday World as Problematic: A Feminist Sociology. Boston:North-Eastern Univ.Press, 1987
- The Conceptual Practices of power: A Feminist Sociology of Knowledge. Boston: North-eastern

- University Press, 1990
- Texts, Facts and Feminity: Exploring the Relations of Ruling. London: Routledge, 1990
- SOLSONA, Montserrat; TREVINO, Rocío
Estructuras Familiares en España. Madrid: Instituto de la Mujer, 1990
- "Activitat, maternitat i paternitat a l'Europa Comunitària". Documents d'Anàlisi Demogràfica, núm. 26:191-207, 1995
- SONNET, Martine
"Le travail des mères: approche historique" a: Singly, La Famille: l'état des savoirs, 1991, p.145-155
- SPENCER, Herbert
Principios de Sociología 1. Buenos Aires: Revista de Sociología, 1947 (e.o. 1908)
- STANWORTH, Michelle
Reproductive technologies gender, motherhood and medicine. Cambridge: Polity Press, 1987
- STOCKARD, Jean; JOHNSON, Miriam
"The social origins of Male Dominance". Sex Roles, 5:190-218, 1979(?)
- Sex and Gender in Society. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1992
- SUBIRATS, Marina
"El trabajo doméstico, nueva frontera para la igualdad" a: Garrido y Gil Calvo, Estrategias familiares, Madrid: Alianza, 1993
- ; MASATS, Marta; CARRASQUER, Pilar
Les condicions de vida de les dones a la ciutat de Barcelona. Enquesta de la R.M. de Barcelona 1990. Volum 6. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans, 1992
- SULLEROT, Évelyne
Historia y sociología del trabajo femenino. Barcelona: Península, 1970 (e.o.1968)
- El nuevo padre. Un nuevo padre para un nuevo mundo. Barcelona: Ediciones B, 1993 (e.o. 1992)
- SHULTZ T.W.
"Investment in Human Capital". The American Economic Review, vol 51, 1961
- El valor económico de la educación. México: Uteha, 1968 (e.o. 1963)
- STANTON, Donna
"Langage and Revolution: The Franco-American Dis-Connection" a: H. Eisenstein & A. Hardine (eds) The Future of Difference. New Brunswick: Rutgers University Press, 1985
- TAHON, Marie-Blanche
["The mother without a shadow?"] "La mère sans ombre?". Recherches Féministes, núm. 3:97-109, 1990
- TEITELBAUM, H.S. ; WINTER, J.M.
La paura del declino demografico. Bologna: Il Molino
- TIGER Lionel; RUBIN Fox
The Imperial Animal. New York: Rinehart & Winston, 1971

- TOHARIA, José Juan
Cambios recientes en la sociedad española. Madrid: Instituto de Estudios Económicos, 1989
- TORNS, Teresa
----- Sobre los orígenes de la Sociología en Cataluña: las aportaciones de los anarquistas 1864-1910. Tesi Doctoral. Universidad de Deusto 1986
- "Las acciones positivas en el mercado de trabajo" a: Centre d'Estudis i Recerca Sindicals (CERES), Dona, sindicalisme i mercat de treball. Barcelona:Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC),1992
- "El treball de la reproducció" a: Universitat d'Estiu, Barcelona:Institut Català de la Dona, 1995
- "Los nuevos empleos: cualificación y valoración". Séminaire IRIS : Une vision plus large. Bruselas 22-23 de juny, 1995
- ; CARRASQUER, Pilar
"Entorn dels conceptes de dona i treball a Catalunya" a: VWAA, Visió de Catalunya, Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987
- ; CARRASQUER, Pilar
"El absentismo laboral en el servicio de hosteleria del Consorci Hospitalari Parc Taulí de Sabadell". Working Papers, núm. 3. Departament de Sociologia-UAB, 1993
- ; CARRASQUER, Pilar
"Las mujeres en paro de larga duración en el Vallés Occidental". Working Papers, núm. 3. Departament de Sociologia-UAB, 1993
- TREBILCOT, Joyce (ed)
Mothering: Essays in Feminist Theory. Totowa: Rowman & Allan held 1984.
- VALERO, Mª Angeles
"La relevancia de la familia nuclear en el sistema familiar español". Revista Internacional de Sociologia, 3ª época, núm. 3:183-210, 1992
- VALLET L.
"Activité professionnelle de la femme mariée et détermination de la position sociale de la famille". Revue Française de Sociologie, núm. XXVII-4:665-696, 1986
- VANDELAC, Louise
"La economía doméstica a la salsa mercantil... o las valoraciones monetarias del trabajo doméstico" a: Borderias et alt, Las mujeres y el trabajo, Barcelona-Madrid:Icaria-Fuhen, 1994
- VARIS AUTORS/ES
Travail des femmes et famille. Sociologie du Travail, núm. 3, 1984 (monogràfic)
- VARIS AUTORS/ES
L'immagine paterna nelle nuove dinamiche familiari. Studi interdisciplinari sulla famiglia, núm.4, 1985 (monogràfic)
- VERON, Jacques
"Activité féminine et structures familiales. Quelle dépendence?" Population, núm. 1:103-120, 1988
- VIOLLET, Catherine
"Femme, Homme, Travail: lieux de conflicts sémantiques" a: Hurtig et al. (eds):Sexe et genre: de la hierarchie entre les sexes. Paris, C.N.R.S., 1991

VOGEL, Lise

"Marxismo y feminismo". *Revista Mensual/Monthly Review*, vol.3, núm. 4:43-69, 1979

WALLACE, Ruth A. (ed.)

Feminism and Sociological Theory. London: Sage, 1989.

YOGMAN, M.

"La présence du père". *Autrement*, núm. 72:140-149, 1985

YOUNG M.; WILLMOTT, P.

Family and Kinship in East London. London: Routledge, 1956

----- *The Symmetrical Family*. London: Routledge, 1973

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Ciències Socials i Sociologia
Departament de Sociologia

Tesi doctoral

ANÀLISI DE LA ORGANITZACIÓ I REPARTIMENT
DEL TREBALL FAMILIAR I DEL TREBALL REMUNERAT
EN PARELLES JÓVENS AMB CRIATURES PETITES,
A GENEVA
Representació de les condicions materials de vida

Volum I: INTRODUCCIÓ

Cristina Barrio Tenas
Direcció: Tenas Flaquer